

OUD HOORN

nummer 1

26e jaargang,
15 maart 2004

In dit nummer o.a:

- Het wonder van Zwaag
- Financieel jaaroverzicht 2003
- Westfries Museum verwierf Rietschoof
- Nieuwjaarsreceptie druk bezocht

Kwartaalblad van de Vereniging Oud Hoorn.
Losse nummers, voorzover voorradig verkrijgbaar tegen betaling van € 4,55 per stuk voor leden en € 5,70 voor niet-leden.

Vereniging Oud Hoorn:

Onder de Boompjes 22
1621 GG Hoorn
Tel. 0229-273570
Tevens voor opgave nieuwe leden
www.verenigingoudhoorn.nl
e-mail: info@verenigingoudhoorn.nl

Openingstijden verenigingsgebouw:

dinsdag, donderdag en
zaterdag 10.00-16.00 uur

Bestuur:

A.G.F. van Weel, voorzitter
Mevr. P.M. Huisman, secretaris
F.L. van Iersel, penningmeester
Mevr. M. Faber-Zwart
Mevr. M.A. Veerman-Boon
M.J. Moeskops
M.N. Veerman
J. Bronkhorst
C. Droog

Contributie Oud Hoorn:

minimaal € 20,50 per jaar, inclusief toezending van het kwartaalblad.

Lidmaatschap voor het leven door:

- een éénmalige bijdrage van minimaal € 572,- indien het lid 45 jaar of ouder is, of door:
- een éénmalige bijdrage van minimaal € 409,-, indien het lid 55 jaar of ouder is.

Giro 72 29 54 t.n.v.

Vereniging Oud Hoorn,
Onder de Boompjes 22, 1621 GG Hoorn

Redactiecommissie:

L.P.M. Hoogeveen, R. de Knecht, B.P.A. Leek
H.W. Saaitink, F. Uiterwijk, F.L. Zack

Redactie-adres:

Mevr. F. Uiterwijk, Grote Oost 98-100
1621 BZ Hoorn, tel. 0229-210220

Ereleden:

Mr. dr. B.R. Canneman (1909-1982)
H. Krijgsman (1914-1990)
D. Breebaart (1905-2002)
C. Koppers (1921-1990)
Mevr. drs. H.M. van den Berg
J.L.N. Dijkstra (1930-1992)
J.M. Baltus (1939-1994)
J.P.H. v.d. Knaap
J.E.J. Lamers
A. de Graaf
L.P.M. Hoogeveen
A. Boezaard
Mevr. F. Uiterwijk

Copyright:

Gehele of gedeeltelijke overname van teksten en/of illustraties uit dit blad is alleen toegestaan na toestemming van de auteur of de redactie van Oud Hoorn.

Productie kwartaalblad:

Vormgeving en pre-press:
Nyvonco, Heerhugowaard
Druk: Drukkerij Klaassen B.V., Zwaag

INHOUD

Het wonder van Zwaag.....	3
Archeologen vonden resten van klooster.....	14
Van de bestuurstafel	15
Westfries Museum verwierf Rietschoof	19
Jaarverslag van de Vereniging Oud Hoorn – 2003.....	22
Nieuwjaarsreceptie Oud Hoorn druk bezocht.....	25
Aanbouw Claes Joesthuis van start	27
Financieel jaarverslag.....	28
Verslag van de najaarsledenvergadering.....	32
Stadsbeeld, restauraties, wijzigingen, verval.....	34
Men vraagt ons	42
Het documentatiecentrum van Oud Hoorn	46
Hoe Hoorn veranderde	48

Bij de voorplaat:

De Lourdeskapel te Zwaag, in 1882 gebouwd voor rekening van pastoor Masker. De zeshoekige kapel heeft aan de voorzijde een uitgebouwd ingangsportaal en aan de achterkant een grotere uitbouw waarin de Lourdesgrot is ondergebracht.

Foto's en illustraties:

Bisdom Haarlem, Jos van der Lee, Jan Plukkel, Rijksarchief in Noord-Holland, Westfries Archief (collectie Smit), Frans Zack

Volgend nummer en inleverdatum kopij:

Het volgende nummer (26e jaargang nr. 2) zal omstreeks 15 juni 2004 verschijnen. U wordt verzocht eventuele kopij voor dit nummer uiterlijk 1 mei 2004 in te leveren bij het redactie-adres: F. Uiterwijk, Grote Oost 98-100 1621 BZ Hoorn.

Westfries Museum:

Rode Steen 1, Hoorn (tel. 0229-280022). Geopend: het gehele jaar, maandag t/m vrijdag van 11.00-17.00 uur; zaterdag en zondag van 14.00-17.00 uur.
Bureau: Achterom 2-4, 1621 KV Hoorn.

Westfries Archief:

Het streekarchief is gevestigd in het Stadhuis van Hoorn, Nieuwe Steen 1 tel. 0229 - 252200. Postadres: Westfries Archief, Postbus 603, 1620 AR HOORN. e-mailadres: awg@hoorn.nl
De studiezaal is geopend van maandag t/m vrijdag van 9.00-17.00 uur. Ná 16.30 uur kunnen geen stukken meer worden aangevraagd.

Avondopenstelling elke tweede en vierde donderdag van de maand van 19.00-21.45 uur. Na 20.00 uur zal de toegang naar de studiezaal worden afgesloten. Uiteraard is het voor bezoekers wel mogelijk op het gewenste tijdstip te vertrekken.

Museum van de Twintigste eeuw / Maquette Hoorn anno 1650.

(Eigendom van Vereniging Oud Hoorn):

Bierkade 4 en 4a, Hoorn. Geopend: dinsdag t/m zondag van 10.00-17.00 uur.

Het wonder van Zwaag

Nieuw licht op de ontstaansgeschiedenis van de Lourdeskapel

Jos van der Lee

De gemeente Hoorn is momenteel bezig cultuurhistorisch waardevolle panden in Blokker en Zwaag te beschermen als gemeentelijk monument. In verband hiermee zijn door mij inmiddels ruim 70 panden onderzocht en beschreven, waaronder ook de recent gerestaureerde Lourdeskapel in Zwaag. De commissie Actie Behoud Lourdeskapel Zwaag heeft naar aanleiding van de restauratie een aardig boekje uitgegeven over de geschiedenis en restauratie van de kapel. In aanvulling hierop worden in dit artikel de resultaten gegeven van mijn onderzoek in de archieven van de parochie en het bisdom. In het bisschoppelijk archief bleken onder meer drie belangrijke brieven van de toenmalige pastoor Masker bewaard gebleven. Hierin wordt uitvoerig ingegaan op de wonderbaarlijke (letterlijk!) ontstaansgeschiedenis van de Lourdeskapel, een geschiedenis die in Zwaag al voor de oorlog in vergetelheid is geraakt.¹

'Een ijverig propagandist'

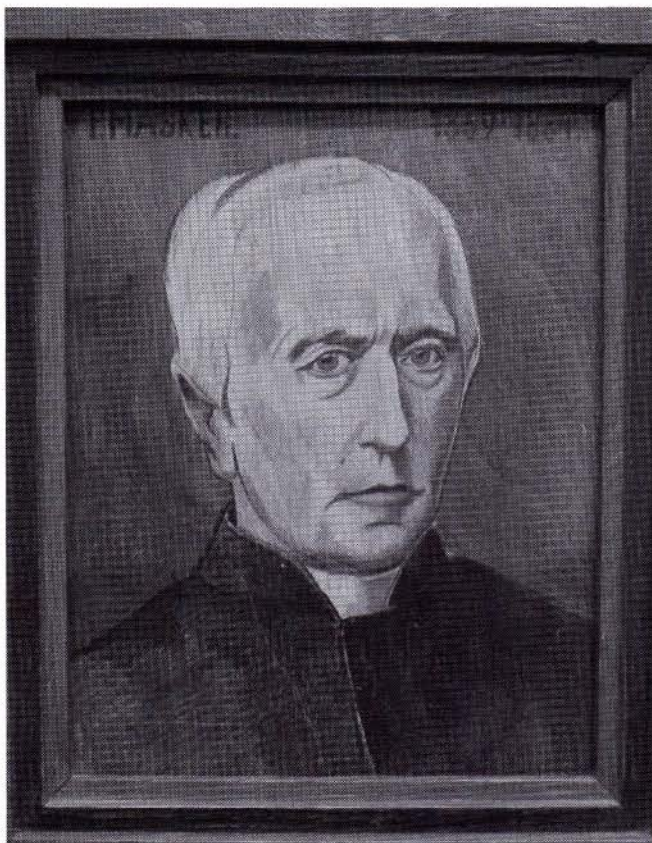
Over het ontstaan van de in 1882 gebouwde Lourdeskapel heeft C.N.B. Nuijen, pastoor van Zwaag 1926-1933, al in 1931 een artikel geschreven in het maandblad *Stemmen uit Lourdes*.² Het vijf pagina's tellende artikel met de titel 'Lourdes en Nederland. De Lourdes-kapel te Zwaag N.H.' opent als volgt: 'Een der oudste Lourdeskapellen in Roomsch Nederland is die te Zwaag, een dorpje in West Friesland. Zij dateert van het jaar 1882. Bouwheer der kapel is geweest de toenmalige pastoor van Zwaag, Petrus Franciscus Masker, een man, die in menig opzicht zijn tijd vooruit was'. De in 1869 in Zwaag benoemde pastoor Masker (Delft 1828 – Zevenaar 1906) was volgens Nuijen behalve 'vereerder van het Goddelijk Hart, ook een ijverig propagandist voor Maria-Onbevlekt Ontvangen van Lourdes'. Onder zijn leiding werd in september 1883, 25 jaar na de verschijningen van Maria aan Bernadette

Soubirous, de eerste nationale bedevaart vanuit Nederland naar Lourdes gehouden. Een jaar eerder, in 1882, had pastoor Masker in de tuin van de pastorie de Lourdeskapel laten bouwen, waarvoor op 6 maart de eerste stenen waren gelegd.³ Op 2 augustus 1882 werd de kapel door Masker zelf ingezegend. Dat de Lourdeskapel gebouwd zou zijn ter gedachtenis aan de in september 1883 gehouden eerste bedevaart zoals vaak wordt beweerd, kan gezien het bouwjaar 1882 niet juist zijn.

Pastoor Nuijen schrijft over de reden voor de bouw het volgende: 'Wanneer is Pastoor Masker op het denkbeeld gekomen de parochie Zwaag met eene Lourdeskapel te verrijken? Dit kan met tamelijke nauwkeurigheid worden aangegeven. In het voorjaar van 1881 heeft hij een pelgrimsreis ondernomen naar het Heilige Land. 16 April, Paasch-Zaterdag vertrok hij. 29 Juni, den feestdag van de H.H. Apostelen Petrus en Paulus, was hij wederom terug. Pelgrimsreizen zijn dikwijls de aanleiding van edelmoedige gedachten. Hier werd een schoone gedachte in de daad omgezet. Op zijn terugreis deed de Pastoor Rome aan en kreeg op een audiëntie van Paus Leo in hoogst eigen persoon de toestemming eene Lourdeskapel te mogen stichten. Het moest een mooie kapel worden en de Grot, daarin aan te brengen, een natuurgetrouwe nabootsing van de

In de Lourdeskapel aangebrachte witmarmeren gedenkplaat die herinnert aan de onder leiding van pastoor Masker in 1883 gehouden eerste bedevaart vanuit Nederland naar Lourdes. De vier kleinere votiefstenen erboven zijn eveneens uitgevoerd in wit marmer.

P.F. Masker, pastoor van Zwaag 1869-1884. Het in potlood en verf op hout uitgevoerde portret maakt deel uit van een serie van zeven paneeltjes met de pastoors van Zwaag van 1840 tot en met 1926. De in de pastorie hangende portretten zijn in 1927 in opdracht van pastoor Nuijen vervaardigd door de bekende Zandvoortse schilder Lodewijk Schelfhout (Den Haag 1881-Amstelveen 1943). Blijkens het Liber Memorialis heeft Schelfhout de zeven pastoors getekend aan de hand van bestaande portretten. Van Nuijen zelf maakte hij een groter portret naar het leven (dit hangt in de gang tussen de kerk en de sacristie).

eigenlijke Grot in Lourdes Massabielle-rots. De pastoor er weder op uit, met een architect, naar Lourdes, waar de grot bezichtigd en nageschetst werd.' Een prachtig verhaal, maar zoals hieronder wordt aange- toond slechts ten dele waar.

Naar het Heilig Land en Rome

Uit meerdere bronnen blijkt dat pastoor Masker inder- daad van april tot juni 1881 een pelgrimsreis naar het Heilig Land en Rome heeft ondernomen. Zo schrijft Masker op 11 maart 1881 aan bisschop Snickers: 'Tevens, monseigneur, neem ik eerbiedig de vrijheid, uwe doorluchtige hoogwaardigheid herinnerend aan het mij goedgunstig toegestaan verlof tot het doen ene bedevaart naar het Heilig Land en naar Rome in de maanden april, mei en juni, eerbiedig te vragen ... te willen doen geworden de brieven mij noodig voor die

Bid voor de Ziel van Zaliger

DEN WELEERW. HEER

Petrus Franciscus Masker,

geboren te Delft 4 October 1823,
Priester gewijd te Warmond 15 Aug. 1854.
Missionaris in Suriname 1859-1867.
Pastoor te Zwaag N.H. 1869-1884.
Rustend Pastoor Pelgroms-stichting te
Zevenaar 1892-1906, aldaar overleden na
meermalen gesterkt te zijn met de
H.H. Sacramenten 23 Nov. 1903.
Begraven te Zwaag 1 Dec. 1903.

Gij zijt priester geworden en gewijd om
het offer op te dragen. Ziet toe dat gij nauw-
gezet en devoot, ter gestelden tijde het
offer opdraagt.

Als de priester het offer opdraagt ver-
eert hij God, verblijdt hij de Engelen, bouwt
hij de Kerk op, helpt hij de levenden, ver-
schafft hij rust aan de overledenen en verrijkt
hij zichzelf met alle goederen.

Thom. à Kemp. IV: 5.

GBED.

O God die onder de Apostolische pries-
ters uwen dienaar PETRUS FRANCISCUS
met de priesterlijke waardigheid hebt bekleed:
verleen, bidden wij U, dat hij ook in hun ge-
zelschap voor eeuwig worde toegelaten. Door
Christus onzen Heer. Amen.

Hij ruste in vrede. Amen.

Gedrukt bij B. Spaan, Zevenaar.

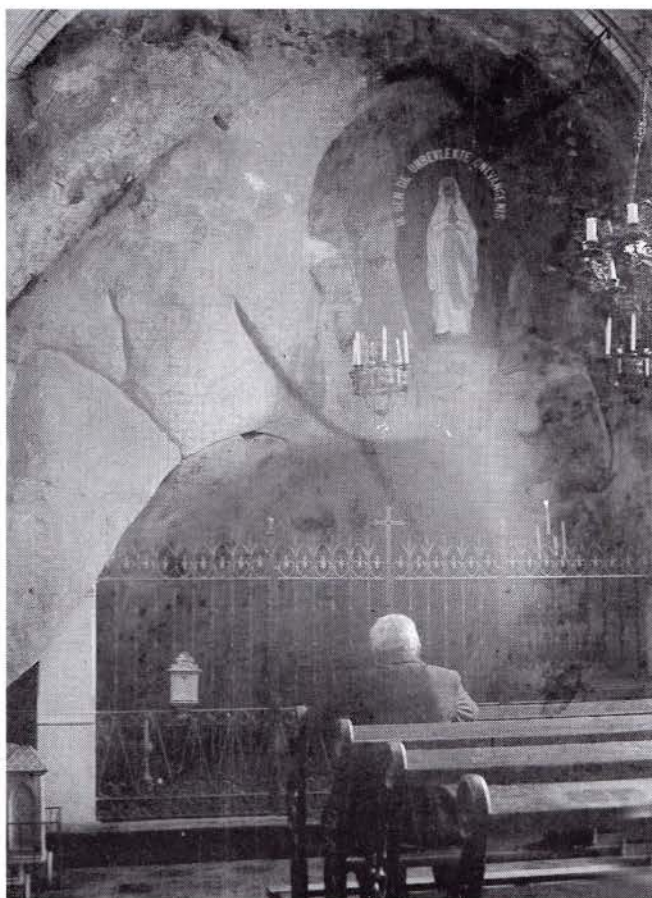
Bidprentje van pastoor Masker (Westfries Archief, collectie A. Smit.)

reize 'litterae commendatitiae' [aanbevelingsbrieven], dispensaties voor vasten en breviergebed enz. ... Mijn reisgenoot de weledele heer Hendriksen, vroeger secre- taris thans pastoor te Doesborgh, dringt er op aan reeds zaterdag voor Paschen te vertrekken (3e Paaschdag 's morgens ten 9 ure vertrekt de caravane uit Munchen) en wenscht tevens eenige dagen langer dan in het pro- gramma is vastgesteld te Rome te blijven. Voor mij, ik wil gaarne 1e Paaschdag nog hier vieren, doch ad can- tilam [vermoedelijk: voor de goede verstandhouding] vraag ik uwe hoogwaardigheid verlof om vanaf zaterdag 16 april a.s. tot aan het einde der maand juni alzo 2¹/₂ maand of circa 12 weken uit mijne parochie afwezig te mogen zijn'.⁴ Uit dezelfde brief blijkt dat de bisschop akkoord ging met het gevraagde en blijkbaar positief stond tegenover de pelgrimsreis, want hij had Masker

ook een driedelige Franstalige reisgids voor het Heilig Land uitgeleend.

Het ligt voor de hand dat Masker tijdens zijn verblijf in Rome op audiëntie geweest is bij paus Leo XIII. Of hij Zijne Heiligheid persoonlijk heeft kunnen spreken en daarbij toestemming heeft gevraagd en gekregen voor de bouw van een Lourdeskapel is zeer de vraag.⁵ Ook Nuijen heeft daar, anders dan hij schrijft in zijn artikel (zie terug), zo zijn twijfels over. In het *Liber Memorialis* is namelijk door hem op 6 augustus 1930 in de marge bij het jaar 1882 geschreven: 'Op z'n terugreis deed Pastoor M. Rome aan, waar hij van Paus Leo, *naar men zegt*, verlof kreeg 'n Lourdeskapel te stichten.'⁶

Dat Masker door zijn pelgrimsreis op het idee is gekomen een Lourdeskapel te bouwen, zoals pastoor Nuijen in zijn artikel suggereert ('Pelgrimsreizen zijn dikwijls de aanleiding van edelmoedige gedachten. Hier werd een schoone gedachte in de daad omgezet'),

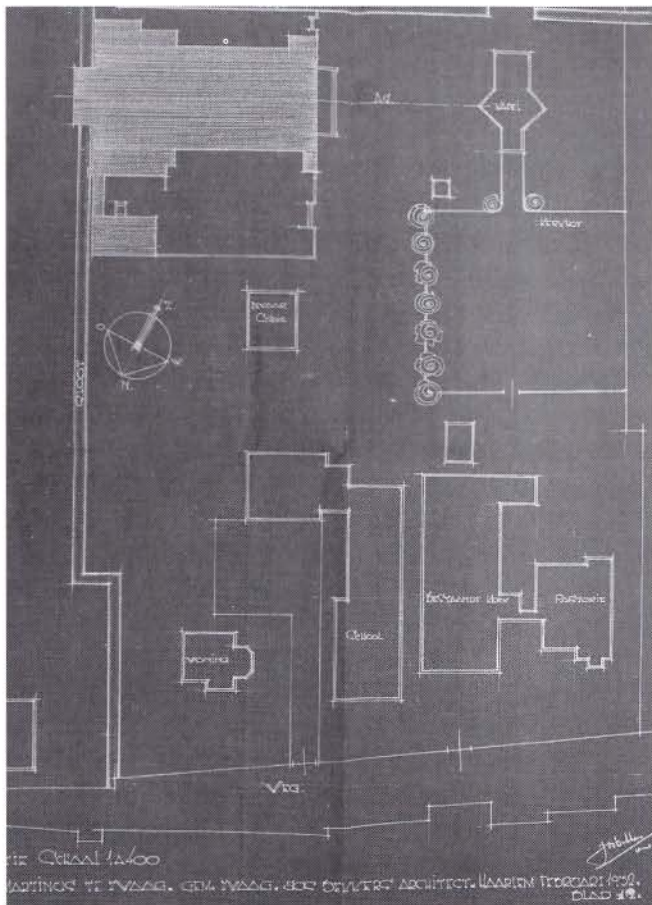

Het interieur van de Lourdeskapel omstreeks 1900. Foto: Westfries Archief.

is een voor de hand liggende gedachte, maar niet juist. De werkelijke reden voor de bouw – en deze was blijkbaar al vóór 1931 in de vergetelheid geraakt – blijkt uit twee brieven van pastoor Masker in het archief van het bisdom.

Eerste plan: een grot in de open lucht

Op 9 november 1877, ruim vier jaar voor de bouw van de Lourdeskapel, schrijft pastoor Masker aan bisschop Snickers een brief (zie bijlage 1) waarin hij toestemming vraagt om 'eene kleine doch zoo veel mogelijk getrouwe imitatie van de grot van Lourdes te mogen maken in mijn tuin achter de kerk'. Als achterliggende reden voor zijn lang gekoesterde wens noemt Masker 'de bijzondere devotie die mijne parochianen betoonen tot O.L.Vrouw van Lourdes, en bij gemis van plaatsruimte in de kerk voor een beeld of voorstelling op de Verschijning der H. Maagd aldaar betrekking hebbende'. Op een bij de brief gevoegde schetstekening maakt Masker aan de bisschop duidelijk waar hij de imitatie Lourdesgrot gedacht had (zie bijlage 1). Het gaat om een vanaf de openbare weg niet zichtbare grot in de

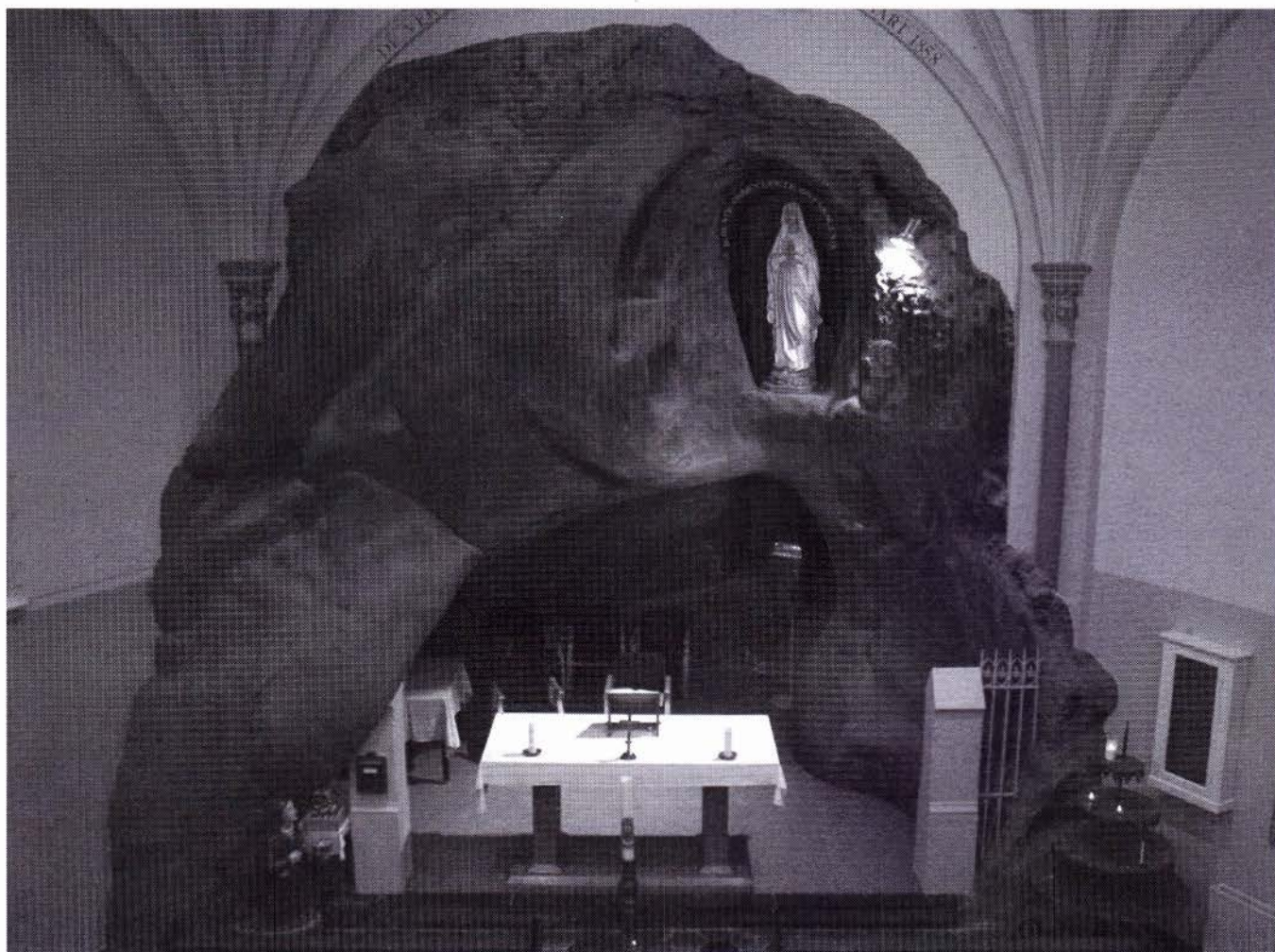
Situatietekening uit 1932 met linksboven de huidige parochiekerk gepland recht tegenover de schematisch weergegeven Lourdeskapel. Rechtsonder de pastorie uit 1913 (in 1981 afgebrand) waarnaast, op de plaats van de huidige Pastoor Nuijenstraat, de oude St. Martinuskerk uit 1858 (gesloopt in 1934).

open lucht, van een overdekte grot is nog geen sprake.⁷ Uit de brief blijkt dat pastoor Masker zijn plan grondig heeft voorbereid. Om een zo getrouw mogelijke imitatie te krijgen, heeft hij de echte Lourdesgrot door 'een deskundigen te Lourdes doen teekenen'.⁸ Aan de hand van deze rond juni 1877 door Masker ontvangen tekening zou een vakman uit België het werk gaan uitvoeren. De grot in Zwaag zal, voor zover Masker bekend is, de eerste worden in het bisdom Haarlem. Reden om in zijn brief de bisschop te wijzen op de vele imitaties in het buitenland en de twee hem bekende Nederlandse imitaties in Maastricht en Zuiddorpe (Zeeland). Het mocht niet baten: op 13 november 1877 antwoordde bisschop Snickers kort maar krachtig: 'Wat betreft de plannen om achter de kerk eene afbeelding te maken van de grot van Lourdes, zie ik mij verplicht uw eerwaarde te melden dat ik om bijzondere redenen de uitvoering daarvan moet ontraden.' Helaas wordt niet vermeld wat die 'bijzondere redenen' waren. Mogelijk was de bisschop bevreesd voor een groeiende

stroom bezoekers en als gevolg daarvan problemen met naburige parochies, andere gezindten of de burgerlijke overheid. Met de bisschoppelijke afkeuring verdween het plan in de ijskast. Ruim twee jaar later zou pastoor Masker een nieuwe poging wagen, nu met meer succes.

Tweede poging

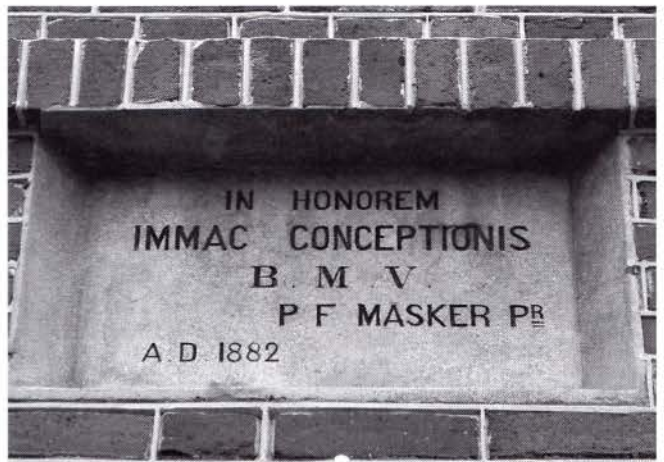
Op 13 februari 1880 schrijft pastoor Masker een brief aan bisschop Snickers (zie bijlage 2) waarin hij monseigneur allereerst herinnert aan het twee jaar daarvoor afgewezen plan. 'Uwe hoogwaardigheid was van oordeel mij zulks te moeten ontraden, en hoezeer alles daartoe klaar was heb ik daarom aan mijn plan geen verdere uitvoering gegeven. Iets echter is er later gebeurd wat ik reeds voor lang uwe hoogwaardigheid mondelings wenschte mede te delen en om daarmede niet langer te toeven thans schriftelijk doen wil.' Vervolgens verhaalt Masker over een door hem in Lourdes gekocht beeldje van O.L.Vrouw van Lourdes, waarvoor hij in oktober 1878 een geschikte plaats vond in het lijken-

Huidige interieur van de Lourdeskapel met de in gepleisterd metselwerk uitgevoerde grot. Links vóór de grot bevond zich een 'bron' met drie kraantjes die in 1930 plaats maakte voor het beeld van Bernadette (Atelier 'St. Lucas', P. Verbaak & Zoon, Tilburg).

huisje achter de begraafplaats. Hiermee werd dit stenen gebouwtje een kapelletje waar de pastoor dagelijks ging bidden, daarin na enige dagen gevolgd door enkele parochianen. 'Het geviel dat onder de eersten die er kennis van droegen eene moeder was die een dochtertje, een meisje van 10 jaar had dat sinds lang sukkelde met de oogen, genoegzaam niets zien kon, onder behandeling was van een oculist [oogarts] te Amsterdam en als laatste proef eene operatie moest ondergaan. De moeder wilde vooraf nogmaals eene novene houden ter eere van O.L.Vrouw van Lourdes, kwam negen dagen achtereen en nog eens negen dagen met man en kinderen bij het beeldje bidden en had het genoeg toen haar kind radicaal genezen te zien.' Of deze radicale genezing niet eerder het werk was van de Amsterdamse oogarts dan van Onze Lieve Vrouw van Lourdes, blijft een niet te beantwoorden vraag. Voor pastoor Masker was het een uitgemaakte zaak.

De gevolgen van de wonderbaarlijke genezing blijven niet uit: het bezoek neemt toe en vanaf begin 1879 'wordt ons lijkenhuisje voortdurend bezocht niet meer door enkelen, maar door velen, door mannen zoowel als door vrouwen en kinderen, vooral op zondag, en geregeld door eenigen iederen avond van 5-7 ure die daar dan in stilte een litanie en rozenhoedje bidden. Ook ziet men er nu en dan door den dag een of ander van naburige gemeentens, die hier water van Lourdes komende vragen daar gelijktijdig een kort bezoek brengt. En dit alles geschiedt zeer rustig, baart geen opzien en niemand, zoover mij bekend is spreekt er afkeurender wijze over. Wat men zegt en herhaald zegt is: 't kapelletje is te klein, de pastoor moest het grooter laten maken!' Hoewel pastoor Masker dit niet schrijft wenst hij natuurlijk zelf ook graag een mooie en ruime nieuwe kapel. Aan de bisschop vraagt hij echter toestemming voor de bouw van een kapel 'iets grooter dan ons lijkenhuisje'. Omdat Masker ook nog steeds graag een imitatie Lourdesgrot wil, weet hij deze wens op slimme wijze te koppelen aan de bouw van de kapel: '... ik heb mijn eerste plan genoegzaam opgegeven, en geloof dat een imitatie van de grot in de open lucht zooals te Monster en elders, in ons klimaat niet beantwoorden kan aan het doel wat men daarbij heeft, maar dat een kapel iets grooter dan ons lijkenhuisje met een soort grot er in waarin men het Lieve Vrouwe beeld plaatst veel beter is, minder opzien baart en doelmatiger is voor de menschen om er te komen bidden.' De reactie van bisschop Snickers op de brief is niet bekend, maar dat monseigneur ditmaal wel akkoord gaat moge blijken uit de bouw van de Lourdeskapel twee jaar later. Op 2 augustus 1882 wordt de kapel met machtiging van de bisschop door pastoor Masker ingezegend.

Gedenksteen boven de ingang, met de afkortingen uitgeschreven luidt de tekst 'IN HONOREM/IMMACulatae CONCEPTIO-NIS/ Beata Maria Virgine/ P.F. MASKER Priester/ Anno Domini 1882' (ter ere van de Onbevleete Ontvangenis van de Zalige Maagd Maria/P.F. Masker, priester/ in het jaar des Heren 1882).

De architect

Het parochiearchief geeft geen uitsluitsel op de vraag wie de Lourdeskapel heeft ontworpen en in het bisschoppelijk archief is zelfs geen enkele informatie daarover te vinden. In het archief van de gemeente Zwaag bevindt zich alleen correspondentie tussen gemeente, provincie en pastoor Masker over de ligging en bestemming van de te bouwen kapel.⁹ Een voor de hand liggende verklaring voor het ontbreken van bouwtekeningen of correspondentie met de ontwerper in het parochiearchief is dat de Lourdeskapel niet gebouwd is in opdracht van het kerkbestuur, maar in opdracht en voor rekening van pastoor Masker.¹⁰ In het notulenboek van het kerkbestuur wordt in die jaren de Lourdeskapel slechts één keer genoemd, namelijk in de vergadering van 22 juli 1881: 'Heden, na terugkeer van den pastoor uit Rome en het Heilig Land, vergaderde het kerkbestuur ... Nog werd door den heer pastoor kennis gegeven dat hij voornemens was met voorkennis van den bisschop en zonder bezwaar voor de kerkkas, voor eigen rekening, in de tuin achter de begraafplaats een kapel te bouwen ter eere van O.L. Vrouw van Lourdes, waarmede de aanwezige leden hunne ingenomenheid betuigden.'¹¹ Dat Masker, net teruggekeerd uit Rome, alleen spreekt over 'met voorkennis van de bisschop' en de paus in het geheel niet noemt, versterkt de gerezen twijfel over de vermeende pauselijke bemoeienis.

In het parochiearchief bevindt zich een schriftelijke verklaring van de Wognumse bouwkundige J. Kooter gedateerd 10 maart 1884.¹² Hieruit blijkt dat hij in

De achterzijde van de Lourdeskapel met de uitbouw waarin de grot is ondergebracht. Achter de deur bevindt zich een kleine ruimte waar, bij gebrek aan een natuurlijke bron als in Lourdes, enkele daartoe aangestelde 'pomper' bij toerbeurt water oppompten om de kraantjes bij de grot van water te voorzien.

januari 1884 opdracht heeft gekregen van pastoor Masker, die per 27-1-1884 benoemd was als pastoor in Stompwijk, om 'eene afdekking van hout en zink te maken over de grot annex de kapel staande achter de R.C. begraafplaats'.¹³ Vermoedelijk was de grot aanvankelijk dus niet overkapt. Of Kooter ook in een eerder stadium betrokken was bij de bouw, valt helaas niet op te maken uit zijn verklaring. Uit de gedenkplaat in de kapel blijkt wel dat Kooter in september 1883 met pastoor Masker mee geweest is op bedevaart naar Lourdes.

De bekende Hoornse architect A.C. Bleijs (1842-1912) wordt wel genoemd als mogelijke ontwerper van de Lourdeskapel, maar hiervoor heb ik geen bewijzen kunnen vinden. Bleijs heeft in 1875 in opdracht van het kerkbestuur de lagere school met onderwijzerswoning ontworpen die links naast de oude St. Martinuskerk stond.¹⁴ Pastoor Masker moet architect Bleijs dus per-

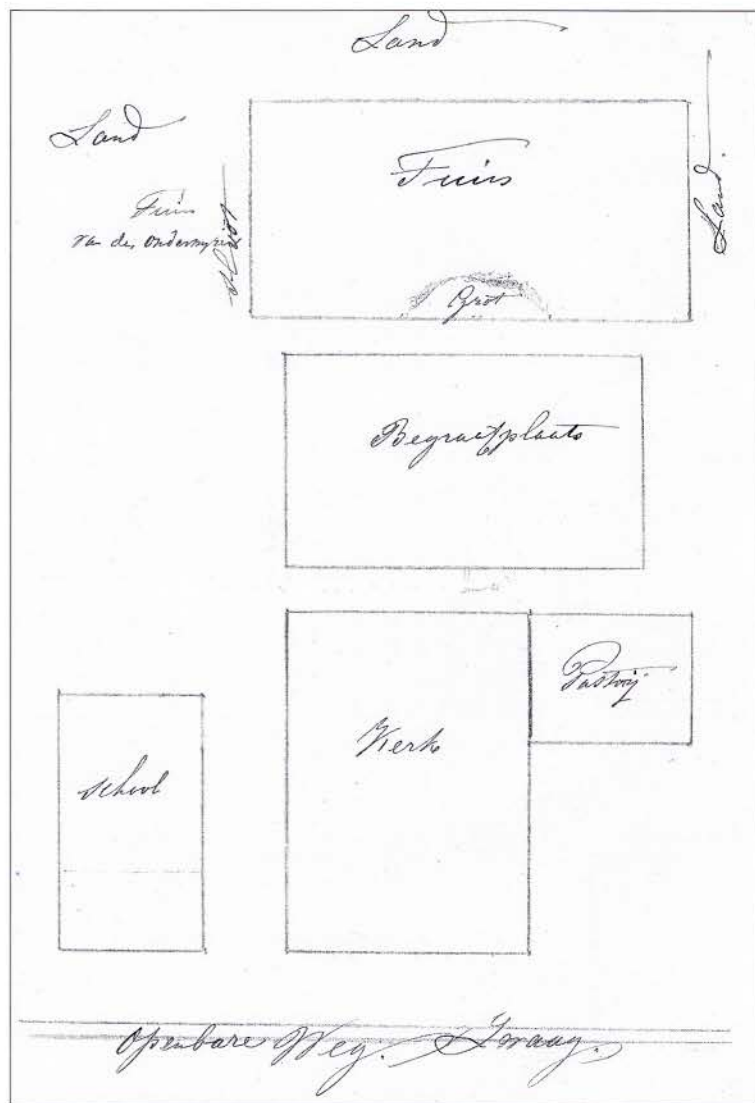
soonlijk gekend hebben. In 1880 verhuisde Bleijs van Hoorn naar Amsterdam hetgeen zijn betrokkenheid minder waarschijnlijk maakt, maar zeker niet uitsluit, want ook na zijn vertrek heeft hij nog enkele opdrachten in West-Friesland uitgevoerd. In het archiefmateriaal en de publicaties over architect Bleijs is echter niets te vinden over de Lourdeskapel. Zo komt de kapel niet voor in het feestalbum dat hij in 1889 bij zijn 25-jarig jubileum als architect kreeg aangeboden van zijn leerlingen en waarin de tot dan uitgevoerde ontwerpen staan afgebeeld.¹⁵

Na de bouw

In het genoemde artikel van pastoor Nuijen staan enkele interessante passages over de geschiedenis van de Lourdeskapel na de bouw. Volgens Nuijen had pastoor Masker zich voorgesteld dat van heinde en verre pelgrims en zieken naar de Lourdeskapel zouden

komen. En die kwamen er, maar vooral uit de naburige dorpen in West-Friesland. 'De stroom der pelgri-meerende West-Friezen werd echter met de week grooter', dit tot verdriet van de pastoors uit de naburige dorpen waar de kerken vooral op zondag minder bezocht werden. 'Er werd over Pastoor Masker geklaagd. De klachten hielden aan. Het begon klachten te regenen.' Tijd voor de nieuwe bisschop Bottemanne om in te grijpen: 'In Februari 1884, nadat Pastoor Masker anderhalf jaar het genot had gehad van zijn mooie Lourdeskapel, werd hij overgeplaatst eerst naar Stompwijk, toen naar Leiderdorp. Toen heeft hij zijn emeritaat aangevraagd. Men heeft zijn priesterhart, dat troost zocht bij God, niet kunnen breken, maar aan zijn zegenrijken arbeid in het zoo geliefde Zwaag was een einde gemaakt.' Het gedwongen vertrek van Masker had het gewenste effect: 'Kort na de overplaatsing van Pastoor Masker begon de toevloed der pelgrims te verminderen, om weldra geheel op te houden.' Pastoor Masker bleef zijn Lourdeskapel echter trouw. In 1895 schonk hij nog een obligatie waarvan de rente bestemd was voor het onderhoud van de kapel en de grot, het oppompen van het water en het schoonhouden van het waterreservoir.¹⁶ Het laatste vraagt enige toelichting. Evenals bij de echte Lourdesgrot was er in de Lourdeskapel een 'bron' met kraantjes. Deze bevond zich links voor de grot, op de plek waar in 1930 het beeld van Bernadette geplaatst is. Om de drie kraantjes bij gebrek aan een echte bron zoals in Lourdes toch water te laten geven, was er in de afgescheiden ruimte linksachter in de uitbouw een waterpomp met behulp waarvan een hoger gelegen reservoir gevuld werd. 'Er was een gilde van 'pomperen' te Zwaag, dat volgens rooster op de vastgestelde uren te pompen had.'¹⁷ Reeds vóór 1912 moet hieraan een eind zijn gekomen, want in dat jaar schrijft pastoor A.H.J. Sprenger (1912-1918) aan bisschop Callier dat er geen water meer opgepompt wordt 'daar de bron of wel verdroogd is en geen water meer te voorschijn komt'.¹⁸ In dezelfde brief van 21 juli 1912 stelt Sprenger voor om de grot over te brengen naar een inpandige Lourdeskapel in de nieuw te bouwen kerk en 'de bestaande Lourdeskapel met wegbreking van voorfront en een verlengstuk eraan' te verbouwen tot noodkerk.¹⁹ De bisschop had geen bezwaar tegen het voorstel, maar wegens geldgebrek werden deze plannen voor een nieuwe kerk niet uitgevoerd.

Bij de komst van pastoor Nuijen naar Zwaag in 1926 was de Lourdeskapel 'zoo wat tot schuur gedegradeerd. De grot was een rommelhok geworden, waar van alles stond, wat er niet thuis hoorde.' Nuijen liet de rommel verwijderen en stelde de toen meestal gesloten kapel weer de hele dag open. Onder Nuijen's opvolger pas-

Door pastoor Masker vervaardigde situatieschets (in potlood met bijschriften in inkt) bij zijn brief van 9-11-1877 aan bisschop Snickers. Middenonder de oude St. Martinuskerk met de aangebouwde pastorie die tot 1913 dienst zou doen. Achter kerk en pastorie de begraafplaats en daarachter de pastorietuin waarin Masker heeft aangegeven waar hij een imitatie Lourdesgrot in de open lucht wilde laten maken.

toor A. Kokkelkoorn (1933-1937) werd de Lourdeskapel eind 1933 opgeknapt, onder meer met de uit de oude St. Martinuskerk afkomstige banken, één van de zijaltaren en vier gebrandschilderde ramen.²⁰ Sinds de komst van pastoor Nuijen heeft de Lourdeskapel altijd een belangrijke rol in het parochielevens gehouden. Na een eerdere opknappbeurt in 1973 is de kapel in 2002-2003 grondig gerestaureerd. Het laatste vooral dankzij de geweldige inzet van de leden van de commissie Actie Behoud Lourdeskapel Zwaag. Pastoor Masker kan tevreden zijn, ook al is Zwaag niet uitgegroeid tot het bedevaartsoord dat hem voor ogen stond.

Bijlage 1. Brief met schetstekening (zie pag. 9) van pastoor Masker aan bisschop Snickers van Haarlem d.d. 9-11-1877 ²¹

Zwaag, 9 november 1877

Monseigneur!

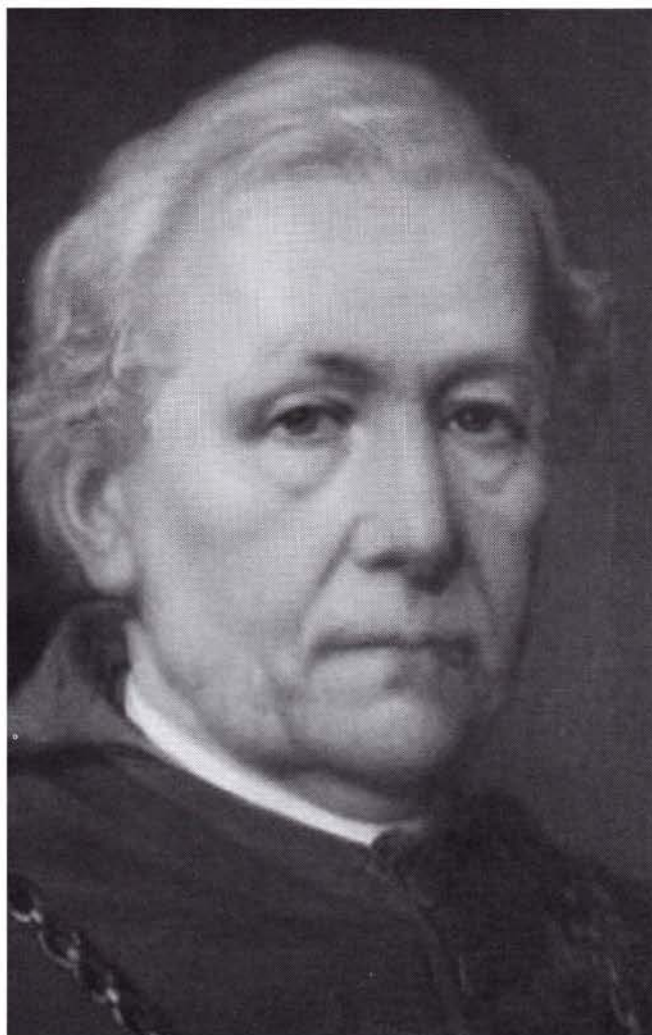
Bij de bijzondere devotie die mijne parochianen betoonen tot O.L.Vrouw van Lourdes, en bij gemis van plaatsruimte in de kerk voor een beeld of voorstelling op de Verschijning der H. Maagd aldaar betrekking hebbende, is het sinds lang mijn wensch geweest eene kleine doch zooveel mogelijk getrouwe imitatie van de grot van Lourdes te mogen maken in mijn tuin achter de kerk en heb mij daarvoor een zuivere schets van de grot door een deskundigen te Lourdes doen teekenen, welk teekening of plan ik voor 4 maanden ontvangen heb. Zoo soortige grotten zijn elders niet meer ongewoon. De annalen van Lourdes toch spreken, behalve van een te eerbiedwaardig om hier te noemen, van imitaties op vele plaatsen in Frankrijk, Spanje, België enz. en ook in ons land zijn ze er, mij bekend te Maastricht en te Zuiddorp. Doch in ons bisdom is, mij bekend, zoo iets nog niet, en daarom meen ik mijn plan vooraf aan het goedvinden van uwe hoogwaardigheid te moeten onderwerpen.

Uit een hierbij gevoegde schets in potloodstreepen zult uwe hoogwaardigheid kunnen zien dat de plaats zelve ver van den openbaren weg en geheel gedekt door pastory, kerk, school en begraafplaats geen bezwaar kan opleveren. Overigens laat ik deze zaak, na het boven uiteenzette, geheel aan uwe hoogwaardigheids beslissing over, doch zal mij zeer gelukkig gevoelen als zij uwer hoogwaardigheids goedkeuring kan wegdragen, en ik alzoo gerustelijk een ouvrier [werkman] uit België met de uitvoering van dit werk, voor mijne rekening belasten kan.

Met verschuldigden eerbied noem ik mij uwer hoogwaardigheids onderdanigste dienaar,
P.F. Masker, pastoor.

Links bovenaan de brief is, vermoedelijk door de secretaris van de bisschop, de volgende reactie geschreven:

Hierop heeft monseigneur op 13 nov. geantwoord: 'Wat betreft de plannen om achter de kerk eene afbeelding te maken van de grot van Lourdes, zie ik mij verplicht uw eerwaarde te melden dat ik om bijzondere redenen de uitvoering daarvan moet ontraden.'

Mgr. P.M. Snickers, bisschop van Haarlem 1877-1883.

Bijlage 2. Brief van pastoor Masker aan bisschop Snickers van Haarlem d.d. 13-2-1880 ²²

Zwaag, 13 february 1880

Monseigneur !

Vóór ruim 2 jaren deed ik uwe hoogwaardigheid mijn verlangen kennen om ook hier, gelijk op vele andere plaatsen buiten en in ons vaderland, eene imitatie te maken van de grot van Lourdes. Uwe hoogwaardigheid was van oordeel mij zulks te moeten ontraden, en hoezeer alles daartoe klaar was heb ik daarom aan mijn plan geen verdere uitvoering gegeven. Iets echter is er later gebeurd wat ik reeds voor lang uwe hoogwaardigheid mondelings wenschte mede te deelen en om daarmede niet langer te toeven thans schriftelijk doen wil. Ik ben, monseigneur, in 't bezit van een schoon beeldje van O.L.Vrouw van Lourdes, daar ter plaatse gekocht

en in de grot door een der paters gebenediceerd. Geruimen tijd bleef dit beeldje onuitgepakt, wijl ik geen geschikte plaats had om het neer te zetten. Op zekeren dag, in 't begin van october 1878, viel mijne attentie op ons lijkenhuisje, een ledigstaand steenen gebouwtje, van ruim 3 meters lengte en ruim 2 meters breedte, achter ons kerkhof ter plaatse waar ik gehoopt had een kleine grot te mogen maken, en de gedachte kwam bij mij op daar voorloopig het beeldje te bergen. Een paar schragen en planken waren spoedig gevonden, het beeld werd daarop gezet, en van toen af bad en bid ik nog dagelijks in herinnering aan mijne bedevaart daar ter plaatse mijn rozenhoedje. Na eenige dagen werd zulks aan een paar gemeentenaren bekend en ook deze nu kwamen daar een weesgegroet of rozenkrans bidden. Het geviel dat onder de eersten die er kennis van droegen eene moeder was die een dochtertje, een meisje van 10 jaar had dat sinds lang sukkelde met de oogen, genoegzaam niets zien kon, onder behandeling was van een oculist [oogarts] te Amsterdam en als laatste proef eene operatie moest ondergaan. De moeder wilde vooraf nogmaals eene novene houden ter eere van O.L.Vrouw van Lourdes, kwam negen dagen achtereen en nog eens negen dagen met man en kinderen bij het beeldje bidden en had het genoegen toen haar kind radicaal genezen te zien. Het bezoek verminderde niet, maar nam toe, hoewel regen en sneeuw er door de pannen heen drong, en na een half jaar werd ik als genoodzaakt een kleine verbetering aan het huisje te brengen, het dak dicht te maken, een vloertje te leggen, de muren met kalk te bestrijken en voor het beeld een passender voetstuk te maken. Later, enkele maanden geleden, werd nog weer eene kleine verfraaying aangebragt en thans gelijkt het eenigzins op, zooals men het van den beginnen af reeds noemde 'een kapelletje'. In de meimaand bragt men eenige bloemen en verzocht men mij een paar kaarsen te laten branden; laatstelijk bij 't feest der *Onbevleete* Ontvangenis deed men [dit] eveneens, en thans brandt er geregeld dagelijks een offerkaars. Nu, of liever sinds het begin van het vorige jaar, wordt ons lijkenhuisje voortdurend bezocht niet meer door enkelen, maar door velen, door mannen zoowel als door vrouwen en kinderen, vooral op zondag, en geregeld door eenigen iederen avond van 5-7 ure die daar dan in stilte een litanie en rozenhoedje bidden. Ook ziet men er nu en dan door den dag een of ander van naburige gemeentens, die hier water van Lourdes komende vragen daar gelijktijdig een kort bezoek brengt. En dit alles geschiedt zeer rustig, baart geen opzien en niemand, zoover mij bekend is spreekt er afkeurender wijze over. Wat men zegt en herhaald zegt is: 't kapelletje is te klein, de pastoor moest het grooter laten maken!

Een en ander, monseigneur, is te veel bekend geworden om voor uwe *hoogwaardigheid* verholen te blijven en gaarne ben ik zelf de eerste om uwe *hoogwaardigheid* zulks mee te deelen en de juiste toedragt der zaak bekend te maken ten einde uwe *hoogwaardigheid* dit van anderen hoorende niet meenen zou dat ik contra uwe aanwijzing mijn plan had doorgevoerd. Mijn voorstel en verzoek is geweest eene imitatie van de grot te mogen maken; zulks kon uwe goedkeuring niet wegdragen en ik heb daarin berust. Ook thans wil ik met geen herhaald verzoek uwe *hoogwaardigheid* lastig vallen, hoezeer ook de bijzondere devotie die hier bestaat voor de H. Maagd en wel bijzonder voor O.L. *Vrouw* van Lourdes uit het boven meegedeelde duidelijk is. Ja zelfs, monseigneur, ik heb mijn eerste plan genoegzaam opgegeven, en geloof dat een imitatie van de grot in de open lucht zooals te Monster en elders, in ons klimaat niet beantwoorden kan aan het doel wat men daarbij heeft, maar dat een kapel iets grooter dan ons lijkenhuisje met een soort grot er in waarin men het Lieve Vrouwe beeld plaatst veel beter is, minder opzien baart en doelmatiger is voor de menschen om er te komen bidden. Mogt ik uwe *hoogwaardigheid* iets vragen dan zou mijn verzoek zich daarbij bepalen.

Met ware hoogachting en verschuldigden eerbied noem ik mij, monseigneur!, uwer *hoogwaardigheids* onderdanigste dienaar,
P.F. Masker, pastoor.

Bijlage 3. Brief van pastoor Masker aan bisschop Snickers van Haarlem d.d. 11-3-1881²³

Zwaag, 11 maart 1881

Monseigneur,

In hier nevensgaand schrijven, waarbij aan uwe *hoogwaardigheid* twee kandidaten ter benoeming van een nieuw lid voor ons kerkbestuur worden voorgesteld, wordt tevens uwe *doorluchtige hoogwaardigheid* eerbiedig verzocht de gewone af- en optreding van kerk- en armmeesters voor ons dit jaar te willen vervroegen en de afkondiging daarvan te willen stellen op Palmzondag a.s. Dit verzoek wordt gedaan met het oog op mijne pelgrimsreize. Tegen die vervroegde aftreding bestaat ten onzent geen bezwaar, en goed acht ik het vóór mijn vertrek, in de goede week, nog in gelegenheid te zijn een gecombineerde vergadering van kerk- en armbestuur te kunnen beleggen waarbij de nieuwe leden zullen tegenwoordig zijn.

Tevens, monseigneur, neem ik eerbiedig de vrijheid, uwe doorluchtige hoogwaardigheid herinnerend aan het mij goedgunstig toegestaan verlof tot het doen ene bedevaart naar het Heilig Land en naar Rome in de maanden april, mei en juny, eerbiedig te vragen mij met de benoeming van den nieuwen kerkmeesters tevens te willen doen geworden de brieven mij noodig voor die reize 'litterae commendatitiae' [aanbevelingsbrieven], dispensaties voor vasten en breviergebed enz., en voor mijnen assistent de facultas binandi [toestemming om meer dan één mis per dag te lezen] en wat uwe hoogwaardigheid verder dienstbaar oordeelt. Mijn reisgenoot de weledele heer Hendrikssen, vroeger secretaris thans pastoor te Doesborgh, dringt er op aan reeds zaterdag voor Paschen te vertrekken (3e Paaschdag 's morgens ten 9 ure vertrekt de caravane uit Munchen) en wenscht tevens eenige dagen langer dan in het programma is vastgesteld te Rome te blijven. Voor mij, ik wil gaarne 1^e Paaschdag nog hier vieren, doch ad cantilam [vermoedelijk: voor de goede verstandhouding] vraag ik uwe hoogwaardigheid verlof om vanaf zaterdag 16 april a.s. tot aan het einde der maand juny alzo 2¹/₂ maand of circa 12 weken uit mijne parochie afwezig te mogen zijn.

Gelijktijdig met dezen zend ik uwe doorluchtige hoogwaardigheid per post de drie deeltjes van frère Liévin de Hamme 'Guide-indicateur' mij door uwe hoogwaardigheid welwillend ter inzage gegeven. Bedoeld werkje schijnt mij toe voor de reis een goede vade-mecum te zijn, en diensvolgens heb ik hetzelfde van Leuven ontboden.²⁴ Uwe hoogwaardigheid zult het mij, hoop ik, niet euvel duiden, dat ik een kleine ruil doe, uwe hoogwaardigheid het nieuw exemplaar toezendend, en voor mij ten gebruike dat houdende wat door uwe hoogwaardigheid mij werd ter hand gesteld, wat daarom voor mij van meerder waarde is en mij helpen kan uwe hoogwaardigheid ter heilige plaatse voortdurend indachtig te blijven.

Met verschuldigden eerbied noem ik mij uwer hoogwaardigheids onderdanigsten dienaar,
P.F. Masker, pastoor.

Links bovenaan de brief is in het Latijn de reactie van de bisschop geschreven:

14 Martii n. 214

Litterae Commendatitiae data sunt a 16 Aprilis ad finem Junii.

Sub 215 Communicata ipsi est facultas quam Episcopus habet ab Apostolica Sede pro brevioria - ita ut quotiens

durante hoc itinere breviorii recitatio non nisi admodum difficulter cum illo itinere componi possit pro breviorio rosariam recitare liceat - item pro tempore quo in eadem peregrinatione navibus marina itinera facturus est dispensatio ipse data est in lege abstinentiae quatenus cibo, ut vocans navali, carne et adipe constanta etiam feriis VI et sabbat et jejuniorum diebus vesci possis. Istam tamen epularum permixtionem ob scandala praeveniam ac tandem: dispensatio data est durante eodem tempore, in lege jejunii pro casu quo haec lex nonnisi difficulter a te possit observari. Assistenti facultas data est binandi pro tempore absentiae parochi.

De vertaling hiervan luidt²⁵:

14 maart, nummer 214

De aanbevelingsbrieven zijn gegeven voor de periode van 16 april tot einde juni.

Wat betreft nummer 215: aan hem is het verlof gegeven, dat de bisschop heeft als afgeleide van de Apostolische Stoel met betrekking tot het breviergebed. In die zin dat hij, zo dikwijls tijdens deze reis het lezen van het brevier niet dan moeilijk gecombineerd kan worden met deze reis, de rozenkrans mag bidden in plaats van het brevier, [en] evenzo gedurende de tijd waarin hij tijdens diezelfde pelgrimage met schepen zeezeizen zal maken, is aan hem dispensatie gegeven van de bepalingen van het vasten, in zoverre als je dan, zoals dat heet, scheepsvoedsel, vlees en voedsel dat vet bevat kunt eten, ook op vrijdagen, de Sabbat en de dagen van vasten en onthouding. Maar die vermenging van spijzen zou ik graag vanwege de aanstootgevende werking willen voorkomen. Kort en goed: de dispensatie is gegeven gedurende dezelfde periode wat betreft de bepaling van het vasten in het geval dat deze bepaling niet of moeilijk door u in acht kan worden genomen. Aan uw plaatsvervanger is toestemming verleend om meer dan één mis per dag te lezen tijdens uw afwezigheid in de parochie.

NOTEN

1. Met dank aan Leo Hoogeveen voor zijn waardevolle adviezen.
2. [C.N.B. Nuijen], 'Lourdes en Nederland. De Lourdes-kapel te Zwaag N.H.', in: *Stemmen uit Lourdes. Maandschrift van het Missiehuis O.L. Vrouw van Lourdes, Cadier en Keer*, jrg. 9 nr. 1 (januari 1931), p. 9-13. Een uitgeknipt exemplaar van dit met 'De Pastoor van Zwaag' ondertekende artikel is ingeplakt in het *Liber Memorialis* van de parochie (Westfries Archief, Archief R.K. parochie van St. Martinus te Zwaag, inv.nr. 4).

3. Blijkens een hardstenen gedenksteen in de oostgevel van de Lourdeskapel werden de eerste stenen gelegd door W.M. Bakker, oud 4¹/₂ jaar, en P.F. Jong Pz., oud 3¹/₂ jaar.
4. Rijksarchief in Noord-Holland, Archief R.K. Bisdom van Haarlem 1853-1965, inv.nr. 522. Voor de volledige tekst van de brief wordt verwezen naar bijlage 3. Uit het archief van de gemeente Zwaag blijkt dat de toenmalige burgemeester op 23-3-1881 Maskers' aanvraag voor een 'buitenlandsche reis' doorstuurde naar de provincie met daarbij een signalement van de aanvrager en een verklaring van geen bezwaar. Twee dagen later werd de pas verstrekt (Westfries Archief, Archief van de gemeente Zwaag, inv.nr. 552).
5. Tijdens *publieke* audiënties was het absoluut tegen het protocol tegen de paus te spreken. Nader onderzoek in de Vaticaanse archieven zou kunnen uitwijzen of Zijne Heiligheid een *particuliere* audiëntie verleende aan dorpspastoor Masker.
6. Deze zin wordt vooraf gegaan door: '1881 16 april (Paasch-Zaterdag) – 29 juni reis v. pastoor Masker naar 't Heilig Land. Met Passiezondag waren de kinderen aangenomen (Jac. Jong geb. 17 juni 1869 was daaronder). Aan de kerkdeur was de reisroute aangegeven, zoodat de parochianen het verloop konden volgen.' Mogelijk had pastoor Nuijen deze informatie gekregen van Jac. Jong, die door hem nadrukkelijk genoemd wordt.
7. Dit blijkt uit de voorlaatste zin in de brief d.d. 13-2-1880 van pastoor Masker aan de bisschop (zie bijlage 2).
8. Onduidelijk is waarop 'te Lourdes' betrekking heeft. Verwijst het naar de plaats van de grot of wordt de inschakeling van een deskundige uit Lourdes bedoeld. Het laatste lijkt logischer omdat de plaatsaanduiding staat achter 'deskundigen' en niet achter 'de grot' eerder in dezelfde zin (zie bijlage 1). Dat een plaatselijk deskundige wordt bedoeld lijkt in tegenspraak met hetgeen pastoor Nuijen schrijft in zijn artikel: 'De pastoor er weder op uit, met een architect, naar Lourdes, waar de grot bezichtigd en nageschetst werd.' Maar bij het waarheidsgehalte van deze zin zijn zo wie zo vraagtekens te plaatsen. De tijdsaanduiding klopt bijvoorbeeld niet: met 'er weder op uit' suggereert pastoor Nuijen immers dat Masker de grot pas na zijn pelgrimsreis in 1881 heeft laten schetsen, terwijl hij dit al in 1877 heeft laten doen.
9. Westfries Archief, Archief gemeente Zwaag, inv.nrs. 552 (brief pastoor Masker d.d. 18-11-1881) en 672 (1881 nrs. 202 en 203). In het parochiearchief bevindt zich de toestemming van GS d.d. 1-12-1881 om de kapel op slechts 13 meter van de begraafplaats te mogen bouwen (inv.nr. 94).
10. Dat pastoor Masker de bouw van de Lourdeskapel geheel uit eigen zak betaalde wilde hij graag weten: op meerdere plaatsen in het *Liber Memorialis* heeft hij er melding van gemaakt. 'Deze kapel en grot is eenig door den pastoor bekostigd, gebouwd, en georneerd' en verderop in hetzelfde boek 'Op den 2 augustus 1882 werd een kapel en grot van Lourdes ingezegend door de pastoor P.F. Masker die op eigen kosten dit heiligdom ter eere der Onbevleete Ontvangenis der H. Maagd had tot stand gebracht.' Ook zijn naam prominent aangebracht op de gedenksteen boven de ingang van de Lourdeskapel wijst erop dat niets menselijks hem vreemd was.
11. Westfries Archief, Archief R.K. parochie van St. Martinus te Zwaag, inv.nr. 75, vergadering d.d. 22-7-1881.
12. In de bevolkingsregisters van Wognum (Westfries Archief) wordt als zijn beroep opgegeven 'metselaar' en vanaf 1890 'gemeenteontvanger'. Jan Kooter is op 1 maart 1838 geboren in Spanbroek, verhuist in 1861 naar Wognum, en overlijdt daar 67 jaar oud op 25 maart 1905. Uit zijn huwelijk met de eveneens katholieke Trijntje Wortel (Broek op Langedijk 1833 – Wognum 1910) worden in Wognum zeven kinderen geboren, vijf zoons en twee dochters. Aanvankelijk woonde het gezin aan de Hoornseweg, later verhuisden ze naar de Kerkbuurt.
13. Westfries Archief, Archief R.K. parochie van St. Martinus te Zwaag, inv.nr. 94, schriftelijke verklaring van J. Kooter d.d. 10-3-1884. De kosten van deze afdekking waren begroot op circa f 400.
14. Zie Jos van der Lee, A.C. Bleys, *bouwmeester. Een onderzoek naar het werk uit zijn Hoornse periode, 1864-1879*, doctoraalscriptie VU, Amsterdam/De Goorn, 1992, p. 118.
15. Zie Tjits van der Kooij, *Een feestalbum voor A.C. Bleys. 25 jaar bouwmeester*, doctoraalscriptie VU, Amstelveen, 1986.
16. Westfries Archief, Archief R.K. parochie van St. Martinus te Zwaag, inv.nr. 94, brief van pastoor Sprenger aan bisschop Callier d.d. 21-7-1912.
17. [C.N.B. Nuijen], 'Lourdes en Nederland. De Lourdes-kapel te Zwaag N.H.', in: *Stemmen uit Lourdes. Maandschrift van het Missiehuis O.L. Vrouw van Lourdes, Cadier en Keer*, jrg. 9 nr. 1 (januari 1931), p. 11. Blijkens een vermelding op de gepleisterde westmuur in het 'pomp-hok' was J. Takken Cz. in 1882 de eerste waterpomper.
18. Westfries Archief, Archief R.K. parochie van St. Martinus te Zwaag, inv.nr. 94, brief van pastoor Sprenger aan bisschop Callier d.d. 21-7-1912.
19. Een noodkerk was noodzakelijk omdat de nieuwe kerk toen nog gepland was op de plaats van de oude St. Martinuskerk aan de Dorpsstraat.
20. Westfries Archief, Archief R.K. parochie van St. Martinus te Zwaag, inv.nr. 94, brief van pastoor Kokkelkoorn aan bisschop Aengenent d.d. 12-10-1933. De vier gebrandschilderde ramen waren in 1879 door pastoor Masker bij gelegenheid van zijn 25-jarige priesterwijding (samen met zes andere) geschonken en vervingen kapelramen die blijkens een inventaris uit 1904 uitgevoerd waren in grisaille-techniek (idem, inv.nr. 99). Het rondvenster boven de ingang werd in 1933 opnieuw beglaasd door glazenier J.H. Geurtsen uit Oosterbeek (idem, inv.nr. 94). Vermoedelijk leverde hij ook het in vergelijkbare stijl uitgevoerde zeshoekige bovenlicht in de kapel.
21. Rijksarchief in Noord-Holland, Archief R.K. Bisdom van Haarlem 1853-1965, inv.nr. 522.
22. Idem, inv.nr. 522.
23. Idem, inv.nr. 522.
24. De volledige titel van de door Masker in Leuven bestelde driedelige reisgids luidt: Frère Liévin de Hamme, *Guide-indicateur des sanctuaires et lieux historiques de la Terre-Sainte. Second édition revue, augmentée et accompagnée de cartes et de plans*, Louvain, P. et J. Lefever, 1876.
25. Met dank aan de heer Ben Leek voor de transcriptie en de vertaling van de reactie van de bisschop.

Archeologen vonden resten van klooster

Frans Zack

Voor de Archeologische Dienst van de gemeente Hoorn vormde het opgravingswerk aan de Oude Doelenkade een teleurstelling. Dit betekende echter wel dat men extra tijd had om naar resten van het klooster aan de Koewijzend te gaan zoeken. Op de plek waar het vermoedelijk in 1388 gebouwde Regulierenklooster Onze-Lieve-Vrouw-ten-Nieuwlicht stond heeft men vervolgens belangrijke vondsten gedaan.

Het klooster, dat ver buiten de toenmalige grenzen van de stad Hoorn heeft gelegen, werd in 1550 flink uitgebreid en in 1573 afgebroken. De stadsbestuurders waren bang dat de Spanjaarden deze plaats als uitvalsbasis zouden gaan gebruiken. En dat was niet ondenkbaar want het bouwwerk moet er ongeveer als een fort hebben uitgezien. Dit werd o.a. ook bewezen door de zware muurrestanten die bij het opgravingswerk werden blootgelegd. Een aantal jaren geleden was er al eens archeologisch onderzoek gedaan op de plaats waar nu manege De Eenhoorn te vinden is. Bij die gelegenheid werd echter vrij weinig gevonden. Nu werd in het voorjaar van 2003 op deze plaats door de heer

De gevonden metersdikke muren schetsen een beeld van de enorme omvang van het klooster Nieuwlicht aan de Koewijzend.

Cees Aay van de Archeologische Dienst bezig met het in kaart brengen van de gevonden objecten.

Balk uit Blokker een sluitsteen gevonden die tot de toegangspoort van het klooster moet hebben behoord. Deze steen werd gevonden tussen puin dat klaar lag om door de aannemer te worden afgevoerd. De steen toont een relief met daarop de voorstelling van het Heilig Hart, doorboord door twee pijlen. Voor de Archeologische Dienst was deze vondst aanleiding om nader onderzoek op deze plaats op het programma te zetten.

Al snel werden er allerlei vondsten gedaan: niet alleen zware muren maar ook potjes, pannetjes, resten van beelden, een soort wierookvat en zelfs een stukje glas-in-lood. Tot de grotere objecten die gevonden werden behoorden twee in cirkelvorm gemetselde waterputten. Deze waterputten moeten deel hebben uitgemaakt van een heel bronwatersysteem. Zo werden er ook aardewerken pijpen gevonden die deze waterputten met elkaar verbonden moeten hebben. Hierdoor ontstond een soort overloopsysteem waardoor het water kon doorstromen naar de tweede put. Cees Aay van de Archeologische Dienst noemt een dergelijke vondst voor ons land zeer bijzonder. De

bewoners van het middeleeuwse klooster gebruikten een open haard voor verwarming en koken. Tussen de voorwerpen die als grachtvulling werden gebruikt vond men ook de haardplaat van deze open haard.

Opgetogen haalt Cees alle 'gevonden voorwerpen' tevoorschijn om ze aan ons te laten zien. Een stukje glas-in-lood ligt zorgvuldig opgeslagen in een doosje tussen natte stukjes papier om uitdrogen te voorkomen. Ook het wierookvat mag uiterst bijzonder genoemd worden: de kettinkjes zitten er zelfs nog aan. Een soort kruiken zonder bodem blijken volgens de uitleg van Cees Aay te behoren tot het waterleidingsstelsel. De pijpen konden in elkaar geschoven worden en vormden op die manier een compleet buizenstelsel.

Inmiddels zijn de gegraven gaten weer zorgvuldig gedicht. Niet echter nadat het gehele immense gebied zorgvuldig in kaart werd gebracht. Met dit onderzoek kon weer een stukje Westfriese historie worden opgetekend. Bovendien geven de gevonden objecten een beeld van de leefomstandigheden van de kloosterlingen die hier ooit woonden.

Van de bestuurstafel

Het kwartaalblad 2004: een face-lift

Wensen van leden, geuit op verschillende plaatsen, zijn de reden waarom het vertrouwde beeld van Oud Hoorns verenigingsblad is aangepast. In samenspraak hebben bestuur, redactiecommissie, vormgever en drukker besloten tot een minder glanzende papiersoort, een ander lettertype en meer variatie in de breedte van tekstkolommen waardoor het beeldmateriaal beter tot zijn recht kan komen. Foto's moesten soms wel heel klein worden afgedrukt.

Het bestuur vertrouwt erop dat door deze aanpassingen het blad meer beantwoordt aan de wensen van de leden en andere belangstellenden. Schriftelijke en telefonische reacties zijn van harte welkom.

Voorjaarsledenvergadering

Bij dit blad heeft u de uitnodiging ontvangen voor de voorjaarsledenvergadering. Deze vergadering vindt plaats in de Oosterkerk op dinsdagavond 13 april a.s. (3e paasdag). Naast de gebruikelijke punten kent de agen-

da het voorstel om het pand Buurtje 1 te verkopen. Na de pauze staan, vooralsnog twee presentaties gepland. Allereerst is architect Annelies Hangelbroek gevraagd nader in te gaan op de historie en de toekomst van het VOC-pakhuis aan de Pakhuisstraat. Zij kon bij het ter perse gaan van deze editie nog geen harde toezegging doen dat zij op die dinsdagavond aanwezig kan zijn. Zeker is dat het bestuur verslag zal doen van de discussies over de toekomst van de vereniging. Beide thema's staan, zoals u zult begrijpen, niet geheel los van elkaar.

Contributie 2004

U neemt het eerste kwartaalblad van dit jaar ter hand en denkt: ha, daar ga ik eens even lekker voor zitten en tegelijkertijd vraagt u zich af of u de contributie 2004 wel heeft betaald. Deze wensgedachte van het bestuur mag dan een beetje onrealistisch zijn, toch willen wij u herinneren aan de betaling van de jaarlijkse bijdrage, zo u die nog niet voldaan heeft. Gebruikt u de in december toegezonden

A.G.F. van Weel, voorzitter

acceptgirokaart, dat scheelt de ledenadministratie veel werk.

Oud Hoorns stem blijft alleen krachtig en van invloed met uw steun! Wij ervaren dat regelmatig in onze gesprekken met politieke besluitvormers en monumenten-organisaties. Daarom hierbij nogmaals het pleidooi om de cultuurhistorische belangen van de stad te blijven behartigen door de inspanningen van de Vereniging Oud Hoorn ook in geldelijke zin te steunen. De ruim zesenzeventigduizend euro's die in 2003 aan contributiegelden is ontvangen, tonen aan dat onze oproepen gelukkig niet aan dovemansoren zijn gericht.

Onverminderde actie voor behoud orgel Eikstraatkerk

In aansluiting op de berichtgeving in het vorige kwartaalblad: de teerling is nog niet geworpen, anders gezegd: het gevaar dat het rijksmonumentale orgel uit de stad Hoorn verdwijnt, is nog niet geweken. Er is weliswaar veel overleg gevoerd tussen alle betrokken partijen maar het gewenste eindresultaat: plaatsing in de Oosterkerk, is nog niet bereikt. De eigenaar van het orgel, de Vereniging van Rechtzinnig Hervormden te Hoorn, schrijft nog in januari 2004 aan B & W van Hoorn dat de Gertrudiskerk in Workum de beste optie is en blijft. Daarop heeft het dagelijks bestuur van Oud Hoorn en dat van de Stichting Concertfonds Hoornse Orgels informeel hun grote ongerustheid overgebracht aan de fractievoorzitters van de drie grootste Hoornse politieke partijen en hen dringend verzocht in actie te komen. In een uitgebreide brief verzoeken de drie een week later de leden van de Commissie Welzijn en Volksgezondheid steun voor: 'de wethouder met klem te verzoeken géén ontheffing voor verplaatsing van het orgel naar Workum te verlenen en via minnelijke schikking, uitkoop of desnoods via juridische stappen, te bewerkstelligen dat het Künckelorgel voor Hoorn

De Hervormde Kerk in de Eikstraat waarin zich het Künckelorgel bevindt.

De begraafplaats aan het Keern, een oase van rust en bezinning in een hectisch gebied.

behouden blijft'. De commissie heeft de wethouder geadviseerd geen medewerking te verlenen aan verwijdering van het orgel buiten Hoorn. De wethouder heeft dat advies opgevolgd en het bestuur van de Rechtzinnig Hervormde Vereniging een monumentenvergunning verleend voor verplaatsing van het orgel *binnen* Hoorn. Voor zover onze informatie op dit moment strekt, overweegt het verenigingsbestuur om pro forma bezwaar te maken tegen de verleende monumentenvergunning. In maart zal de ledenvergadering een uitspraak doen, is de verwachting.

Publicatiestichting Bas Baltus

De presentatie van het boek '30 Jaar Stadsherstel' met als ondertitel 'Met het oog op de stad van morgen' laat nog even op zich wachten. Het proces om er een in alle opzichten verantwoord boek van te maken, verloopt moeizamer dan het stichtingsbestuur aanvankelijk dacht. De verwachting is nu dat dit ruim 200 pagina's tellende boekwerk in maart of april het licht zal zien.

Ondertussen wordt er hard gewerkt aan de komende twee publicaties waarvan de eerste, over Hoornse Gevelstenen, eind dit kalenderjaar in full colour wordt gepresenteerd. Kort daarop zal het boekwerk over Hoorns

Monumentaal Groen het daglicht zien.

In de bestuursvergadering van 20 januari 2004 heeft het bestuur dr. G.O. van Veldhuizen als nieuwe vertegenwoordiger namens de gemeente Hoorn formeel benoemd tot bestuurslid. De heer Onno van Veldhuizen volgt in die hoedanigheid oud-burgemeester mr. P.M.G.P. Janssens op.

De heer Pierre Janssens heeft sinds de oprichting van de publicatiestichting het belang van historische publicaties over 'zijn' Hoorn met hart en ziel uitgedragen. Zijn bijdragen aan de vergaderingen, zijn ideeën over mogelijke nieuwe uitgaven, zijn uitgebreide netwerk van formele en informele contacten en zijn inzet als corrector hebben zeker bijgedragen tot het succes van de stichting. Het stichtingsbestuur heeft hem zijn grote dank kenbaar gemaakt tijdens een bezoek aan Alkmaar, waar ondermeer de restauratiewerkzaamheden in de Laurentiuskerk in ogenschouw werden genomen.

Het Oost-Indisch Pakhuis

Een jaar geleden schreef het bestuur (2003 – blz. 8) dat het raadsbesluit inzake de verkoop van het voorste deel van het z.g. Pakhuisstraatcomplex aan Oud Hoorn met zoveel woorden

vermelde dat de vereniging uitbreiding op de begane grond op het oog had. Om die reden hebben vertegenwoordigers van de vereniging ook zitting genomen in een werkgroep die zich concentreerde op de toekomstige invulling van het complex. Mede in dat verband heeft het bestuur contacten gelegd met o.a. het Westfries Genootschap en de Nederlandse Genealogische Vereniging, afdeling Westerkoggeland.

We spraken toen nog over een wens van omstreeks 135 m².

Inmiddels zijn we een jaar verder en is er heel wat af gedelibereerd over de ruimtelijke invulling. Eind 2003 droeg de gemeente Hoorn het totale complex minus het eigendom van Oud Hoorn daarin voor € 1,- over aan de Stichting Stadsherstel met de plicht tot restauratie (de vorige dateert van 1957). Daarbij is bepaald dat de restauratie van de kap, althans dat deel waaronder Oud Hoorn huist, voor rekening van de gemeente blijft komen.

Het bestuur is vervolgens het gesprek aangegaan met het bestuur van Stadsherstel. Het heeft even geduurd alvorens helderheid ontstond over de wensen en posities. Vertegenwoordigers van het gemeentebestuur zijn direct betrokken geweest bij het verkrijgen van die gewenste duidelijkheid. Ook heeft Oud Hoorn steeds een beroep gedaan op de 'Nota Kunst en Cultuur 2001-2004' van januari 2001. In die nota schrijft het stadsbestuur dat het 'hergebruik van monumentale panden voor culturele doeleinden zal stimuleren, waarbij tevens een beroep zal worden gedaan op ondersteuning van andere overheden, zoals de provincie'. Voor het ontwerpen van het restauratieplan heeft Stadsherstel architect Annelies Hangelbroek gevraagd.

Op dit moment ziet het er naar uit dat Oud Hoorn in ieder geval een deel van de begane grond in bezit kan krijgen, ongeveer 75 m². Daarbij heeft het bestuur Stadsherstel en de architecte de ruimte gegeven om ook de bovenwoning aan de Pakhuisstraat 1 te betrekken bij de planvorming. Oud Hoorn is immers meer gebaat bij

ruimte op de begane grond dan op de eerste verdieping: expositie en educatief. Voor de verdere invulling van het pand gaan de gedachten uit naar, zoals we eerder al schreven, een tandartsenpraktijk aangevuld met één of twee woningen. De ruimte die oorspronkelijk gereserveerd was voor een kantoorfunctie wordt waarschijnlijk ingevuld door een tandartsenopleiding gevestigd te Amsterdam. Hoewel er nog veel overleg zal moeten plaatsvinden, is de winst van de afgelopen maanden dat Stadsherstel, Oud Hoorn en de gemeente Hoorn samen optrekken bij hun streven om voor de (para)medische en culturele invulling subsidiegelden te verkrijgen. Mevrouw drs. Rinske Krusinga, lid van het college van Gedeputeerde Staten, heeft om die reden op vrijdag 20 februari een werkbezoek gebracht aan het Oost-Indisch Pakhuis. Bestuurders van de gemeente, Stadsherstel en Oud Hoorn hebben haar daar op enthousiaste wijze de contouren van hun ideeën ontvouwd. Mevrouw Krusinga, o.a. portefeuillehouder voor Cultuur en Regionale en Historische Archieven, reageerde daar constructief op. Voorzichtig optimisme lijkt gerechtvaardigd, hoewel er nog een lange weg te gaan is. Zo wees de monumentencommissie de eerste restauratieplannen met vele adviezen terug naar de tekentafel. Veel glas en ingangspartijen. Oud Hoorn blijft pleiten voor een sobere strakke gevel.

Stichting 't Jeurje en een blijvend aandenken

Op verzoek van het bestuur hebben de kunstenaars Bart Lodewijks en Daniëlle van Zuijlen verscheidene merktekens ontworpen die, ieder op zijn eigen wijze, de historie van 't Jeurje levend moeten houden. Uit de verschillende voorstellen heeft het bestuur van Oud Hoorn een keuze gemaakt. Het gekozen idee is verder uitgewerkt en, samen met een begroting van de kosten, voorgelegd aan vertegenwoordigers van de gemeente Hoorn, Zeeman Vastgoed en Intermaris Woondiensten. Onlangs hebben wij van het stichtingsbestuur vernomen dat het instemt met het

voorgelegde ontwerp. Binnenkort zullen met alle betrokkenen gesprekken gevoerd worden over de wijze waarop het gekozen ontwerp binnen de ruimte van het Jeurje kan worden gerealiseerd. Het bestuur van Oud Hoorn is ingenomen met deze ontwikkeling die een einde zal maken aan een reeks van al dan niet vermeende toezeggingen. Uiteindelijk telt het resultaat. En daar zien we met de nodige spanning naar uit.

Stadsbeeldbewaking attentie!

Oud Hoorn maakt zich nog steeds grote zorgen over de bescherming van de kwaliteit van de begraafplaats aan het Keern. Er voltrekken zich grote veranderingen rondom de begraafplaats waardoor de druk op de toch al schaarse Hoornse ruimte al maar toeneemt. De begraafplaats zelf, een oase van rust en bezinning in een uiterst hectisch gebied, schreeuwt om meer aandacht en zorg: oppervlakkig onderhoud, verwaarloosde graven, vernielde ornamenten. Wat aan de Drieboomlaan met vrijwilligers is gerealiseerd: een uitstekend verzorgde 'monumentale' begraafplaats, zou toch ook aan het Keern moeten kunnen. Wie voelt zich aangesproken. Oud Hoorn heeft al heel lang van de

gemeente niets gehoord over de inventarisatie van de graven. Het vrijgeven daarvan zou een start kunnen zijn.

Drijvende terrassen, winterterrassen de discussies laaien steeds weer op. Commercieel denkend Hoorn blijft wroeten om politiek draagvlak voor verwerpelijke ideeën: het 'opleuken' van de publieke ruimte omwille van de verkoopcijfers. Oud Hoorn is en blijft daar tegen strijden. Het bestuur heeft het gemeentebestuur in een brief zijn standpunt nog eens naar voren gebracht. Tegelijkertijd is nogmaals gewezen op de hardnekkigheid waarmee de terrasschotten op de Rode Steen het herfst- en winterseizoen trotseren. Ooit was er een afspraak het woud aan schotten terug te brengen tot rudimentaire proporties en om direct na het zomerseizoen alle schotten richting Pelmolendpad te verbannen, maar van die afspraken herinnert kennelijk niemand bij de gemeente zich iets meer.

Ook het samenvoegen van panden blijft onze aandacht opeisen: Grote Noord 101-103 en Nieuwsteeg 39-41-43 bijvoorbeeld. Oud Hoorn denkt daar genuanceerd over, met alle risico's van dien. Zo lang de oorspronkelijke winkelpui intact blijft en er

Museum 20e eeuw: waterterrasdiscussie

duidelijke waarborgen zijn dat nieuwe eigenaars de puien niet kunnen vernielen tot één grote winkelpui, zullen wij niet in het geweer komen. De 'oorspronkelijke' situatie dient opnieuw hersteld te kunnen worden. In dit opzicht bestaat er bij ons meer begrip voor het commerciële belang: veel winkelpanden zijn bijzonder smal voor een toereikende exploitatie en in dat geval kiezen wij voor het behoud van de originele panden en enige ruimte, letterlijk en figuurlijk, voor de uitbater.

Sprenkelt Oud Hoorn alleen maar azijn? Nee, er gebeuren ook goede zaken in de stad. Zeer ingenomen zijn we met de plaatsing van inmiddels ruim twintig panden in het gebied Westerblokker/Zwaag op de gemeentelijke lijst. Dat proces gaat onverminderd door al is het opvallend dat de eerste aanvraag om een bouwvergunning (Koewijzend 5) voor een splinternieuw gemeentelijk monument reeds is ingediend.

De restauratie van de Hoofdtoren houdt de gemoederen danig bezig. Het torentje is om veiligheidsredenen naar beneden gehaald want de boktor had zich uitgebreid in de houten constructie ingevreten. Deze ontdekking toont nog eens aan hoezeer de restauratie nodig was. Een goede zaak, die restauratie.

Ben Leek: nieuw lid van de redactie

Door het tamelijk plotselinge vertrek van redactielid Gerdien de Galan, zag de redactie zich genoodzaakt aanvulling te zoeken. Gelukkig was enkele maanden daarvoor oud-gediende Rob de Knecht teruggekeerd in de commissie. De wens tot nog meer verbreding van kennis en inzet bleef desondanks aanhouden.

De verwezenlijking van die wens is nu met de intrede van de heer Ben Leek een feit. De Alkmaarder die sinds 1976 in Hoorn woont, is lang slapend lid geweest van de vereniging totdat de werkgroep 'Velius Vijf' een paar jaar geleden een beroep op hem deed om de Latijnse teksten in Velius' kroniek te vertalen. Als docent klassieke

talen aan het Atlas College met een grote belangstelling voor omgevingsgeschiedenis, deed de vereniging toen met succes een beroep op hem. Ben Leek is al jaren actief in de genealogische vereniging Koggenland. Geen wonder dat hij zelf zegt dat het redactielidmaatschap appelleert aan zijn interessegebieden.

Met zijn komst is het aantal redactieleden gegroeid naar zes, een uitbreiding die gezien het vele werk om jaarlijks vier tijdschriften te produceren, noodzakelijk blijkt.

Ben heeft gezegd zich vooralsnog te

concentreren op het redactiewerk zelf. Daarna zal hij mogelijk ook artikelen schrijven. Dat kan alleen wanneer hij zijn recht op prepensioen effectueert. Hij hoopt nu in ieder geval door zijn ervaring als redacteur bij andere tijdschriften bij te dragen aan een steeds groeiende aantrekkelijkheid van het kwartaalblad van de Vereniging Oud Hoorn.

Bestuur en redactie zijn blij met zijn komst en wensen hem veel plezier bij dit nieuwe vrijwilligerswerk.

Andreas Cellarius: de speurtocht voortgezet

Oud Hoorn-vrijwilliger Piet Duurtsma heeft in zijn speurtocht naar de *Atlas Coelistis seu Harmonia Macrocosmica* (1660) in februari samen

met zijn vrouw een bezoek gebracht aan The British Library. Zoals we eerder schreven, is deze atlas samengesteld door een voormalige rector van de Hoornse Latijnse School, Andreas Cellarius (ca. 1596 – 1665). Het gaat om de meest spectaculaire hemelAtlas uit de tweede helft van de 17e eeuw. De heer Duursma was zeer onder de indruk van de 29 fraaie sterrenkaarten met voorstellingen van de verschillende wereldstelsels. Hij heeft ter plekke een kopie kunnen maken van een lofdicht over Cellarius in het Latijn. Dat gedicht wordt op dit moment door een andere Oud Hoorn-vrijwilliger, de heer Ben Leek, vertaald naar het Nederlands.

Ook het Noordhollands Dagblad heeft aandacht besteed aan zijn onderzoek. Dat onderzoek wordt met enthousiasme voortgezet. We houden u op de hoogte, maar kunnen nu reeds zeggen dat het Westfries Museum vanaf september 2004 een overzichtstenstoonstelling zal wijden aan het werk van deze bijzondere kosmograaf.

Een leestip

In 1877 onderneemt de Engelse graficus Charles W. Wood zijn reis door Nederland en legt zijn wederwaardigheden, verlichtigd met zevenenvijftig houtgravures, vast in *Through Holland*. In zijn voorrede bij de Nederlandse editie *Door Nederland* geeft de Leidse hoogleraar Pieter Johannes Veth, een boeiende beschrijving van het Nederland van ruim honderd jaar geleden en de dan geldende (voor)oordelen die de vluchtige, buitenlandse bezoeker over ons land heeft. Charles Wood evenwel vormt een uitzondering. Hij treedt ons land onbevange tegemoet. Hij erkent dat het 'tegenwoordige geslacht weinig op het oerbeeld gelijkt, en dat de Nederlanders die hij leerde kennen, noch koud als marmer, noch gierig als Harpagon waren'.

Vooraf hoofdstuk VI over Hoorn is zeer de moeite waard. Zeven houtgravures, de ene bekender dan de andere, sieren de tekst. Bedenk wel dat Hoorn als 'Dood stad' wordt geïntroduceerd, net als Monnikendam en Marken.

Westfries Museum verwierf Rietschoof

Frans Zack

Sinds kort is het Westfries Museum een schilderij rijker, en wel een werk van Jan Claesz Rietschoof. Het schilderij geeft een beeld van de Hoornse haven met de magazijnen van de Admiraliteit op het Oostereiland en het schip 't Huys te Neck' (ca. 1712). Het museum had tot op dat moment al meerdere werken van Rietschoof in het bezit. Deze jongste aanwinst vormt een welkome aanvulling op de collectie. Men heeft dit stuk kunnen verwerven op de nationale kunst- en antiekbeurs 'pAn' die van 7 tot 14 december 2003 in Amsterdam werd gehouden. De aankoop is afkomstig van kunsthandel 'De Wereld van het Schip' van Rob Kattenberg in Amsterdam. Het schilderij was al geruime tijd geleden door het Westfries Museum gesignaleerd. Op dat moment ontbraken echter de nodige fondsen om het doek te verwerven.

John R. Brozius, kunsthistoricus, afgestudeerd aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, schetst een uitvoerig beeld van het werk van Rietschoof: 'Jan Claesz Rietschoof (1652-1719) is de belangrijkste zeeschilder die Hoorn in de zeventiende eeuw heeft voortgebracht. Hij was korte tijd leerling van de Hoornse portretschilder Abraham Liedts en daarna van de Amsterdamse zeeschilder Ludolf Backhuysen. Na zijn leertijd introduceerde Rietschoof in Hoorn de modieuze Amsterdamse schilderijstijl op het gebied van zeeschilderkunst. Zijn werk was in vrijwel iedere belangrijke Hoornse schilderijenverzameling te vinden. Rietschoof signeerde zijn werken niet, of slechts met het gemakkelijk uitwisbare monogram JCR. Dit heeft er toe geleid dat veel van zijn stukken in het verleden op naam van zijn leermeester Backhuysen zijn gesteld. De laatste decennia neemt het aantal toeschrijvingen aan Rietschoof op stilistische gronden toe.

Rietschoof is het meest bekend om zijn zeestukken met oorlogsschepen van de Admiraliteit, die hij waarschijnlijk in opdracht vervaardigde. Nog in de negentiende eeuw bevond zich een aantal van deze werken in de collecties van voornamelijk Hoornse families. De kroniekschrijver Abbing meldt in 1842 dat mevrouw de weduwe Alewijn, geboren te Opperdoes, in het bezit was van 'een zeestuk, voorstellende een oorlogsvloot, geïnspecteerd wordende door de Heeren van de Admiraliteit' met op de voorgrond het schip *Opperdoes*. De Hoornse kantonrechter Francois van Bredehoff de Vicq bezat twee werken van Rietschoof: een met 'de stad van de zeekand gezien' en een 'voorstellende het Schuyteneiland'. Het laatste schilderij is waarschijnlijk identiek aan het recent door het Westfries Museum aangekochte werk. Vanaf het Houten Hoofd ziet men links het oorlogsschip 't *Huys te Neck* aangemeerd en rechts de magazijnen van de admiraliteit op het Oostereiland. Voor circa 1700 noemde men het Oostereiland ge-

woonlijk *Schuyteneiland* naar Cornelis Schuyt, een van de eerste eigenaren van de pakhuizen die op het Oostereiland werden gebouwd. Voor 1699 werden deze pakhuizen en diverse stukken land aangekocht door de Admiraliteit van het Noorderkwartier. De wipbrug die rechts op het schilderij te zien is, gaf toegang tot het eiland en dateert van 1711. Na circa 1816 werden de Admiraliteitsgebouwen ingericht als bedelaarsgesticht en vanaf 1886 functioneerden ze als rijkswerkenrichting en gevangenis.

't Huys te Neck

Het oorlogsschip 't *Huys te Neck* werd in 1708 in Hoorn gebouwd in opdracht van de Admiraliteit van het Noorderkwartier. Het was 140 voet breed en 16 voet diep. Het voerde 52 stukken geschut en had, blijkens enkele monsterrollen uit de jaren '20 van de achttiende eeuw, een bemanning van 250 koppen. De naam van het schip zou zijn afgeleid van de gelijknamige hofstede gelegen op een perceel in de Schermer dat sedert 1635 toebehoorde aan de familie Van Neck. Leden van deze regentenfamilie bekleedden vanouds belangrijke provinciale en stedelijke functies in Hoorn, Purmerend, Enkhuizen en Amsterdam. Zo was Jan van Neck uit Hoorn tot aan zijn dood in 1637 secretaris van het College ter Admiraliteit van het Noorderkwartier, zijn kleinzoon Jan van Neck was in Enkhuizen van 1672 tot 1677 ontvanger generaal en Mr. Jacob van Neck Jacobsz uit Amsterdam werd in 1681 aangesteld als bewindhebber.

Al met al voldoende reden de familie Van Neck eer te bewijzen door een schip naar hen te vernoemen. Gerbrand de Vicq, de overgrootvader van François van Bredehoff de Vicq, was getrouwd met één van de laatste naamdragers van de Van Neck-familie. Hij is mogelijk de opdrachtgever voor het schilderij geweest waarop 't *Huys te Neck* zo prominent is geportretteerd.

Jan Claesz Rietschoof: 'Gezicht op de haven van Hoorn met magazijnen van de Admiraliteit op het Oostereiland en 't Huys te Neck' (ca. 1712).

In actieve dienst

Schepen als 't *Huys te Neck* waren multifunctioneel. Ze konden worden ingezet als escorteschepen, jagers of lineschepen. De laatste aanduiding doelde op de strategie alle oorlogsschepen op een lijn te brengen bij het afvuren van de kanonnen. Voor zover bekend heeft 't *Huys te Neck* echter nooit aan een zeeslag deelgenomen. Van haar activiteiten als escorteschip en jager zijn wel enkele gegevens bewaard gebleven.

Zo vertrok het schip, blijkens een scheepsjournaal, op 31 mei 1710 met twee andere schepen van Texel en bleef het tot september koersen op de Noordzee. Men voer langs de Engelse en Schotse kust tot de Faeroer-eilanden, waar men op 15 juli een vloot Oost-Indiëvaarders trof. Deze hebben zij tot aan het Gat bij Texel begeleid. Dat de retourvloot van de VOC uit het noorden kwam is niet verwonderlijk, want al ruim een eeuw was het gebruikelijk bij vertrek en aankomst Engeland en Ierland te rondom om kapers in het Kanaal te omzeilen. 't *Huys te Neck* koerste, na de VOC-schepen te hebben afgezet, opnieuw naar de Engelse kust, waar de havens van Newcastle, Edinburgh en Aberdeen

werden gepasseerd. Bij Aberdeen, waar zich een flotielje vormde van zes Hollandse schepen, werden een aantal Franse kapers gesignaleerd. Ze werden enige tijd achtervolgd, maar konden niet worden achterhaald. Op 14 september 1710 bereikte 't *Huys te Neck* de haven van Texel, waar het werd 'afgedankt' door de klerk van de Admiraliteit.

Uit de jaren '20 van de achttiende eeuw zijn een aantal monsterrollen bekend van 't *Huys te Neck*, waaruit blijkt dat het schip een actieve rol speelde in de jacht op Franse en Algerijnse kapers. Zo stond het schip van mei tot november 1721 onder commando van kapitein Egbert Som en was het 'geëquipeerd en gedestineert' voor de Middellandse Zee om te jagen 'op de Algerse en andere Roovers'. Van 23 september 1723 tot 25 september 1724 stond het schip onder bevel van kapitein Allardus Roorda en eveneens 'gedestineert na de Middellandse Zee op de Algevieren'. Het probleem van de Algerijnse zeerovers was waarschijnlijk groot, want zijn reis was met 16 maanden uitzonderlijk lang. De laatst bekende mededeling over de activiteiten van 't *Huys te Neck* dateert van mei 1728 toen het schip op

Texel gereed werd gemaakt om uit te varen onder bevel van Willem van Schaack. Nadien zijn er geen bijzonderheden meer over het schip bekend. Op 1 augustus 1740 werd het verkocht in Hoorn.

Deze gegevens zijn ontleend aan de nog te verschijnen brochure voor de Vrienden van het Westfries Museum en die geheel over Rietschoof zal gaan. In het verleden schreef John R. Brozius al meer voor het kwartaalblad, o.a. ook over Hoornse schilders in de 17e eeuw en over de Marineschilder Ludolf Bakhuysen. Ook verscheen van zijn hand de brochure 'Op de rede van Hoorn', een uitgave van de Vrienden van het Westfries Museum. Deze brochure werd uitgegeven ter gelegenheid van de gelijknamige expositie die van 25 mei tot 7 juli 2002 in het museum gehouden werd. Er zijn nog exemplaren van deze brochure verkrijgbaar bij de balie van het museum.

Duplicaat

Opvallend is dat er een vrijwel identiek schilderstuk

bestaat als dat van Rietschoof zoals het Westfries Museum nu verworven heeft. Dit schilderstuk is o.a. afgebeeld in het door Ben van Tartwijk geschreven gedeelte in het boek 'Hoorn en de Zee' en wel op pagina 86. Het schilderij is van de hand van Klaas Cloeck en dateert van omstreeks 1767. Het toont de buitenhaven met Admiraliteitsgebouwen en een beurtschip. Officieel draagt dit werk de naam 'Gezicht op buitenhaven' en vormt een vrijwel exacte kopie van het werk van Rietschoof.

Ook dit schilderstuk behoort tot het bezit van het Westfries Museum waar ze samen, naast elkaar, te bewonderen zijn in kamer 9 op de tweede verdieping. Volgens Carel de Jong van het Westfries Museum heeft dit duplicaat te maken met het feit dat er op een gegeven moment vraag was naar zeestukken. Nu de beide stukken naast elkaar hangen kan men ze goed vergelijken. Men zal al snel tot de conclusie komen dat het werk van Rietschoof van een aanmerkelijk hoger gehalte is dan dat van Cloeck.

Klaas Cloeck vervaardigde dit schilderij rond 1767 als een duplicaat van het werk van Rietschoof, voorstellende het Schuyteneiland.

Jaarverslag van de Vereniging Oud Hoorn – 2003

P.M. Huisman

1 Leden

Na het bereiken van de grens van 2000 leden in 2001 is het ledental evenals in 2002 ook in 2003 ruim boven deze grens gebleven. Aan het einde van het verslagjaar waren 2144 mensen lid van de vereniging Oud Hoorn.

In 2003 hebben wij afscheid genomen van twee markante leden, de heer Hans Altorffer, woonachtig in Utrecht, maar als vrijwilliger actief in het Oost Indisch Pakhuis voor het documentatiecentrum en Herman Lansdaal. Herman was oud journalist, een begrip in de krantenwereld ten noorden van het Noordzeekanaal en jarenlang voorzitter van de redactiecommissie van het Kwartaalblad. Gelukkig kon Herman in januari 2003 nog de bronzen legpenning van de stad Hoorn in ontvangst nemen. Een eer die ook was weggelegd voor ons lid Herman Freese, een actieve vrijwilliger niet alleen voor Oud Hoorn maar ook voor vele andere verenigingen in de stad.

De ledenexcursie ging dit jaar naar Den Haag, waar onder leiding van gidsen van Het Gilde werd gewandeld over het Binnen- en Buitenhof. Na de lunch werd het Haags Gemeentemuseum bezocht, met een bezoek aan de stijlkamers en de zalen met werken van Piet Mondriaan. Ook over het museum zelf van architect Berlage kregen de deelnemers het nodige te horen.

2 Het bestuur

Het bestuur heeft in het verslagjaar 12 maal vergaderd en er zijn twee gewone ledenvergaderingen gehouden en een bijzondere. De voorjaarsledenvergadering stond in het teken van het afscheid van een aantal prominente bestuursleden, Arie Boezaard, Leo Hoogeveen en Jan Rietvink. Arie en

Leo werden samen met Femke Uiterwijk tijdens deze vergadering benoemd tot ereleden en ontvingen de hierbij behorende goud-zilveren erespeld. Tijdens deze vergadering werd de erespeld geïntroduceerd. De in vorige jaren benoemde ereleden hebben de speld ontvangen tijdens de najaarsledenvergadering. Daarnaast was een belangrijk onderwerp van de voorjaarsledenvergadering de activiteiten die het bestuur had ontplooid tegen de verkoop van vijf Hoornse topmonumenten. Inhoudelijk werd tijdens deze vergadering diepgaand met de leden gediscussieerd over dit onderwerp.

De bijzondere ledenvergadering in juni vormde het sluitstuk van de discussie over de verkoop van de 5 Hoornse topmonumenten. Het bestuur wenste van de leden een uitspraak of de vereniging hiertoe een correctief referendum zou moeten laten organiseren. Het overgrote deel van de leden stemde tegen. Men vond dit te ver gaan, waarmee de verkoop van de monumenten een feit was.

Tijdens de najaarsledenvergadering werd de heer Coen Droog benoemd tot lid van het bestuur en ontving de commissie Actie Behoud Lourdeskapel Zwaag de jaarlijkse onderscheiding.

3 Eigendommen

In het jaar 2002 ontving de vereniging uit diverse nalatenschappen weer de nodige goederen. Het onderhoud van de panden liep voorspoedig.

4 Stadsbeeldbewaking

Tijdens het verslagjaar heeft het bestuur zich – soms rechtstreeks, soms via haar vertegenwoordigers in de monumentencommissie – ingezet voor een groot aantal zaken. Vooral in de eerste helft van 2003 lag

het accent op de actie voor het behoud van de vijf topmonumenten. Ook hebben wij ons verzet tegen de aantasting van het ‘van rijkswege beschermde’ Oosterplantsoen en hebben wij wederom bij het gemeentebestuur aangedrongen op verwijdering van het terras aan de Appelhaven en ditmaal met succes, want in de zomer van 2003 is het terras daadwerkelijk verwijderd. Daarnaast is het bestuur betrokken bij de restauratie en de herbestemming van de Pakhuispanden en hebben wij ons ingezet voor behoud van het Künckelorgel voor Hoorn. Deze activiteiten lopen door in 2004. Ook hebben wij bezwaar gemaakt tegen de hoogte en de massaliteit van de geplande bebouwing aan de Achterstraat. Tenslotte hebben wij ons positief opgesteld tegenover het door de gemeente geformuleerde reclamebeleid en de conceptnota Welstandsbeleid.

5 Vertegenwoordigingen en representaties

Al jarenlang behartigt Albert de Graaf de belangen van de vereniging in de stichting Kerkmeijer-de Regt, evenals in de vereniging Het Carillon. De verslagen van zijn activiteiten in 2003 treft u aan in het Kwartaalblad 4/2003.

In 2003 heeft bestuurslid Jaap Bronckhorst de taken overgenomen van Jan Rietvink en samen met Frans van Iersel deelgenomen aan de vergaderingen van de monumentencommissie.

Met de toetreding tot het bestuur van de heer Jaap Bronckhorst heeft de vereniging weer een vertegenwoordiger in de welstandscommissie. In 2003 is hij volop met zijn werkzaamheden in de commissie bezig geweest.

De heer Fokko de Boer vertegenwoordigde de vereniging in de

Oude en nieuwe bestuursleden. Van links naar rechts: Marit Veerman, Jaap Bronkhorst, Nelleke Huisman, Ton van Weel, Marjan Faber, Leo Hoogeveen, Arie Boezaard. Achter v.l.n.r.: Frans van Iersel, Margot Veerman, Jan Rietvink, Michel Moeskops.

beheerscommissie van het Westfries Museum en Marjan Faber heeft de belangen van de vereniging behartigd in de stichting Maquette Hoorn anno 1650.

Traditiegetrouw was Femke Uiterwijk actief in de stichting De Hoornse Schouw en Hieke Stapel in het comité Open Monumentendagen, met assistentie van Albert de Graaf als adviseur. Het was het laatste jaar voor Hieke als coördinator. Tijdens de najaarsledenvergadering is haar taak overgenomen door mw. Tine Eggers. Henk Overbeek heeft in 2003 onze belangen behartigd bij het Nationaal Contact Monumenten

6 Werkgroepen en publicaties

- *Kwartaalblad*

Het Kwartaalblad bestond in 2003 25

jaar en dat heeft de vereniging samen met de redactie gevierd met een jubileumnummer van de hand van Frans Kwaad. Het bestuur heeft de redactie tijdens de najaarsledenvergadering in het zonnetje gezet en de heer Rob de Knecht is in 2003 toegetreten tot de redactie.

- *Zomeravondwandelingen*

Terwijl het wandelseizoen 2002 al een topseizoen was, deed 2003 daar niet voor onder. Zes van de zeven wandelingen vonden plaats onder goede tot prachtige weersomstandigheden. Er waren gemiddeld 200 wandelaars per avond. Vermeldenswaardig is dat er onder de wandelaars beduidend meer jeugd was dan tot nu toe.

- *Lezingen*

Het lezingenprogramma was wederom deskundig en afwisselend samen-

gesteld door Marit Veerman. Van een diavoorstelling over de Koepoortsweg – wegens succes herhaald – via de interieurs van Westfries boerderijen in 2003 naar de burgers in strijd met ellende in de 19e eeuw, de Westfries omringdijk en oude films in 2004. Deze variatie zorgde steeds voor een redelijk tot goed gevulde theaterzaal.

- *Bouwkunscursus*

Ook de bouwkunscursus bestond in 2003 25 jaar. Bas Baltus startte 25 jaar geleden met de cursus en sinds zijn overlijden heeft Femke Uiterwijk, zijn vrouw, bijna vanzelfsprekend zijn rol overgenomen. De cursus heeft de afgelopen 25 jaar voorzien in een duidelijke behoefte. Bijna steeds waren er meer aanmeldingen dan plaatsen en alle gidsen zijn hun opleiding begonnen met deze cursus. In maart werd

een speciale jubileumlezing gehouden door Arie Boezaard over de ontwikkeling van het Hoornse woonhuis.

- *Publicaties*

De belangrijkste publicatie in 2003 van de Bas Baltusstichting – waarin Oud Hoorn voor 1/3 deel participeert – betref de uitgave over de Hoornse stadsbestuurders, geschreven door Arie van Zoonen en Leo Hoogeveen. Ook de werkgroep Velius V heeft in 2003 een nieuwe start gemaakt met haar werkzaamheden.

- *Werkgroep micromilieu*

Deze groep heeft dit jaar weer het nodige werk verricht. Zo heeft de werkgroep zich gebogen over het reclamebeleid van de gemeente en heeft zij diverse adviezen uitgebracht

aan de vertegenwoordigers van de gemeente over de herinrichting van het Breed en het onderhoud van bruggen, lantaarns e.d.

Namens het bestuur is Jaap Bronkhorst het aanspreekpunt van de werkgroep.

- *In en rondom het Oost-Indisch Pakhuis*

De internetsite heeft zich het afgelopen jaar – door toedoen van de werkgroep onder leiding van Jan Floris – verder ontwikkeld. De site wordt steeds professioneler en via de mail komen steeds vaker vragen binnen, die door Diana van den Hoogen, met hulp van anderen, van een antwoord worden voorzien. Zie ook de rubriek van Frans Zack 'Oud Hoorn website-nieuws' en het artikel over twee jaar

e-mailpost van Diana van den Hoogen.

Ook het boekenbestand van het documentatiecentrum onder leiding van Christ Stoffelen is aardig uitgebreid, mede door vele nieuwe uitgaven en schenkingen. Zie hiervoor het artikel van Christ in het Kwartaalblad 2003/4, 'Het documentatiecentrum van Oud Hoorn, Van Peteri, via Montessori tot Poddi.'

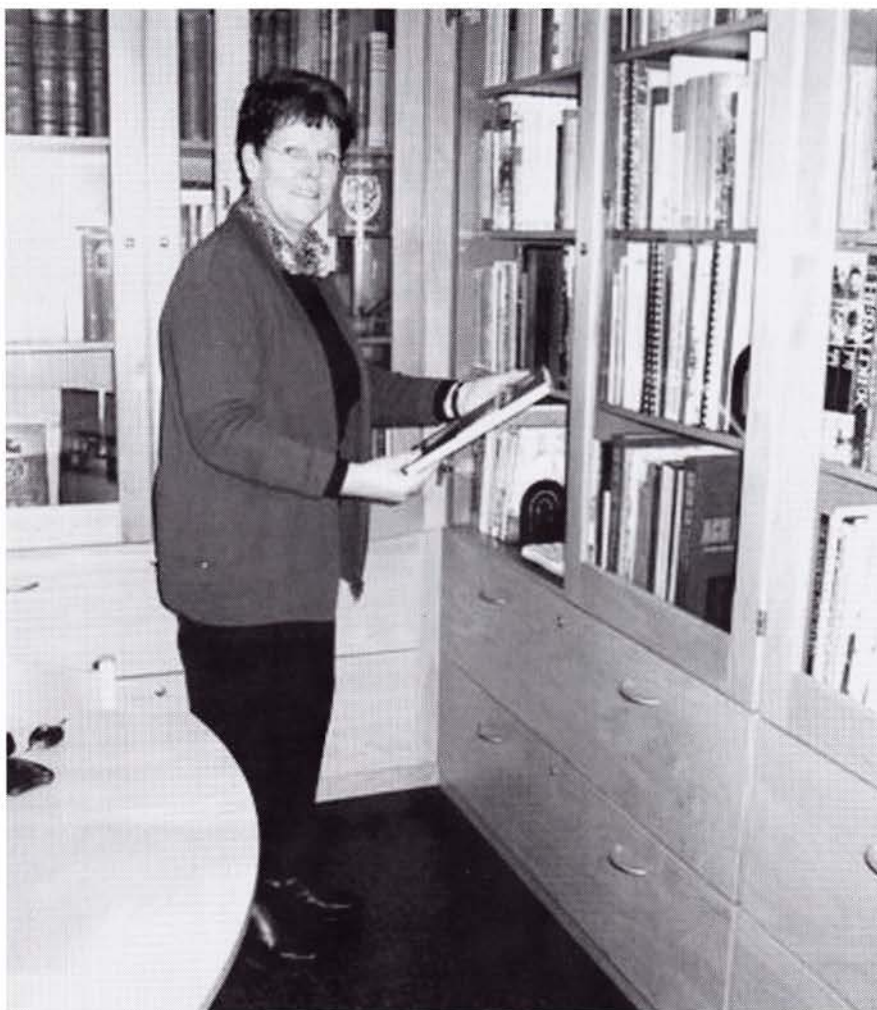
Met de internetsite nemen de archiefwerkzaamheden onder leiding van Leo Hoogeveen eveneens toe. Met hem is afgesproken dat interessante digitale post wordt geprint en opgenomen in het verenigingsarchief onder het motto 'Leuk voor later'.

Samen met Willy Wiggelaar heeft Joke van Tartwijk als vanouds het Oost Indisch Pakhuis gerund.

Naast het dagelijks beheer worden in het Oost Indisch Pakhuis ook de activiteiten gedaan voor de ledenadministratie en de distributie van het Kwartaalblad. Samen met de al genoemde activiteiten van het documentatiecentrum en de internetwerkgroep betekent dit een steeds groter beslag op de ruimten en op de flexibiliteit van de vrijwilligers.

- *Rondje Cultuur*

Sinds vorig jaar wordt voor de klassen van het voortgezet onderwijs, die starten met het vak van Cultureel Kunstzinnige Vorming, een z.g. rondje cultuur georganiseerd. Oud Hoorn heeft in 2003 voor de tweede maal meegedaan. De coördinatie van onze activiteiten is in handen van Marit Veerman. Met behulp van gidsen van Oud Hoorn gingen de leerlingen op pad met een camera. Zij moesten drie foto's maken: één van een monument, dat bewaard zou moeten blijven, één van een nieuw gebouw dat voor de toekomst bewaard moet blijven en één van een nieuw gebouw dat gesloopt mag worden. De foto's zullen worden geëxposeerd in ons verenigingsgebouw. Wat ons betreft was het project ook in 2003 weer geslaagd.

Het documentatiecentrum in ons verenigingsgebouw kan gedurende de openingsuren geraadpleegd worden. De dames die het Oost-Indisch Pakhuis beheren, zoals hier Joke van Tartwijk, zullen graag behulpzaam zijn bij het zoeken naar een bepaald boek of document.

Nieuwjaarsreceptie Oud Hoorn druk bezocht

Frans Zack

Op zondag 11 januari j.l. werd de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie van de Vereniging Oud Hoorn gehouden. Voor deze 2004-editie werd gekozen voor het Museum van de Twintigste Eeuw aan de Bierkade. Het is inmiddels alweer vijf jaar geleden dat er voor het eerst een nieuwjaarsreceptie voor de Oud Hoorn-vrijwilligers werd georganiseerd. Oud Hoorn kan over een groot aantal vrijwilligers beschikken die zich met verschillende verenigingszaken bezighouden. Een gelegenheid als deze is een van de weinige keren dat men elkaar gezamenlijk kan tegen komen.

Een flink aantal van deze vrijwilligers had gehoor gegeven aan de uitnodiging van het bestuur. Na een woord van welkom was het aan Oud Hoorn-voorzitter Ton van Weel om zijn nieuwjaarstoespraak te houden. Vanzelfsprekend lag daarbij de na-

druk op het feit dat de Vereniging Oud Hoorn altijd een beroep kan doen op haar vrijwilligers.

'Het is alweer vijf jaar geleden dat we de goede traditie hebben ingezet van de jaarlijkse nieuwjaarsborrel voor alle vrijwilligers. We zijn een grote vereniging, niet alleen wat betreft het ledental maar zeker ook wat betreft het leger aan vrijwilligers. Oud Hoorn mag trots zijn op haar vele vrijwilligers: zonder hen zou de vereniging niet draaien zoals zij thans draait: wij kunnen daar met z'n allen dankbaar voor zijn. Het vrijwilligerswerk is de pijler waarop de vereniging is gebouwd en overal om mij heen, in eigen kring maar ook daarbuiten, krijg ik de bevestiging dat alle vrijwilligers zich zeer betrokken voelen bij hun verenigingstaken en deze met hart en ziel uitvoeren. Het succes van

Oud Hoorn is zeker ook het succes van haar vrijwilligers!

Wij zijn blij dat we nu met Coen Droog een bestuurslid in ons midden hebben dat zich concentreert op de vrijwilligers. Niet dat hiervoor geen 'vrijwilligersbeleid' bestond, maar een aantal dat groeit vraagt nog meer om heldere afspraken om zo de organisatie goed te laten draaien. Uiteraard vanuit het besef van ieders talenten en inzet en respect voor elkaar. Het bestuur realiseert zich dat een goede communicatie daarbij onontbeerlijk is. Het doet daar zelf zijn uiterste best voor.

Ook in 2004 wordt weer een beroep gedaan op de inzet van jullie allemaal: de neiging is groot om alle vrijwilligersverbanden binnen de vereniging te benoemen maar ik ben bang dat ik dan mensen oversla en dat is het laatste wat ik wil. Die inzet is allereerst gericht op het grote belang van de historische stad Hoorn. En daarmee bedoelen we niet alleen de oude binnenstad: de cultuur-historische kern van onze activiteiten. We richten onze ogen de laatste jaren ook meer op de cultuurhistorische belangen daarbuiten: de bebouwingsgordel direct om de oude stad (de eerste schil), en niet te vergeten op de dorpen Zwaag en Blokker. In Zwaag hebben we de Lourdeskapel onderscheiden, met de historische Vereniging Blokker zijn goede contacten gelegd; het gebied Bangert/Oosterpolder staat onder grote druk en uiterste waakzaamheid is daar geboden: steeds meer panden op de gemeentelijke lijst. Een goede zaak vinden we dat.

Die dynamiek vraagt ook nadrukkelijk om meer ruimte: in 1998 betrokken we het Oost-Indisch Pakhuis en anno 2003/2004 moeten we constateren dat dit Pakhuis in feite te klein is

Cees Aay van de Archeologische Dienst wist de aanwezigen tijdens de nieuwjaarsreceptie van Oud Hoorn te boeien met een interessant betoog over de opgravingswerkzaamheden in 2003.

Oud Hoorn-voorzitter Ton van Weel tijdens het uitspreken van zijn nieuwjaars toespraak op zondag 11 januari 2004.

om aan al onze wensen tegemoet te komen; we zouden zo graag meer doen aan exposities, aan educatie (hulp bieden aan het onderwijs), aan het organiseren van inhoudelijke discussies over de kwaliteit van de cultuurhistorische stad (geen drijvende terrassen), aan digitaliseren van onze kennis en beelden, noem maar op. Dat vraagt om meer ruimte en daar zet het bestuur zich constant voor in. Nog steeds zijn we buitengewoon geïnteresseerd in een deel van de benedenverdieping van het pakhuis aan de Pakhuisstraat. De onderhandelingen daarover gaan door hoewel het geen eenvoudig proces is.

Tegelijkertijd is in het bestuur de discussie gestart over wat met een deftig woord heet: onze kern-activiteiten. Wat willen we zijn, doen en wat kunnen we aan? Best een lastige maar wel noodzakelijke discussie. Continuïteit van ingezette activiteiten is daarbij van groot belang. Er komt steeds meer bij maar moeten we ook niet eens wat 'oud hout' snoeien?

En ondertussen hebben we onze handen vol aan het goed blijven beheren en organiseren van de gewone jaar-

lijks terugkerende activiteiten: zijn het niet de stadswandelingen en de internetsite dan zijn het wel de lezingen, het kwartaalblad (nieuwe opmaak/papier), het documentatiecentrum, het Rondje Cultuur, Velius V, beeldbeheer en het beheer van het Oost-Indisch Pakhuis zelf door Willy Wiggelaar en Joke van Tartwijk, noem maar op. Daarbij hebben we elkaar nodig en moeten we elkaar blijven inspireren in het belang van de geschiedenis van de stad en het belang van de vereniging. En dat maakt de cirkel rond: met de vrijwillige inzet van u allen maakt Oud Hoorn van 2004 ook weer een goed jaar. Ik wens u en de uwen een gelukkig en gezond nieuwjaar. Laten we er met elkaar ook een goed Oud Hoorn-jaar van maken! Na deze woorden van voorzitter Ton van Weel ging de aandacht uit naar Cees Aay van de Archeo-

logische Dienst van de gemeente Hoorn. Vrijwel iedereen kent Cees als iemand die bij plaatselijke opgravingswerkzaamheden, gehuld in een gele overall, tot zijn enkels in de blubber staat. Bij deze gelegenheid gaf Cees echter blijk over meer talenten te beschikken en wist hij de aanwezigen te boeien met een inleiding over de opgravingen in 2003 met de nadruk op die aan de Karperkuil. Aan de hand van foto's en dia's gaf Cees uitvoerig uitleg over de werkzaamheden en de gedane vondsten. Dat zijn bijdrage aan deze middag zeer op prijs werd gesteld, werd bewezen door het applaus na afloop van het betoog. Na deze uiteenzetting bleven de aanwezigen nog enige tijd bijeen om onder het genot van een hapje en een drankje nog wat bij te praten. Al met al kon deze nieuwjaarsreceptie bijzonder geslaagd worden genoemd.

LEDENEXCURSIE NAAR AMSTERDAM

Marit Veerman

In de voorgaande jaren was de excursie altijd in oktober. Daar dit moment vaak in dezelfde maand viel met andere excursies/uitjes in de vereniging heb ik gemeend er goed aan te doen om de ledenexcursie te verplaatsen naar juni. Ik hoop dat dit ook meer geluk oplevert ten aanzien van het weer. De datum wordt zaterdag 19 juni a.s.

Dit keer zoeken we het dichterbij huis! Het programma komt er als volgt uit te zien.

- 9.00 uur vertrek Van Dedemstraat Transferium
- 10.00 uur Koffie in café-restaurant 'De Kroon' aan het Rembrandtsplein
- 10.45 uur Rondleiding in het recent gerestaureerde art-deco Tuschinski-theater
- 12.15 uur Lunch in restaurant 'David en Goliath', in het Amsterdams Historisch Museum
- 13.30 uur Rondleiding door Amsterdam in groepjes
3 groepen: 'De Joodse geschiedenis'
2 groepen: 'de oude binnenstad'
De wandelingen duren 2 1/2 uur. Daarom wordt tijdens de wandeling koffie gedronken
- 16.15 uur Vertrek.

Wilt u deelnemen aan de excursie dan kunt u zich opgeven bij Joke van Tartwijk en Willy Wiggelaar, Onder de Boompjes 22, Hoorn. tel. 273570. De kosten zijn € 26,-. Dit bedrag kunt u overmaken op giro 2144888 van Vereniging Oud Hoorn, o.v.v. Excursie Amsterdam.

Aanbouw Claes Joesthuis van start

Frans Zack

Er was al geruime tijd sprake van een plan om naast de Oosterkerk een nieuw gedeelte aan het Claes Joesthuys te bouwen. Al in september 2001 werd bekend gemaakt dat men de catering anders zou willen gaan huisvesten.

Dit alles is nodig om de kerk als multifunctioneel centrum beter te kunnen exploiteren. Een kerk als deze vraagt continu aandacht waar het gaat om onderhoud en de benodigde gelden hiervoor moeten voornamelijk binnenkomen door de ruimte te verhuren.

Bezwaren en protesten hebben er

voor gezorgd dat het nog zo lang geduurd heeft voor dat men van start kon gaan. Op maandag 26 januari j.l. was het echter zo ver en kon de eerste van vier palen de grond in 'gejaagd' worden. Voor het slaan van de eerste paal had men drie prominente personen uitgenodigd. Op de eerste plaats was daar Henk Zantkuyl namens de monumentensector. Als tweede had men Femke Uiterwijk uitgenodigd als vertegenwoordigster van alle Oosterkerk-vrijwilligers. De derde deelneemster aan deze ere-klus was Aukje Broers die hierbij de gebruikers van de Oosterkerk vertegenwoordigde.

Met de komst van deze nieuwbouw is nu het houten gebouwtje in de Oosterkerksteeg verdwenen. In de toekomst komt hier een aanbouw die plaats biedt aan een mobiele bar die de kerk in en uit kan worden gereden. Dit betekent dat bij evenementen, concerten en andere gelegenheden de bar in de kerk staat. Bij kerkdiensten wordt de bar teruggereden naar de nieuwbouw die nu gecreëerd wordt en daar verborgen blijft achter een deur.

Er komen echter nog meer veranderingen. Zo maakt het huidige keukentje in de gang plaats voor een toiletgroep.

Hierdoor zullen de lange wachttijden voor een sanitaire stop tot een minimum worden beperkt. Ook zal de zijdeur in het middenschip worden gesloten. Deze deur is vooral hinderlijk als hij tijdens een uitvoering wordt geopend.

Voorzitter Dick Louwman ziet deze bouwactiviteiten nog niet als de laatste. Het bestuur van de stichting heeft vooral problemen met het feit dat het orgel gaat verzakken. Hoe men dit gaat oplossen is op dit moment nog niet duidelijk. Ook heeft men de boktor weer gesignaleerd in het houtwerk en zoekt men nog altijd naar een oplossing om het bladderende stuckwerk blijvend te herstellen.

Hoe dan ook: er is nog altijd veel geld nodig om dit monument in stand te houden.

De Stichting Oosterkerk kan daarom niet zonder giften van donateurs. Voor wie zich wil opgeven als donateur van deze stichting is het adres: Stichting Oosterkerk, Grote Oost 58, 1621 BX Hoorn.

De 'ere-heiers', voorzien van een witte helm met v.l.n.r. Aukje Broers, Femke Uiterwijk en Henk Zantkuyl, temidden van de belangstellende aanwezigen.

Exploitatie Vereniging Oud Hoorn 2003 - 2004

Panden Verenging	Rekening 2002	Begroting 2003	Rekening 2003	Begroting 2004
Lasten panden	3.864,74	5.400,00	568,50	1.400,00
Huuropbrengsten	7.728,56	8.100,00	8.562,06	5.400,00
Saldo exploitatie panden	3.863,82	2.700,00	7.993,56	4.000,00

Oost Indisch Pakhuis	Rekening 2002	Begroting 2003	Rekening 2003	Begroting 2004
Verbouwing en Inrichting OIP	558,71	3.000,00	523,36	2.500,00
Exploitatie OIP	4.571,08	5.000,00	6.809,84	9.400,00
Documentatiecentrum	2.367,39	2.600,00	2.821,03	3.200,00
Totaal Lasten OIP	7.497,18	10.600,00	10.154,23	15.100,00
Sponsors en bijdrage leden	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo exploitatie OIP	-7.497,18	-10.600,00	-10.154,23	-15.100,00

Producties	Rekening 2002	Begroting 2003	Rekening 2003	Begroting 2004
Inkoop winkel	7.340,87	5.000,00	7.426,48	6.000,00
Publicaties	205,30	4.000,00	513,40	4.000,00
Video-film	0,00	5.000,00	0,00	5.000,00
Internet-site	416,50	1.500,00	0,00	1.500,00
Giften en sponsoring	933,71	3.700,00	1.500,00	3.450,00
Totaal lasten producties	8.896,38	19.200,00	9.439,88	19.950,00
Verkoop producties	6.881,22	7.000,00	6.168,00	6.500,00
Sponsors producties	0,00	2.000,00	0,00	0,00
Totaal inkomsten producties	6.881,22	9.000,00	6.168,00	6.500,00
Saldo producties	-2.015,16	-10.200,00	-3.271,88	-13.450,00

Hoorn en de Zee	Rekening 2002	Begroting 2003	Rekening 2003	Begroting 2004
Inkomsten			84.775,22	
Uitgaven			64.442,02	
Over te dragen batig saldo			20.333,20	
Saldo Hoorn en de Zee			-0,00	

Verenigingsactiviteiten	Rekening 2002	Begroting 2003	Rekening 2003	Begroting 2004
Secretariaat	1.977,93	2.200,00	3.269,35	3.600,00
Lidmaatschappen	144,95	200,00	183,00	200,00
Attenties en representatie	1.043,00	1.200,00	2.776,75	1.500,00
Verzekeringen	419,32	300,00	90,89	200,00
PR-materiaal	2.353,15	4.000,00	4.145,57	4.000,00
Vergaderkosten	467,50	900,00	1.289,55	1.200,00
Advieskosten	0,00	2.000,00	1.190,00	4.000,00
Bureau- en organisatiekosten	6.405,85	10.800,00	12.945,11	14.700,00
Kosten kwartaalblad	18.325,42	24.800,00	20.677,41	19.800,00
Gidsenwerk	2.766,92	1.200,00	676,71	900,00
Excursies, cursussen, lezingen	2.735,76	6.300,00	4.205,64	7.100,00
Bestuursexcursie	466,50	500,00	377,60	500,00
Werkgroep Straatmeubilair	3,84	100,00	0,00	100,00
Totaal leden-activiteiten	5.973,02	8.100,00	5.259,95	8.600,00
Historisch onderzoek	0,00	2.000,00	0,00	2.000,00
Totaal lasten verenigingsactiviteiten	30.704,29	45.700,00	38.882,47	45.100,00
Contributies	45.515,67	45.000,00	46.767,62	46.000,00
Rente	8.574,84	8.600,00	8.653,25	10.000,00
Overige inkomsten	3.212,50	4.200,00	1.887,96	4.200,00
Excursies, cursussen, lezingen	2.068,53	2.050,00	2.866,22	2.700,00
Totaal inkomsten activiteiten	59.371,54	59.850,00	60.175,05	62.900,00
Saldo verenigingsactiviteiten	28.667,25	14.150,00	21.292,58	17.800,00

Totalen Exploitatie Vereniging	Rekening 2002	Begroting 2003	Rekening 2003	Begroting 2004
Saldo exploitatie panden	3.863,82	2.700,00	7.993,56	4.000,00
Saldo exploitatie Oost Indisch Pakhuis	-7.497,18	-10.600,00	-10.154,23	-15.100,00
Saldo producties	-2.015,16	-10.200,00	-3.271,88	-13.450,00
Saldo verenigingsactiviteiten	28.667,25	14.150,00	21.292,58	17.800,00
Totaal lasten vereniging	23.018,73	-3.950,00	15.860,03	-6.750,00
Giften, donaties en subsidies	21.782,44	500,00	143,80	100,00
Saldo exploitatie Vereniging	€ 44.801,17	€ -3.450,00	€ 16.003,83	€ -6.650,00

Balans Vereniging Oud Hoorn 31-12-2003

Aktiva	2002	2003	Passiva	2002	2003
Liquide middelen	249.167,93	270.443,40	Eigen vermogen	137.177,89	137.177,89
Liquide middelen Hrn en de Zee	20.333,20		Onderhoudsreserve	53.700,59	60.837,94
Onroerend goed	1,00	1,00	Veliusfonds	26.460,67	26.460,67
Debiteuren	1.500,00	252,00	Uitbreiding OIP	41.679,91	50.546,39
Boekenvoorraad	6.269,99		Vooruit ontvangen	11.041,66	17.025,14
Rabo Ledencertificaten	22.575,00	22.575,00	Crediteuren	9.453,20	1.223,37
			Af te dragen saldo Hrn en de Zee	20.333,20	
	€ 299.847,12	€ 293.271,40		€ 299.847,12	€ 293.271,40

Balans Stichting Monumenten Oud Hoorn 31-12-2003

Aktiva	2002	2003	Passiva	2002	2003
Liquide middelen	34.153,58	50.224,78	Onderhoudsreserve	51.054,52	70.402,06
Rabo Ledencertificaten	22.750,00	22.750,00	Crediteuren	5.444,40	2.527,79
Onroerend goed	1,00	1,00	Vooruitontvangen	405,66	390,00
Debiteuren		344,07			
	€ 56.904,58	€ 73.319,85		€ 56.904,58	€ 73.319,85

Exploitatie Stichting Monumenten Oud Hoorn 2003 - 2004

	Rekening 2002	Begroting 2003	Rekening 2003	Begroting 2004
Lasten panden	8.467,57	28.312,50	21.158,11	45.800,00
Kosten advies en onderzoek		2.500,00	0,00	2.000,00
B & O-kosten	3.080,34	4.300,00	4.086,90	4.300,00
Totaal lasten stichting	11.547,91	35.112,50	25.245,01	52.100,00
Huuropbrengsten	29.134,11	40.000,00	39.969,90	42.600,00
Rente/Dividend	3.666,59	2.000,00	3.138,93	2.700,00
Overige inkomsten			1.483,72	
Totaal Inkomsten Stichting	32.800,70	42.000,00	44.592,55	45.300,00
Saldo exploitatie Stichting	€ 21.252,79	€ 6.887,50	€ 19.347,54	€ -6.800,00

Toelichting jaarrekening 2003 en begroting 2004

Exploitatie Stichting Monumenten Oud Hoorn

Voor de stichting was voor 2003 een exploitatieoverschot geraamd ad. € 6.887,-. Gerealiseerd is een positief exploitatiesaldo ad € 19.347,-. De baten waren € 2.500,- hoger, vanwege de hogere rente-baten en een 50% vergoeding voor de kapotte CV-ketel van Pakhuisstraat 1 (gemeente Hoorn). De uitgaven waren € 9.800,- lager omdat geen kosten zijn gemaakt voor bouwhistorisch onderzoek en omdat de onderhoudskosten lager waren.

De onderhoudsuitgaven waren dit jaar lager omdat

niet alle geplande werkzaamheden dit jaar konden worden uitgevoerd. Deze onderhoudswerkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2004.

De onderhoudskosten zullen in 2004 zeer hoog zijn omdat het OIP aan de voorzijde wordt geschilderd en omdat Bierkade 10 wordt opgeknapt. De zijkant van het OIP wordt in 2005 gelijk met de restauratie van de volledige Pakhuisstraatgevel geschilderd. De werkelijke kosten zullen naar verwachting nog hoger uitvallen. Bij de gemeente is een subsidieaanvraag ingediend voor het opknappen van Bierkade 10.

De vereniging Oud Hoorn betaalde in 2003 aan de stichting Monumenten Oud Hoorn een huurbedrag dat gelijk was aan de huur die de gemeente in rekening bracht toen deze nog eigenaar was. De huur ad € 2.600 is echter te laag om het onderhoud te voldoen. De huur is daarom verhoogd tot € 5.000,- per jaar.

Voor 2004 wordt voor de stichting een negatief exploitatiesaldo geraamd van € 6.800,-.

Exploitatieresultaat Vereniging Oud Hoorn

Voor de vereniging was een exploitatietekort geraamd ad € 3.450,-. Gerealiseerd is een overschot van € 16.003,-.

Voor 2004 wordt een tekort geraamd van € 6.650,-.

Oost Indisch Pakhuis

De som der kosten voor 2003 was conform de begroting. De inrichtingskosten waren aanmerkelijk lager, terwijl de lopende kosten hoger zijn uitgevallen. In 2004 worden aanmerkelijke hogere lasten geraamd o.a. vanwege de hogere huur die door de stichting in rekening wordt gebracht.

Producties

De uitgaven waren de helft lager dan begroot. De inkoop voor de winkel is aanmerkelijk hoger uitgevallen; alle andere posten waren lager omdat geen kosten zijn gemaakt voor nieuwe producties.

In 2003 is geen tijd besteed aan het afronden van de videofilm. Deze activiteit wordt doorgeschoven naar 2004.

Panden vereniging

Geraamd was een positief resultaat ad € 2.700,-, gerealiseerd is een positief resultaat ad € 7.993,-. Het overschot wordt toegevoegd aan de onderhoudsreserve onder aftrek van 10% van de huurinkomsten. Voor 2004 worden geringe onderhoudskosten verwacht.

In 2002 en 2003 zijn wij geconfronteerd met herstelwerkzaamheden ten gevolge van de bouwactiviteiten aan het Jeudje. Een beëdigd expert heeft de schade vastgesteld, gelukkig waren de kosten van herstel beperkt. De projectontwikkelaar heeft alle schade ten gevolge van deze bouwwerkzaamheden hersteld.

Kwartaalblad

In 2003 waren de kosten € 4.000,- lager dan geraamd vanwege het feit dat het extra jubileumnummer (25 jaar) goedkoper was dan geraamd. Tevens konden de verzendkosten worden gehalveerd omdat de ledenadministrateur een andere wijze van bundelen heeft ontwikkeld waardoor de postbezorging, voor leden buiten Hoorn, veel goedkoper werd.

Cursus bouwkunde

De voor 2003 geraamde extra kosten voor de cursus bouwkunde zijn doorgeschoven naar 2004. Het betreft de kosten voor het moderniseren van het cursusmateriaal.

Contributies

De vereniging groeit nog steeds. De contributiegelden waren daardoor in 2003 € 1.767,- hoger dan geraamd. De contributie bedraagt vanaf 1 januari 2000 f 45,- per jaar. Ook voor 2004 kan de contributie gehandhaafd blijven op € 20,50 (5 jaar ongewijzigd).

Renteopbrengsten

Verhoging van de contributies is niet nodig omdat de vereniging extra inkomsten heeft uit de renteopbrengsten. Voor 2003 bedroeg de renteopbrengst € 8,653,-, voor 2004 wordt zelfs € 10.000,- geraamd.

Balans Vereniging Oud Hoorn

In voorgaande jaren is aan de orde geweest of de boekenvoorraad nog wel als waarde op balans diende te staan. Aanvankelijk was de waarde gewaardeerd voor 100%, later 50% en 25%. Van het merendeel van de titels mag niet verwacht worden dat zij binnen afzienbare tijd (een jaar) verkocht zijn. Voorgesteld wordt om de voorraad af te waarden tot nihil.

De debiteuren hebben betrekking op een dubbel betaalde factuur uit 2003.

De crediteuren hebben betrekking op enkele facturen 2003 die in 2004 zijn voldaan.

De onderhoudsreserve neemt toe omdat het exploitatiesaldo van de panden minus 10% van de huurinkomsten positief is (€ 7.000,-). In een apart voorstel stelt het bestuur voor om Buurtje 1 en 2 te verkopen. Indien de verkoop van een pand is gerealiseerd wordt voorgesteld de onderhoudsreserve naar rato te laten afnemen en voor 50% over te boeken naar het Veliusfonds en voor 50% naar Uitbreiding OIP.

Vooruit ontvangen heeft betrekking op in december 2003 betaalde contributies voor 2004.

Hoorn en de Zee is afgehandeld, de gemeente heeft € 20.000,- terug ontvangen.

Veliusfonds

De komende jaren staat de uitgave van Velius op stapel. De afgelopen jaren is reeds € 26.400,- gereserveerd voor deze uitgave. Het doel van het fonds is om voor Hoorn belangwekkende producties mogelijk te maken. Dit doel kan worden bereikt door middel van garantiestellingen en/of het beschikbaar stellen van financiële middelen. Voor 2003 was aanwending van het fonds niet noodzakelijk.

Uitbreiding OIP

Het bestuur is reeds geruime tijd in overleg met de gemeente en de stichting stadsherstel om te komen tot uitbreiding van het OIP op de begane grond. Het bestuur hoopt binnenkort een plan daarvoor te kunnen voorleggen aan de leden. Voorgesteld wordt om het positieve exploitatiesaldo van de vereniging, onder aftrek van de toevoeging aan de onderhoudsreserve toe te voegen aan de reservering Uitbreiding OIP.

Balans Stichting Monumenten Oud Hoorn

De onderhoudsreserve is toegenomen met het exploitatiesaldo

De crediteuren omvatten facturen die voldaan zijn in 2004 maar die betrekking hebben op 2003.

Vooruitvangen heeft betrekking op 1 maand huur januari 2004 maar ontvangen in december 2003.

Voorstel tot verkoop van Buurtje 1 en 2

De vereniging heeft op dit moment 2 woningen in bezit (de Rijksmonumenten zijn in bezit van de stichting Monumenten Oud Hoorn). Het betreft Buurtje 1 en 2. Deze woningen worden verhuurd, van de huurpenningen wordt het onderhoud en de vaste lasten voldaan en in het recente verleden ook de hypothecaire verplichtingen (hypotheek is reeds afgelost). Het overschot op de exploitatie wordt gereserveerd voor groot onderhoud.

Buurtje 1 en 2 zijn samen met de buurpandjes 3 en 4 karakteristieke binnenstads woninkjes. De vereniging heeft deze pandjes indertijd in zeer slechte staat aangekocht. Vervolgens heeft de vereniging de pandjes geresatureerd. Aankoop en restauratie door de vereniging Oud Hoorn was de beste garantie voor behoud van dit unieke stukje stadsbeeld. Dit was vooral belangrijk omdat de toen ophande zijnde grootschalige planontwikkeling voor het plangebied 't Jeudje een bedreiging was voor het voortbestaan van deze pandjes. Het plangebied 't Jeudje is daarna gerealiseerd en de 4 pandjes aan het Buurtje staan er beter bij dan ooit.

De huurster van Buurtje 1 heeft onlangs de huur opgezegd, zij heeft twee jaar in de woning gewoond. De huuropzegging was voor het bestuur aanleiding om opnieuw de eigendomssituatie onder de loep te nemen. Het beheer van de panden (onderhoud, financiën, contracten etc) kost veel tijd. De afgelopen jaren kost het meer moeite om voor de woningen voor lange tijd een goede huurder te vinden. De woningen zijn niet groot en huurders stellen hogere eisen dan tien jaar geleden. Daarnaast is de omgeving vanwege de recent gerealiseerde nieuwbouw voor lang gefixeerd. Het bovenstaande heeft ons doen besluiten om de ledenvergadering

Penningmeester

2004 is het zesde en laatste jaar dat ondergetekende op de penningen van Oud Hoorn zal passen. De jaarrekening 2004 en de begroting voor 2005 zullen de laatste financiële wapenfeiten worden voor deze penningmeester. Het penningmeesterschap gecombineerd met een actieve inhoudelijke bijdrage is een dermate belasting dat ik deze niet na zes jaar kan voortzetten. Het bestuur zoekt een opvolger.

Frans van Iersel, penningmeester, 27 februari 2004

voor te stellen om Buurtje 1 en 2 te verkopen. Voor Buurtje 1 geldt dat de verkoop op korte termijn kan aanvangen. Voor Buurtje 2 geldt dat dit pas kan geschieden op het moment dat de huur wordt opgezegd dan wel dat wij tot overeenstemming zouden kunnen komen met de zittende huurster. Dit voorstel is in overeenstemming met de besluiten van de ledenvergadering van enkele jaren geleden om de woningen Gravenstraat 15 en 17 te verkopen.

De opbrengst van de verkoop zal toegevoegd worden aan het vermogen en zal via de aldan te ontvangen rente de exploitatie verlichten. Mogelijk dat een deel van de opbrengst gebruikt gaat worden voor uitbreiding van Oost Indisch pakhuis. Aanwending van het vermogen zal in voorkomende gevallen worden voorgelegd aan de ledenvergadering.

Frans van Iersel, penningmeester

Verslag van de najaarsledenvergadering

11 oktober 2003, Oosterkerk te Hoorn

P.M. Huisman

Aanwezig: de bestuursleden Van Weel (voorzitter), Huisman (secretaris), Van Iersel (penningmeester), Faber, Bronkhorst, Veerman, 61 leden en 10 belangstellenden.

Afwezig met bericht: de bestuursleden Veerman-Boon, Moeskops en de leden mw. Heleen Pijl en de heer Henk Zantkuijl.

1 Opening en mededelingen

De voorzitter heet de aanwezigen welkom en een bijzonder welkom aan mw. Herma van den Berg en de overige ereleden. Hij maakt melding van de afberichten en wijst de leden op de geslaagde invulling van de hoek Gravenstraat en Gerritsland. Voorts meldt hij dat er twee ingelaste punten zijn: afscheid van mw. Hieke Stapel als coördinator van het comité Open Monumentendag en de bloemenhulde voor de leden van de redactie van het Kwartaalblad.

2 Mededelingen van het bestuur

De voorzitter deelt mede dat op 22

april van dit jaar Clé Lesger de 125e lezing van de vereniging heeft gehouden met als onderwerp: Hoorn als stedelijk knooppunt. De eerste lezing was op donderdag 7 maart 1918 en ging over watersnood en waterkeringen sinds Floris V.

Het bestuur is ingenomen met de herbestemming van de boerderij aan de Lageweg: de bedrijfsbestemming wordt gewijzigd in een woonbestemming. Er ligt een plan om de boerderij te verbouwen tot wooneenheden voor jongeren, waarvan 8 zorgappartementen voor jongeren met een geestelijke en/of lichamelijke handicap.

Minder positief is het bestuur over de ontwikkelingen rondom het orgel van de Eikstraatkerk, in 1784 gebouwd door Johannes Pieter Künckel. Het orgel dreigt niet voor Hoorn behouden te kunnen blijven. Het bestuur stelt alles in het werk samen met een aantal andere partijen, waaronder de gemeente, om het orgel voor Hoorn te behouden. De uitkomst is nog onzeker.

Tenslotte wijst de voorzitter de leden op het besluit van de gemeenteraad van Hoorn om het complex aan de Pakhuisstraat – een rijksmonument – over te dragen aan de stichting Stadsherstel, die de verplichting heeft gekregen om het pand te restaureren en de panden na restauratie een goede cultureel en maatschappelijk verantwoorde bestemming te geven. Het Oost-Indisch Pakhuis en de woning Pakhuisstraat 1 blijven eigendom van Oud Hoorn. Naar aanleiding van deze plannen is het bestuur bezig om zich te oriënteren op de toekomst en met elkaar te bespreken welke activiteiten voor de leden ontwikkeld zullen gaan worden.

3 Verslag van de voorjaarsledenvergadering van 15 april 2003

De secretaris meldt dat de heer Kind heeft verzocht om in het verslag melding te maken van zijn tweede vraag, die luidde: "Als ik, net als U, 1500 handtekeningen ophaal ter ondersteuning van de actie van de buurtbewoners tot het behoud van het drijvend terras in de Appelhaven, bent U dan bereid uw mening te herzien?" Uw (=voorzitter) antwoordde luidde: "Nee". Er bestaat geen bezwaar tegen opname van deze aanvulling bij het verslag; met inbegrip van deze aanvulling wordt het verslag vastgesteld.

4 Verslag van de buitengewone ledenvergadering van 24 juni 2003

Het verslag wordt goedgekeurd. Naar aanleiding van het verslag meldt de voorzitter dat hij het beeld wil wegnemen dat de vereniging Oud Hoorn zich met de actie tegen de verkoop van de vijf topmonumenten heeft willen opstellen tegenover de vereniging Hendrick de Keyser. Dat is absoluut niet het geval.

Hierna twee ingelaste punten:

Voorzitter Ton van Weel speldt mevrouw Herma van den Berg de goud-zilveren Oud Hoornspeld op.

Voorzitter Ton van Weel heeft aan Siem Besseling van de commissie Actie Behoud Lourdeskapel Zwaag een cheque van 1000 euro en het Oud Hoornschildje overhandigd.

De secretaris spreekt een dankwoord uit aan Hieke Stapel vanwege haar werk als coördinator van het comité Open Monumentendag. De vereniging heeft haar inzet en betrokkenheid zeer gewaardeerd. Wij zijn verheugd een opvolger te hebben gevonden in de persoon van Tine Eggers.

Tweede punt betreft de dank aan de redactie van het Kwartaalblad, al 25 jaar lang het boegbeeld van de vereniging. De leden van de redactie – Frans Zack, Henk Saaltink, Leo Hoogeveen, Femke Uiterwijk en Rob de Knecht – ontvangen bloemen.

5 Bestuursverkiezing

De heer Coen Droog is kandidaat voor een van de openstaande vacatures in het bestuur. Hij is recent gestopt met zijn functie als personeelsfunctionaris bij de stichting Netwerk, waar hij een langdurige carrière heeft gehad. Hij zal zich in het bestuur bezig houden met de coördinatie en ondersteuning van de vrijwilligers en met de organisatie van bijzondere themabijeenkomsten. Hij heeft de afgelopen maanden al meegelopen in het bestuur en is enthousiast over het werk van de vereniging.

De secretaris meldt dat er geen tegenkandidaten zijn en de voorzitter vraagt de leden om zich uit te spreken over de benoeming van de heer

Droog. Van de 67 stemgerechtigde leden is er niemand tegen, een onthouding en 66 leden zijn voor, waarmee de heer Coen Droog is benoemd. Namens de vergadering feliciteert de voorzitter de heer Droog met zijn benoeming.

6 Uitreiking jaarlijkse onderscheiding

Voor de uitreiking van de jaarlijkse onderscheiding zijn de leden van de commissie Actie Behoud Lourdeskapel Zwaag aanwezig. De voorzitter heet hen hartelijk welkom en stelt voor om de jaarlijkse onderscheiding aan deze commissie uit te reiken vanwege alle activiteiten en inzet die zij de afgelopen jaren hebben gepleegd voor het behoud en herstel van de Lourdeskapel in Zwaag. Hij gaat in op de verschillende acties die tussen 2001 en nu zijn gehouden om geld in te zamelen voor de restauratie van de kapel. Maar het werk is nog niet gereed. Op zaterdag 22 november wordt nog een z.g. Kapelverveiling gehouden om de laatste € 30.000 binnen te halen. Het is de bedoeling dat in het voorjaar van 2004, als de bedevaart uit Zwaag naar Lourdes vetrekt, de commissie dan de prachtig herstelde kapel en een gezonde boekhouding overdraagt aan de Sint Martinusparochie in Zwaag.

De leden stemmen in met het voorstel van het bestuur.

Hierna vindt een korte presentatie plaats door de heer Siem Besseling over de restauratie, ondersteund met beeldmateriaal. Ter afsluiting van dit punt overhandigt de voorzitter aan de commissie het Oud Hoorn schildje en een bijdrage van € 1.000 voor de laatste onderdelen van de restauratie. Alle leden van de commissie ontvangen bloemen voor hun geweldige inzet.

7 Uitreiking Oud Hoorn spelden

In de voorjaarsledenvergadering zijn de leden Boezaard, Hoogeveen en Uiterwijk benoemd tot erelid en hebben bij die gelegenheid de goud-zilveren Oud Hoorn speld ontvangen. Deze werden toen geïntroduceerd. Het bestuur meende dat ook de reeds benoemde ereleden een dergelijke speld zouden moeten ontvangen; om deze reden ontvangen nu de ereleden mw. Herma van den Berg en de heren Jan Piet van der Knaap, John Lamers en Albert de Graaf de goud-zilveren speld, behorend bij het erelidmaatschap van de vereniging. Zij danken de vereniging en geven aan dat Oud Hoorn op hen kan blijven rekenen.

8 Rondvraag

De heer Jan Piet van der Knaap wijst de leden op het bestaan – sinds 1,5 jaar – van de stichting Hoorns Concertfonds, die als doel heeft om de Hoornse orgels onder de aandacht te brengen.

Op zaterdag 18 oktober a.s. vindt in de Lutherse Kerk een concert plaats, waarvoor hij de aanwezigen uitnodigt. De voorzitter sluit af door iedereen te danken voor de inbreng. Hij meldt daarbij dat het bestuur in samenwerking met de commissie Actie Behoud Lourdeskapel Zwaag in januari 2004 op twee zaterdagen een bezichtiging van de Lourdeskapel voor leden van Oud Hoorn zal organiseren. Als laatste nodigt hij iedereen uit voor een bezichtiging aan De Doelen en Muntstraat 6 onder leiding van Arie Boezaard en Carlo Huyts, directeur van de vereniging Hendrick de Keyser.

A.G.F. van Weel

Mede met informatie vanuit de Gemeentelijke Monumentencommissie en andere instellingen waarin Oud Hoorn-bestuursleden zitting hebben.

1 maart 2004

De rolluikenterreur blijft onverminderd het stadsbeeld teisteren. Er zijn fraaiere meer transparante beveiligingsmogelijkheden voorhanden. Een enkele winkelier heeft daarvan de waarde reeds ingezien. Wie volgt? Gaandeweg sluipen steeds meer markiezen het stadsbeeld binnen. De historische schoonheid van monumentale gevels wordt om gebruiksredenen steeds meer aan het oog onttrokken: een verwerpelijke zaak. De hoogste tijd dat de discussie over het fenomeen 'zonweringen' een aanvang neemt. Ook hier zijn minder ontsierende oplossingen voorhanden.

ABC - hoek Kleine Oost

ABC- hoek Kleine Oost

De realisering van het laatste deelplan van het z.g. Karperkuilproject is voltooid: 47 huurwoningen ontworpen door de Belgische architect Vandenhove. Oud Hoorn is teleurgesteld over de aansluiting van het bouwblok aan de omgeving. Ook de welstandscommissie schreef reeds in 1999: "de rondlopende vorm aan de buitenzijde geeft

problemen met de aansluiting op de rechte structuren van het plan van architect Daan aan het ABC en aan de bestaande panden aan het Kleine Oost.

Er ontstaan zinloze onaantrekkelijke restruimtes tussen het ovale bouwblok en de rechthoekige verkavelingen. Het is merkwaardig dat dit probleem stedenbouwkundig in deze

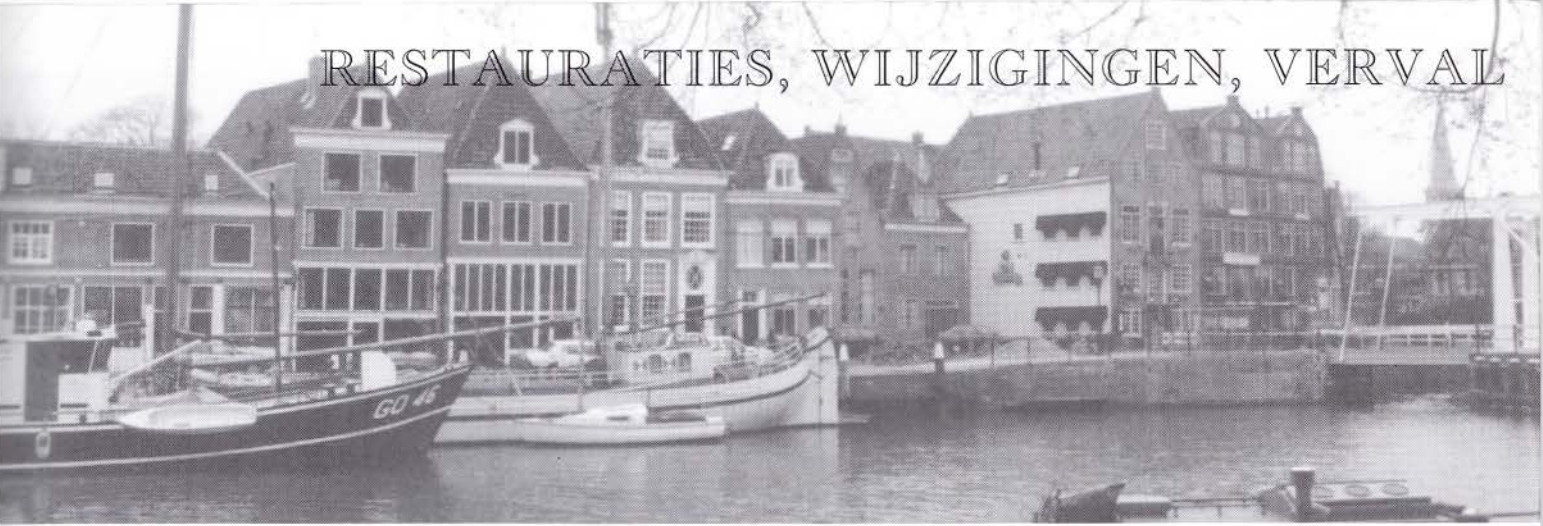

nieuwbouwsituatie niet beter is vorm gegeven. B & W van Hoorn hebben het idee gelanceerd voor de aanleg van parkeerplaatsen op het terrein van de voormalige 'werf van Droste'. Het alternatief aangedragen door de watersportvereniging spreekt ons meer aan.

Oud Hoorn heeft adhesie betuigd aan het alternatieve voorstel.

Achter de Vest 54

De in de stijl van de Amsterdamse School opgetrokken garages aan de achterzijde van het monumentale pand aan Onder de Boompjes 20, verdienen bijzondere aandacht in de herbestemmingsplannen.

Achterom 29

Bedrijfspannd, oorspronkelijk uit 1770, in verval.

Achterom 95 (rijksmonument)

Hoekpand onder hoog met pannen belegd schilddak, windvaan met paarden op de nok (stalhouderij). Pand verkeert in ernstige staat van verwaarlozing.

Achter op 't Zand 34

Planologische vrijstelling met bouwvergunning verleend voor het wijzigen van de voorgevel. En weer moet het hoger!

Achterstraat

Gemeente wil meewerken aan de bouw van acht woningen op de locaties Fikke en Veld. College acht plan

historisch verantwoord. Oud Hoorn heeft schriftelijk haar bedenkingen ingediend. B & W hebben afwijzend gereageerd op de bedenkingen van Oud Hoorn.

Kortom: er komt een hoog en volumineus bouwblok in de smalle en kwetsbare Achterstraat.

Appelhaven 31a

De ambachtelijke restauratie van deze gotische 'kapel', ooit door Oud Hoorn onderscheiden, is met succes volbracht. Hulde voor Jaap Appel c.s.

Baadland

Oud Hoorn streeft nog steeds naar een historisch onderzoek van deze oorspronkelijke zeeverende dijk. Kan dat onderzoek geen onderdeel uitmaken van het plan tot restauratie van de Hoofdtoren?

Bierkade 8-9-10 (rijksmonumenten)

De monumentencommissie adviseerde in grote lijnen positief over een aantal bouwkundige voorzieningen in het voormalige pakhuis 'Dantzig' (nummer 8).

Het interieur van het eigendom van Oud Hoorn (nummer 10) behoeft een ingrijpende opknapbeurt. Het bestuur vraagt de voorjaarsledenvergadering om de financiële ruimte daarvoor.

Appelhaven 31A

Baadland

Breed

Bierkade – Museum van de Twintigste Eeuw

Museum wil graag een drijvend terras voor de deur. Een heilloze wens in het licht van de kwaliteitsbewaking van het historisch stadsbeeld.

Breed

Sobere en doelmatige reconstructie afgerond. Helaas staat de z.g. Leidraad het (duurdere) gebruik van meer natuursteen (stoepranden!) niet toe. Desondanks is het totale straatbeeld in de richting van het (duurdere) voorplein van de nieuwe schouwburg ingrijpend verbeterd.

Draafsingel

Oud Hoorn heeft het gemeentebestuur verzocht de totale gevelwand te

willen beschermen. De reactie luidt dat eerst de inventarisatie van het gebied Bangert/Oosterpolder moet zijn afgerond alvorens serieus naar de Oud Hoorn-wens kan worden gekeken.

Draafsingel 18

Het optoppen is voltooid: de disharmonie van een historisch bouwblok een feit. Storende luchtgebonden architectuur.

Draafsingel 57-59

De projectontwikkelaar is van plan de voormalige woonboerderij Meta en de villa Schermeroord tot woningen terug te brengen. Dit uiteraard met handhaving van de monumentale waarden.

Draafsingel 61

Vergunning verleend voor uitbreiding van de sportschool en herinrichting van de parkeervoorzieningen. Monumentencommissie adviseert positief over het ontwerp voor transparante loopbrug tussen hoofdvestiging en boerderij.

Dubbele Buurt 36b (deels rijksmonument)

Planologische vrijstelling aangevraagd voor het wijzigen van de bedrijfsruimte in winkelruimte. (foto pag. 41)

Eikstraat 1 (gemeentelijk monument)

Het kerkgebouw dateert uit 1933-34 en is in de stijl van de late Amsterdamse School ontworpen door de Hilversumse architect C. Trappenburg (o.a. raadhuis Opperdoes). De monumentale status dient in ieder geval de ongeschonden staat van het exterieur te waarborgen. Dakkapellen sieren de eerste ontwerpen.

Gouw

Het ziet ernaar uit dat deze brede winkelstraat een belangrijke rol zal blijven spelen in de verkeersafwikkeling van de binnenstad. Het project "Wonen boven Winkels" is gestart met deze winkelstraat. Een loffelijk initiatief van de gemeente Hoorn en Intermaris Woondiensten: leegstaande bovenruimtes de woonfunctie teruggeven, een waardevol proces.

Nieuwe schouwburg, aan het eind van het Breed

Grote Noord 6

Wonen boven winkels op de Gouw

Grote Noord 6

De gemeente verleende naast de sloopvergunning voor nummer 6 de bouwvergunning voor de realisering van het bouwplan van architect Jan Rietvink op deze voormalige bioscooplocatie aan de Rode Steen. Hoornse politici spreken schande over de traagheid van het proces.

Grote Oost 7a (rijksmonument)

Dragende balken vernieuwd en geïnjecteerd.

Grote Oost 74-76 (beeldbepalende panden)

Monumentenvergunning aangevraagd.

Grote Oost 58 (beeldbepalend)

Claes Joesthuis naast Oosterkerk: verbouwing ten behoeve van trappenhuis, keuken en kantoorruimte begonnen. Herziening Globaal bestemmingsplan binnenstad in voorbereiding.

Hoofdtoren (rijksmonument)

Gemeente Hoorn heeft Hoorns meest beeldbepalende monument aan de Vereniging Hendrick de Keyser verkocht. Restauratie zeezijde en dak

gestart. Torentje neergehaald vanwege het instortingsgevaar tengevolge van de aantasting door de vraatzuchtige boktor.

Hoofd

Wanneer begint de gemeente Hoorn met de versoering van deze historische plek in het havengebied? Het politieke draagvlak is (was?) er voor. Waar is het wachten op?

Bottereigenaars vragen meer financiële steun voor de varende monumenten. Er is dringend behoefte aan een beleidsplan voor het behoud van

Italiaanse Zeedijk 51

een plek voor historische schepen in de havens.

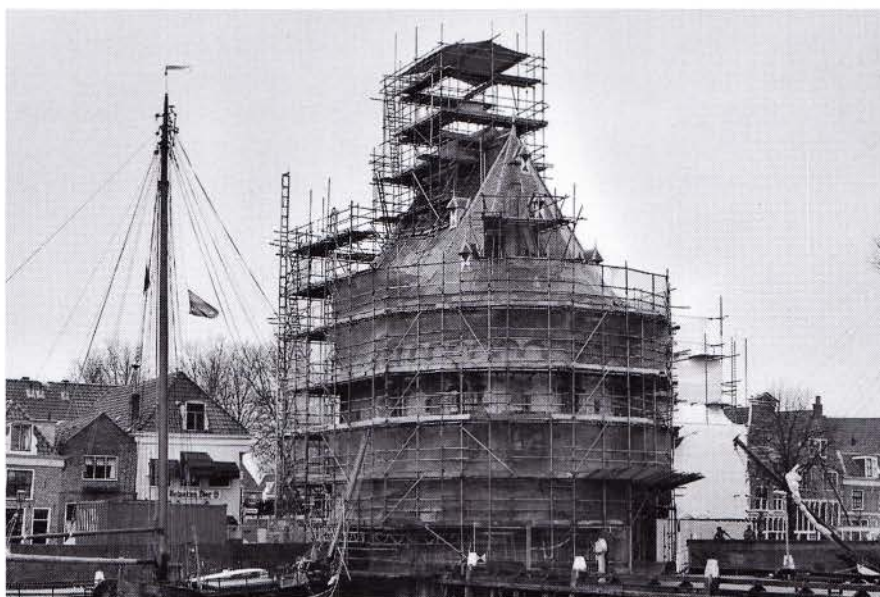
Italiaanse Zeedijk 51

Pand gesloopt gelijktijdig met de smederij ernaast.

Op het perceel van de voormalige smederij is een nieuwe woning gerealiseerd. Voor het perceel van nummer 51 is een bouwaanvraag ingediend.

Italiaanse Zeedijk 60 (rijksmonument)

Monumentenvergunning verleend.

Hoofdtoren in de steigers

Jeudje

Het bouwplan is gerealiseerd.

Op zich is het een goede zaak dat de oude structuur grotendeels in het plangebied is terug te vinden. Van de rode contouren in de parkeergarage kent niemand de betekenis.

Oud Hoorn heeft de projectontwikkelaar herinnerd aan het terugbrengen van een historisch merkteken (zie ook de rubriek: Van de bestuursafdeling). Oud Hoorn heeft de ontwikkelaar het ontwerp voor een nieuw herinneringsteken voorgelegd met een tekst van Sebastiaan Centen.

Johannes Poststraat 71

Het gebouw van de voormalige Technische School Hoorn geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst.

Karperkuil (kade)

Het water van de Karperkuil wordt uitgebreid tot aan het project Vandenhove; daar is een wijziging van het bestemmingsplan voor nodig.

De woningen zijn koud betrokken of de eerste aanvragen voor wijziging van de voorgevel zijn ingediend.

Keern

Vele grafmonumenten van oude Hoornse families liggen er verwaarloosd bij.

Snelle actie gevraagd; zie ook de rubriek: Van de bestuursafdeling.

In de werkgroep die zich buigt over de (her)inrichting heeft Oud Hoorn twee vertegenwoordigers afgevaardigd: erelid Albert de Graaf en bestuurslid Marit Veerman. Gemeente zegt bezig te zijn met de inventarisatie. Waar blijft deze?

Oud Hoorn heeft gepleit voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

Kerkplein 14

Bouwvergunning aangevraagd voor plaatsing van een dakkapel.

Kerkplein 30/30a (rijksmonument)

De rijksmonumentale voorgevel van het restaurant kwalitatief aangetast door nieuwe bekleding. Het terras is nu verdwenen. Waarom gebeurt hier zo lang niets?

Kleine Oost

Bij het summiere archeologisch en bouwhistorisch onderzoek op de plek van de oude Oosterpoort zijn brokstukken van de fundamenteën blootgelegd. Oud Hoorn zoekt naar een mogelijkheid om de oude poort blijvend onder de aandacht te brengen. Bij de overgang naar de Schellinkhou-

Kerkplein 14

terdijk moet de historische loop van de Westfriese Omringdijk weer herkenbaar worden, dus geen rotonde.

Koepoortsweg 73

Oud Hoorn maakt zich ernstig zorgen over de staat van onderhoud van dit monumentale pand.

Koewijzend 5 (gemeentelijk monument)

Reeds nu ligt er een aanvraag voor een bouwvergunning voor dit jongste Hoornse monument.

Korenmarkt 5

Achter de monumentale gevel gaat de schoorsteen schuil van de vroegere fabriek van verduurzaamde kaas 'De Discus'.

Oud Hoorn verzet zich tegen het verlenen van de sloopvergunning voor dit laatste relict uit het industriële tijdperk. De eigenaar zegt niet over de middelen te beschikken om de schoorsteen te restaureren. Een heuse patsituatie!

Johannes Poststraat 71. TSH-gebouw

Leliestraat 5

Plan voor verbouwen opslagruimte tot woning met garage vanwege de detonerende hoogte vooralsnog terugverwezen naar de tekentafel.

Nieuwe plan van architect Van Diepen door de monumentencommissie terugverwezen.

Muntstraat

Straat met 10 rijksmonumenten en verscheidene beeldbepalende panden dreigt een centrale afwikkefunctie te krijgen voor het (zware) verkeer de stad uit. Alternatieve oplossingen gevraagd. Het wordt steeds duidelijker dat de gerenoveerde brug naar de Pakhuisstraat de verkeersafwikkeling via de Muntstraat zal blokkeren. Oud Hoorn acht dat een goede zaak.

Nieuwland O-Z

Kademuur vertoont scheuren.

Nieuwendam 1 (rijksmonument)

Plan voor wijziging voorgevel. Monumentenvergunning aangevraagd.

Nieuwe Noord

Het uit het begin van de negentiger jaren daterende bestemmingsplan

beoogde een z.g. "upgrading" van deze voormalige woonstraat ingeklemd tussen de Ramen en het Grote Noord. Oud Hoorn heeft destijds oppositie gevoerd tegen het bestemmingsplan. Van een algehele opwaardering in het stedelijk beeld is vooralsnog geen sprake: rommelig en onverzorgd straatbeeld.

Nieuwstraat/Wisselstraat

Poortje uit 1603; restauratie van de muren en het houten gewelf noodzakelijk.

Begin negentiger jaren van de vorige eeuw zijn twaalf monumentale stenen poortjes gerestaureerd. Na 10 jaar krijgen de poortjes opnieuw een onderhoudsbeurt.

Nieuwstraat

Fraai herstelde monumentale gevelwand zonder echt storende reclamevoeringen. Zo ziet Oud Hoorn het graag: de ware kwaliteit van het historisch stadsbeeld. De Kamer van Koophandel pleit voor een grotere dynamiek in de Hoornse winkelsector ter bevordering van het z.g. recreatieve winkelen. Hoe verhoudt de historische kwaliteit zich tot een grotere dynamiek? Volgens Oud Hoorn behoeven zij elkaar niet uit te sluiten.

Nieuwendam 1

Onder de Boompjes 4

Planologische vrijstelling verleend voor verbouw en uitbreiding woning, inclusief sloopvergunning voor een deel van de keukenruimte. Het eindresultaat is een verfraaiing van het stadsbeeld.

Onder de Boompjes 20 (rijksmonument)

Pand wordt geheel gerestaureerd door de nieuwe eigenaar Intermaris Woondiensten. Er komen negen appartementen in. Recent is de monumentenvergunning verleend.

Oostereiland

De laatste berichten zijn dat de gemeente Hoorn het eiland met zijn opstallen definitief tegen een lagere prijs in eigendom wil verwerven. Er komt een projectgroep die zich buigt over de toekomstige bestemming. Hoe staat het eigenlijk met de Stichting Beheer Oostereiland?

Nieuwstraat

Onder de Boompjes 4

Oude Doelenkade 27

De restauratie gaat onverdroten door. Ons bereiken vele lofuitingen over de restauratie.

Oude Doelenkade 55

Gemeente Hoorn stelt een bedrag van bijna tienduizend euro beschikbaar voor beperkt archeologisch onderzoek naar de restanten van het eerste gebouw van de Hoornse schutterij.

Pakhuisstraat

Sobere en doelmatige renovatie gerealiseerd. De gemeente Hoorn draagt het vroegere VOC-peperpakhuis over aan de

Stichting Stadsherstel Hoorn. Stichting heeft het plan om in het complex woningen, een tandartsenpraktijk en kantoorruimte te realiseren. Discussie binnen Oud Hoorn over de belangstelling voor een deel van het complex. Zie verder de rubriek: Van de bestuurstaafel.

Pakhuisstraatbrug

Monumentenvergunning aangevraagd.

Rode Steen

De laatste terrasschotten detoneren niet minder dan de inmiddels eerder verdwenen perceelscheidingen. Ooit was er een afspraak dat deze direct na het zomerseizoen zouden worden verwijderd.

Zie ook de rubriek: Van de bestuurstafel.

Turfhaven 7-8

Plan voor samenvoeging en verbouwing van de panden

Turfhaven/Jeudje

Forse nieuwe woonark in aanbouw. Beleid inzake bouwwerken in historisch water is dringend noodzakelijk.

Vale Hen/Dubbele Buurt

Architect Sjoerd Soeters heeft opdracht gekregen voor de ontwikkeling van een stedenbouwkundige visie voor dit gebied.

Veemarkt (rijksmonument)

Nieuw beheerdersonderkomen fietsenstalling wijkt qua vorm en materiaalgebruik sterk af van de omgeving maar past desondanks harmonieus in de omgeving. Oud Hoorn vraagt zich af waarom bij de reconstructie van deze historische markt de nieuwe straatverlichting niet is doorgetrokken tot aan de Noorderstraat.

Veermanskade 13-14 (rijksmonument)

De steeg die ooit tussen de panden liep, is verdwenen zonder toestemming van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

Visserseiland

Jarenlange juridische strijd beslecht: eerherstel voor wandelgebied.

Wabenstraat

Het complex van het Streekziekenhuis wordt gesloopt ten behoeve van de bouw van 160 woningen. Oud Hoorn plaatst vraagtekens bij de sloop van dit uit architectonisch oogpunt markante gebouw. Plannen gewijzigd in oktober 2003: er komt een z.g. zorgzone met de originele naam Terra Marique waarbij het z.g. Liornehuis wordt gesloopt.

West 37

Plan voor het verbouwen van de begane grond tot woning.

Rode Steen 2. Bouwvergunning voor plaatsing markiezen.

Oostereilandcomplex. Gemeente wil een lagere koopprijs.

Westerdijk 16

Westerblokker – kerkgebouw Heilige Aartsengel Michaël

Oorspronkelijk kerkgebouw met gotische en neo-classicistische elementen reeds lange tijd in gebruik als tapijthal. Gebouw dateert uit 1853 en is ontworpen door de Leidse architect Th. Molkenboer (1796-1863). Plan om pand op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Gemeente heeft een P.M.post op de begroting opgenomen.

West 37

Westerdijk 16

Plan voor verlenging van de (witte) kap aan de achterzijde.

West 37

Herziening bestemmingsplan Binnenstad in voorbereiding ten behoeve van verbouwingsplan begane grond tot woning.

Westerdijk 48

Oud Hoorn verzet zich tegen eventuele sloop van dit karakteristieke pand met zijn typerende gevel.

Dubbele Buurt 36b (pag. 36). Wijzigen bedrijfsruimte naar winkel.

Westerdijk 75 o.a.

Verouderde woonflat en een viertal karakteristieke visserswoningen zijn gesloopt ten behoeve van de bouw van 37 appartementen voor ouderen door Intermaris Woondiensten. De bouw vordert gestaag.

Het 'beeldkwaliteitsplan' legde de uitgangspunten vast. De oude rooilijn wordt weer gerespecteerd. De oude hoogte ook? Gekozen is voor een sterk geleed complex van vier bouwlagen plus een kap. Voor een dakgoot op een hoogte van 13 meter moet het bestemmingsplan worden aangepast. Maar daar zit men in Hoorn niet mee.

Westfries landschap

Het open landschap rondom de stad staat sterk onder druk.

Wisselstraat 6-8-10 (rijksmonument)

Gemeentebestuur verkoopt ook dit historisch complex aan de Vereniging Hendrick de Keyser. Onzekerheid omtrent de toekomstige bestemming van dit rijksmonument duurt voort.

Zon 11

De verloedering van dit markante pand gaat onverminderd door. Wie neemt het initiatief om tot verbetering te komen?

Men vraagt ons

H.W. Saaltink

Twee nummers en een half jaar verder kunnen we de balans opmaken. Ik was bang, dat het niet verschijnen van dit artikel in het september-nummer ons lezers zou kosten evenals de ludieke toon waarin 'Men vraagt ons' van september 2003 was geschreven. Maar het viel mee. Ik kreeg drie brieven, die je enigszins verontwaardigd zou kunnen noemen en dat was het. Drie op een bestand van enkele duizenden abonnees is niet zo veel. Maar er kan er nog altijd een tussen de rest zitten, die niet geprotesteerd heeft, maar het de volgende keer wel zal doen. Aan de andere kant waren er ook nu al inzenders die enkele mensen op de betreffende foto's herkenden en hun oplossing rustig instuurden als altijd. Als men voor dit soort humor niet bevattelijk is, zullen we die achterwege laten. Ik behandel de stof als altijd. De binnengekomen post en daarna de foto's met de afbeeldingen van onbekenden.

Ludiek verhaal

Natuurlijk in de eerste plaats mijn hartelijke dank voor het vele nieuw ontvangen materiaal.

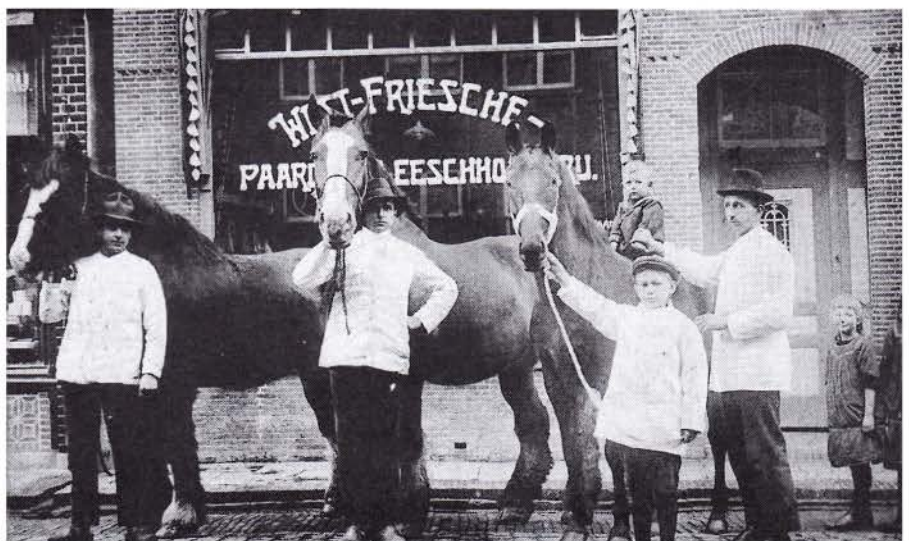
Een protestbrief n.a.v. de tekst bij de foto's op blz. 124 en 125 kreeg ik van mevrouw A.C. Overdijk-Back, dochter van de bekende Hoornse figuur Willem Back,¹ uit Barendrecht. De heer A. Kroon van het Grote Oost maakte ook bezwaar tegen een uitdrukking op blz. 127 van jrg. 25. Brieven zonder kritiek op de foto's of de tekst op blz. 124 en 125 kreeg ik van de heren Ruttenberg uit Dongen en en Fons Verbeek uit de Drieboomlaan. Nieuwe foto's werden me toegezonden door mevr. A. Mantel-den Bakker uit de Schout en Jaap Zuiker. Van mevr. M.E.G. Klijn-van Ophem wil ik graag het adres hebben zodat ik haar de foto's kan terugzenden.

Ik begin met mevrouw Overdijk, omdat de veranderde stijl van het artikel haar het meest heeft aangegrepen. Haar reactie lijkt me wat te heftig. Zij zal moeten toegeven dat ik geen enkel onvertogen woord in dat artikel gesproken heb. Het is niet mijn bedoeling geweest iemand te kwetsen. Mocht dat wel het geval zijn, dan bied ik hierbij mijn welgemeende excuses aan. Mevr. Overdijk neemt mij kwalijk, dat ik spreek over 1 koningin, 1 prins, 1 burgemeester enz. Het had moet zijn koningin Juliana, prins Bernhard enz. Dat lijkt me geen zeer belangrijke mededeling, omdat men mag aannemen dat alle lezers weten, dat de koningin Juliana heet, de prins Bernhard en de burgemees-

ter Canneman. Dan volgt een ter zake doende mededeling van haar kant en wel dat de enige nog onbenoemde persoon op het gras de heer Back is, de voorzitter van de Hoornse Oranje-vereniging.

Voor het volgende citeer ik mevrouw Overdijk 'De commissaris van de koningin in Noord-Holland, dr. J.C. Baron de Vos van Steenwijk, is de persoon links, met de hoge hoed; de dame er naast is zijn echtgenote. Militair personeel is op deze foto niet te zien! De andere personen zijn o.a. Baron Daud, kamerheer van de koningin, de secretarissen van koningin en prins en enkele vooraanstaande personen uit West-Friesland.'

De foto is onduidelijk. Toch moet ik hierbij een paar opmerkingen maken. De Vos van Steenwijk staat van de beschouwer uit niet links maar rechts van het kleine groepje. Ik zou graag willen weten waarom de heren links van de commissaris petten dragen. Zij zien er nu

Paardenslagerij Zwaan op het Kleine Noord

Feestvierders stadsfeesten 1957

uit als marine-officieren. Mevr. Overdijk verwijt mij min of meer, dat ik niet de namen noem van de officiële persoonlijkheden op de foto van blz. 124. Ik zou haar hetzelfde verwijt kunnen maken, omdat zij niet de namen kan noemen van de ambtenaren in dienst van de koningin en de vertegenwoordigers van de burgerij op die bladzijde.

Het was niet mijn bedoeling u de gebruikelijke aflevering van 'Men vraagt ons' voor te zetten en te vragen wie wie was. Ik had dat wel moeten doen. Excusez moi. Het is algemeen bekend, dat mensen in de aanwezigheid van personen die zij zelf belangrijk vinden zich anders gaan gedragen. Het leek me de moeite waard, dat eens uit te zoeken en de beide foto's van de heer Van der Knaap boden daartoe een goede gelegenheid. Maar het lukte niet. Mevr. Overdijk stuurde dus een verontwaardigde brief, waarvan het tweede gedeelte een verslag was van de gebeurtenissen tijdens het bezoek van koningin en prins. Maar dat was helemaal niet de bedoeling. Ik ga dan ook niet het verhaal van mevrouw Overdijk nog eens navertellen. Deze rubriek is geen Hoornse geschiedenis van de laatste 50 jaar.

Gesneuvelde piloot, hopman en schooljuffrouwen

Op blz. 127 van jrg. 25 (15 sept. 2003) ben ik wél te ver gegaan. De padvinderstroep Vaandrig Peetoom Vendel is vernoemd naar Jan Peetoom (Hoorn, 1916 – Noordzee, sept. 1941). Peetoom maakte vóór de laatste Wereldoorlog deel uit van het Paarse Vendel, een toen bestaande padvinderstroep. Hij vluchtte in mei 1940 naar Engeland, nam dienst bij de Royal Air Force en verloor het leven in 1941 toen hij werd neergeschoten boven de Noordzee. De familie Peetoom heeft na de oorlog veel activiteiten ontplooid voor de oprichting

van een padvinderstroep met de naam van hun zoon. De uitdrukking 'vereren van levende heiligen' is in dit verband enigszins misplaatst en ik neem mijn woorden in deze terug.

Gelukkig waren er ook nog lezers die gewoon, rechttoe, rechtaan namen opzochten van de onbekende gezichten op geplaatste foto's zonder zich iets aan te trekken van koninginnen en prinses.

Harry van Iersel uit Oostvoorne, de heer L. Ruttenberg uit Dongen en Fons Verbeek van de Drieboomlaan herkenden nog een aantal mensen op de foto van blz. 125. Dat waren van links naar rechts de volwasse-

nen: hopman Hergaarden volgens de anderen hopman Van Hienen, meester (George) Schuld (poepie), jarenlang de meester van de vierde klas. Volgens Ruttenberg een zeer goed onderwijzer. Hij woonde in de Kruisstraat tussen van Hienen (de bovengenoemde) en Brugman. Dan het schoolhoofd Roze (meyer, meier, meijer, niemand wist het zeker...). Rozemeijer was bij de leerlingen die bij hem in de klas hebben gezeten, zeer geliefd, dan juffrouw Spigt, breeduit lachend, en half zichtbaar juffrouw Schermer. De witte krullebol tussen de beide onderwijzers is Piet Stam. Aan de rechterzijde is om voor mij onbegrijpelijke technische redenen door de drukker een flink stuk weggelaten. Mijn excuses daarvoor. De heer Verbeek, nu ook onderwijzer voelt zich als een voortzetter van het werk van juffrouw Schermer. Hij bewaart ook nog goede herinneringen aan juffrouw Schermer wat betreft de tafels van vermenigvuldiging. Meestal is dat anders.

Congregatie

Van de heer L. Ruttenberg kreeg ik de volgende informatie: Volgens hem heet de zojuist genoemde hopman niet Hergaarden maar Hans van Hienen. Hij woonde in de Kruisstraat en was later ambtenaar ter secretarie in Blokker toen dit dorp nog een zelfstandige gemeente was. De man in de lichte regenjas is George Schuld, zoals Fons Verbeek reeds opmerkte. Schuld ook nog te vinden op een van de foto's bij het artikel van Frans Zack in dit nummer. Schuld was een ouderwets goede onderwijzer.

De heer Ruttenberg gaf ook nog enkele namen van mensen op de foto met twee paters en 45 maagden op blz. 127. Let op de nummers.

28. Sjef Smulders. Ik denk, dat hier een fout gemaakt wordt. 28 zit volgens de schets schuin achter 29 en is

een vrouw. Ruttenberg bedoelde 24 een pater met een zonnebril op de voorste rij naast 29. Het is Sjef Smulders, sinds 1944 kapelaan in Hoorn, later rector van het St. Jansgasthuis en moderator/godsdienstleraar aan het Werenfriduslyceum. Een fel mannetje, dat naar de ideeën van die tijd de sterren van de hemel preekte en daarbij niet vies was van radicale uitspraken. Een keiharde werker in weerwil van een zwakke gezondheid

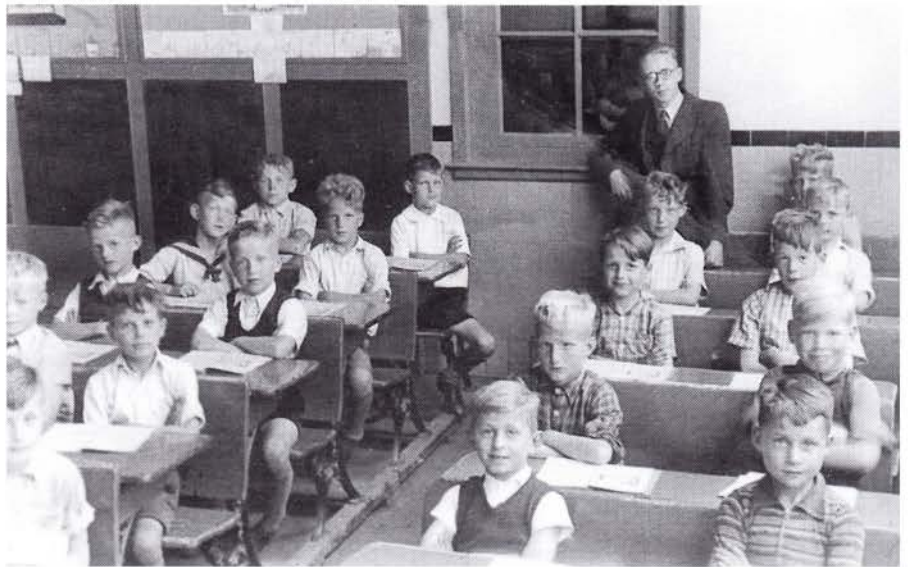
11. Meisje Bloem of Dekker (?), Nieuwendam. 17. Truus Fikke, Koepoortsweg. 44. Ans Sernee, onderwijzeres. 45 Bien Schulte, maatschappelijk werkster in de parochie. Er zitten nog wel bekende gezichten tus-

sen, maar de namen zijn verdwenen. De dames zullen voor zover nog in leven, de 70 wel gepasseerd zijn. 29. Een zekere pater Winkler. Hij werkte in Amsterdam als sociaal werker onder de jeugd. Zijn ouders woonden in Hoorn in de Noorderstraat en hij kwam dan ook regelmatig hier naartoe. Het merkwaardige zwarte vlekje boven zijn hoofd kan niet worden thuisgebracht. Misschien is het een inktvlek.

De dames hebben waarschijnlijk 'een congregatie' gevormd, een godsdienstige kring of genootschap dat eens per week onder leiding van een priester (hier Smulders), vroeg in de avond voor zo'n drie kwartier bijeen kwam voor een conferentie en wat bidden en zingen. Soms werd éénmaal een driedaagse bezinning, retraite genaamd, gehouden onder leiding van een 'vreemde' priester. Bij de sluiting daarvan werd soms een foto gemaakt. In de verzameling die in deze rubriek behandeld wordt, komen enkele foto's van retraites voor. Mogelijk is de hierbij afgedrukte foto ook een soort congregatie geweest.

Wat er binnenkwam en het smakelijke paardenvlees

Het is zeer plezierig, dat we dit keer weer een naar verhouding groot aantal nieuwe foto's hebben ontvangen, want onze voorraad begon al weer behoorlijk te slinken. Van een zekere heer Dijkstra kreeg ik een paar foto's van leden van de familie Zwaan, verbonden aan de West-Friesche Paardenslagerij. Van Herman Freessen ontving ik twee opnamen met verklede figuren tijdens de stadsfeesten van 1957. Harry van Iersel stuurde me behalve de informatie over het koninklijk bezoek, hierboven vermeld een klassefoto van de 3e klas van de katholieke jongensschool aan het Achterom. Van een

Halve schoolklas r.k. jongensschool in de dependance aan de Muntstraat

onbekende kreeg ik een prachtfoto van een groep militairen op de binnenplaats van de kazerne aan de Veemarkt. Bertus Schoof in Zevenaar – Oud Hoorn heeft zijn leden tot aan de landsgrenzen – stuurde me een mooie scan met het jongensgilde op excursie in Ouwehands Dierenpark in Rheden. Van Cor Selie ten slotte kreeg ik tenslotte – hoe kan het ook anders – een aantal opnamen van mensen met draaiorgels.

De eerste opname die ik laat zien is die van de West-Friesche Paarden Vleeschhouwerij. Zoveel is er niet te raden op deze prentbriefkaart, maar wellicht kan een van onze lezers nog iets vertellen over dit zeer specifieke bedrijf. Op een bijgevoegd briefje staan een aantal genealogische gegevens die de familieverhoudingen niet veel duidelijker maken: 'De slagerij van Cor Zwaan, die gehuwd was met Grietje Schekkerman. V.l.n.r. Seger Lakeman later eerste echtgenoot van Nel Zwaan, een knecht. Op het middelste paard Wim Zwaan. Zoon Cor die het derde paard bij de kop houdt. Rechts met hoed Cor Zwaan sr. Geheel rechts de meisjes Truus Zwaan en Nel Zwaan.

Op de achterzijde gedrukte tekst bij deze: 'West-Friesche Paarden Vleeschhouwerij C. Zwaan Kl. Noord 8 'Hoorn. Uitgave Foto Blokker en Co. Hoorn.' Geschreven: 'Aan de familie chekkerman Beemsterburgwal Purmerend. Hartelijk gefeliciteerd met uw verjaardag het is wel laat maar het is hier alle dagen even druk met de kelder. Nel is al ziek van vrijdag af. Ze mag niet uit bed van daar me hebben zondag om tien uur dokter nog gehaald maar ze heb nog steeds koorts. C Zwaan'.

Van onze lezers graag aanvullende informatie, als dat nog mogelijk is.

600 jaar stad en een schoolklasje

Van Herman Freesen kreeg ik een paar aardige foto's van de feesten ter gelegenheid van het 600-jarig bestaan van de stad in 1957. De foto die zelf ook al weer geschiedenis begint te worden, toont een aantal bekende Hoornse figuren uit die tijd. Op de achterste rij zijn de vier eerste figuren links onbekend. 5. Evert Nannings. 6. Jan Freesen. 7. en 8. onbekend.. Op de voorste rij v.l.n.r. 9. Bakker, de loodgieter. 10. Hannes Blokdijk. 11. Temme. Van u graag aanvullende gegevens.

Van Harry van Iersel in Oostvoorne kreeg ik behalve de informatie over het koninklijk bezoek ook nog een schoolklasje uit 1946/47. Het is de 3e klas van de katholieke lagere jongensschool aan het Achterom die op het moment dat de foto genomen werd, was gehuisvest in de dependance van de school in de Muntstraat. Het is maar een halve klas. Van Iersel vraagt de lezers van dit blad, of er ook nog afdrukken van de andere helft zijn, zodat hij zijn klas weer volledig heeft. Graag had hij ook nog de ontbrekende namen op zijn foto. Ik geef u het overzicht zodat u kunt invullen. We beginnen met de rij links en gaan dan naar achter, telkens de links zittende jongen eerst.

Rij 1: 1e bank rechts: Jac. Wonder (wat overbelicht).

2e bank links: onbekend. Rechts: Karel Koter.

3e bank links: Jack Verlaat. Rechts: Harry van Iersel.

4e bank links: Theo Verbeek. Rechts: Gerard de Vries.

5e bank links: Bert Ottenbros. Rechts: Henk Wammes.

Rij 2: 1e bank links: Tom Bos. Rechts: Leon van Montfort.

2e bank links: onbekend. Rechts: Joop Dudink.

3e bank links: Wim Tap. Rechts: jongen Groot (van de kleermaker).

4e bank links: jongen Leek. Rechts: jongen de Ruiter.

5e bank rechts: Jan Tol

De onderwijzer is meester Nieuwenhuizen, bijgenaamd Pietje.

Soldaten in Hoorn en een aanvulling

Het militaire aspect van de Hoornse samenleving is nooit zo sterk aan bod gekomen in deze rubriek, hoewel de stad vanaf het begin van de 17e eeuw altijd wel een paar compagnieën ruiters in garnizoen had. In de 19e eeuw was dat meer. Het zou voor onze rondwandelaars wel eens nuttig zijn na te gaan hoe die soldaten in de loop van de tijd gehuisvest waren. Vanaf de Franse tijd tot ca. 1922 waren ze voor

een groot deel ondergebracht in het voormalige Huiszitten Armen Weeshuis aan de Veemarkt. Om te beginnen eens de namen opsporen van de hier gefotografeerde militairen. We hebben alleen wat gegevens van de derde man staande van links: Cornelis Haremaker, geb. 4 mei 1903 te Beemster. Tijd van de foto: 1922 of 1923.

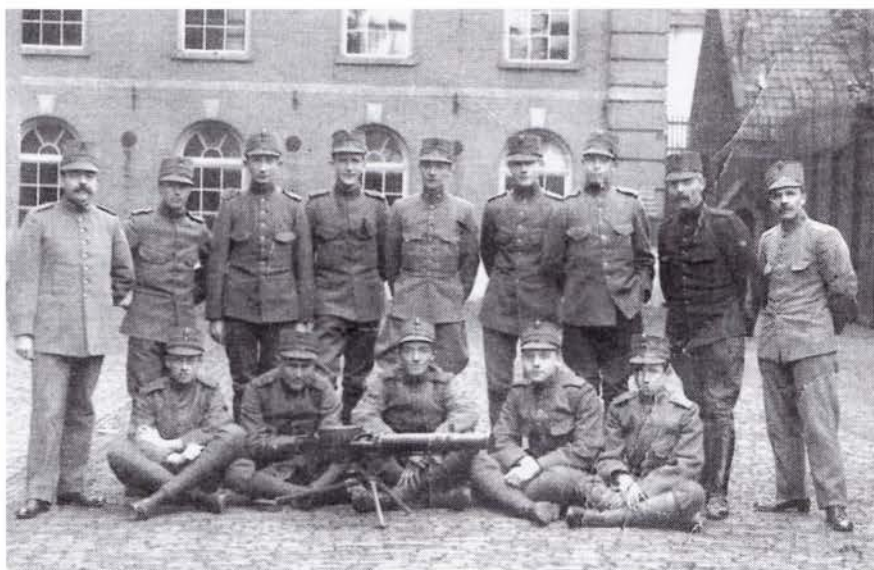
Van mevr. M.E.G. Klijn-van Ophem kreeg ik nog een aantal namen van de foto met 2 priesters en 45 maagden. Dat zijn: 3. meisje De Swart van de schoenmaker in de Muntstraat. 5. Van Duin, Schoutenstraat. 7. Van Schagen. 14. Saan? 15. Nel Klijn, schoonzuster. 21. Bets van Ophem, zuster. 28. Marietje Schipper, Nieuwendam. 33. Hendriks? 35. Jo Karel. 43. Meisje Lieshout, Gezellenhuis. 45. Bien Schuld, maatschappelijk werkerster.

Zij geeft ook nog de namen van mensen op de veelbesproken foto van blz. 125. Van links naar rechts op de voorste rij: Een onbekende verkenner. Wij weten inmiddels dat dit Van Hienen is. Met lichte regenjas meester Schuld, daarachter tussen de onderwijzers in juffrouw Agatha Schuitemaker?, verder meester Rozemeijer, hoofd van de R.K. jongensschool en rechts juffrouw Spigt.

Ik ben in afwachting van uw reacties.

Noten:

- 1 Willem Back (Dordrecht 1899 – Renkum 1984) Bankier. Lid van gemeenteraad voor de Partij van de Vrijheid en VVD. Met dank aan Leo Hoogeveen.

Kazerne Hoorn. Staand 3e van links Cornelis Haremaker geb. 4 mei 1903 te Beemster. Ca. 1922/1923.

Het documentatiecentrum van Oud Hoorn

November 2003 t/m januari 2004

Christ Stoffelen

Dit artikel over het wel en wee van het documentatiecentrum behandelt slechts een periode van drie maanden. Voortaan kunt u zo'n stukje elk kwartaal in ons verenigingsblad aantreffen. Op deze wijze kunnen wijzigingen in het bestand sneller besproken worden en hoeven gulle gevers minder lang op hun vermelding en bedankje te wachten. Eerst noem ik u een selectie uit de aankopen over de afgelopen drie maanden.

De uitgave 'De Horizon Verlegd' van D.J. Douwes bevat tien reisverhalen uit de tijd van de Nederlandse zeilvaart. Ter wille van de leesbaarheid zijn de teksten hier en daar ingekort en in hedendaags Nederlands omgezet. Het eerste verhaal is het 'Journaal van de Reize gedaan bij den Commandeur Dirk Albertsz Raven, naar Groenland, in den Jaare 1639'. Wellicht klinkt u deze titel bekend in de oren. Ben van Tartwijk verzorgde in 1999 de plaatsing van dit journaal van de Hoornse Raven in ons eigen kwartaalblad. Erg blij mogen we zijn met de aanschaf van het boek 'In de Ban van de Dijk' uit 1974. Dit monumentale werk van de hand van J.J. Schilstra vertelt de geschiedenis van de Westfriesse Omringdijk. Een heel romantische terugblik op Westfrieslands schoonheid vinden we in het boek 'G. Dekker Een halve eeuw Noord-Holland 1935 - 1985'. Onder de vele daarin bijeengebrachte tekeningen van journalistiek tekenaar Gerrit Dekker treffen we er tien aan van gebouwen, situaties en personen met betrekking tot Hoorn. Zie tekening hiernaast en op pag. 47.

Soms moet iemand je op een idee brengen. Zo kreeg ik een tijdje geleden een vraag omtrent informatie over Gerard Boedijn. De vrager wist mij zelfs te vertellen dat er een boek over deze in 1893 in Hoorn geboren muziekgroothed moest bestaan. Ik kende het boek niet en kon hem daarmee dus ook niet van dienst zijn. Gelukkig had ik wel ander materiaal voor hem. De volgende dag ging ik op zoek naar het bedoelde boek. Dat bleek niet zo moeilijk te zijn. Enkele

dagen later kon ik het werk 'Gerard Boedijn, Blaasmuziekpionier' in het bestand van ons documentatiecentrum opnemen. Behalve een uitvoerige beschrijving van leven en werk van deze man, waaraan de Hoornse

Uit: G. Dekker, *Een halve eeuw Noord-Holland 1935-1985*

muziekschool zijn naam dankt, bevat deze uitgave ook nog een CD met door hem gemaakte composities. Hierop staat ook het interview dat Joop van Zijl op 19 november 1963 met Gerard Boedijn voor de AVRO had, ter gelegenheid van diens zeventigste verjaardag.

Een aankoop waar ik heel blij mee ben is de in 1968 uitgebrachte facsi-

mile-uitgave van 'Beschrijvinghe van alle de Nederlanden'. Het originele werk van Ludovico Guicciardini dateert uit 1612. Deze dikke pil geeft een uitvoerige beschrijving van de toenmalige Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden met heel veel fraaie stadsplattegronden, waaronder ook die van Hoorn omstreeks 1582. Bij de facsimile-uitgave zit nog 15 bladzijden beschrijving van het werk en een korte biografie van de schrijver. Wat betreft de omgevingsgeschiedenis is er ook een zeer fraai boekwerk bij gekomen. Het betreft een uitgave ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van de St. Cunerakerk in Nibbixwoud. Het boek 'Kracht door verbondenheid' draagt de ondertitel 'De rijke historie van Nibbixwoud, de bewoners en de St. Cuneraparochie'. Uitgebreid komt de vroege geschiedenis van de nederzettingen in het stroomgebied van de Kromme Leek aan de orde. Ontginning en verdere ontwikkeling van deze omgeving, kerstening van West-Friesland en omgeving, als ook de gevolgen van de Reformatie vindt u allemaal besproken in dit boek. Het spreekt voor zich dat deze onderwerpen ook zeer interessant zijn met het oog op de geschiedenis van onze stad. Een heel groot gedeelte van het boek is natuurlijk gewijd aan de bouw en de geschiedenis van de huidige Cunerakerk, inclusief de brand van 12 augustus 2002 en de daarop volgende herstel- en herbouwwerkzaamheden.

Schenkeningen

Nu dan de schenkingen, waarbij ik gaarne benadruk dat de gulle gevers van harte bedankt worden.

Van de heer Mr. E.W. Canneman uit Den Haag ontvingen wij een aantal uitgaven uit de nalatenschap van zijn vader. Wijlen ons erelid Mr. B.R. Canneman was burgemeester van Hoorn van 1949 tot en met 1971. Ik noem de twee meest opmerkelijke aanwinsten uit deze schenking. De eerste is de dissertatie 'Vraagstuk van de civiele bescherming tegen handelingen van geestelijk gestoorden' uit 1962 van de hand van Mr. J.P. Windhausen, kantonrechter te Hoorn. De tweede is de scriptie 'Hoorn 1464, een begin' uit 1969 door D.E.H. de Boer. Hierin wordt een burgemeestersrekening over 1464 en 1465 onder de loep genomen. De 82 bladzijden tellende scriptie belicht allerlei aspecten van de in de inhoud van de rekening genoemde onderwerpen. Ook toenmalige politieke en sociale omstandigheden in en om Hoorn komen daarbij aan de orde.

Donderdagmiddag 20 november 2003 was de presentatie van het tweede deeltje in de serie 'Hoorn onder ons'. Dit opgravingsbulletin van de gemeentelijke Archeologische Dienst draagt de titel 'Karperkuil, een 17e-eeuwse scheepswerf in Hoorn', duidelijk dus welke opgraving daarin besproken wordt. Archeologe Tosca van de Walle hield een erg boeiende inleiding, waarin heel wat interessante aspecten en vondsten van dit opgravingproject de revue passeerden. Na de uitreiking van het eerste exemplaar aan Hoorns nieuwe burgemeester Onno van Veldhuizen en zijn aardige dankwoorden, mocht ik ook voor ons documentatiecentrum een exemplaar van deze fraaie uitgave in ontvangst nemen. Net als het eerste bulletin uit 2002 over de Winston-opgraving is ook dit weer een zeer prettig leesbaar verslag geworden, gelardeerd met vele heel duidelijke illustraties. Deze serie belooft een geweldig succes te worden. Een serie die reeds bewezen heeft een groot succes te zijn beleefde op woensdag 21 januari de presentatie van de dertiende editie. In Het Huis Verloren nam burgemeester Van Veldhuizen het eerste exemplaar in ontvangst van Hoorn oh ja 2003. Uw documentalist was er natuurlijk ook bij om een exemplaar te ontvangen.

Deze uitgave is weer zeer fraai uitgevoerd en eindigt met een extra katern over de stolpen in Hoorn, wat niet verwonderlijk is aangezien 2003 het Jaar van de Boerderij was.

De prijs van het boekje bedraagt € 7,50. leden van Oud-Hoorn betalen in onze winkel € 6,50.

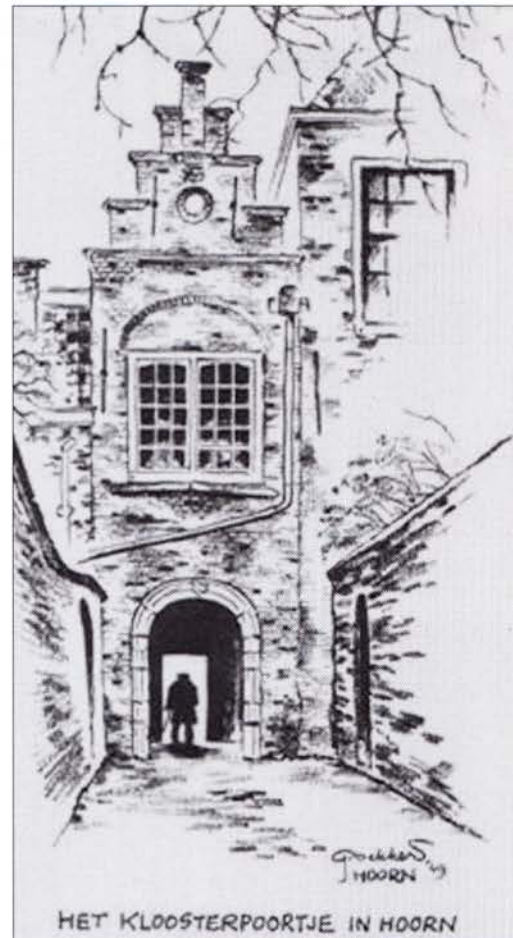
Dankzij Jan-Piet van der Knaap kon ik ook nog een reproductie-uitgave uit 1969 aan onze verzameling toevoegen, bevattende drie werken die geschreven zijn op het leven en de dood van Pieter Corneliszoon Hooft. 'Lykreede' uit 1647 en 't Leeven' uit 1677 zijn van de hand van Geeraardt Brandt. 'Muyden in rou' is een lang gedicht, door Reyer Anslo in 1647 of kort daarna geschreven, om het kleine stadje aan de Zuiderzee te eren, waar P.C. Hooft in zijn beroemde torentje zoveel gewerkt heeft. Voor onze stad is vooral de eerstgenoemde schrijver interessant. Deze Gerardt Brandt, de oude, was namelijk van 1660 tot 1667 predikant der Remonstrantse Gemeente te Hoorn. Naar aanleiding van een telefoontje van onze vrijwilliger Wouter Magré ontvingen we van de heer Jan van Veldhuizen uit Kortenhoeve het boekje 'Het oude orgel in de nieuwe kapel te Hoorn'. In deze uitgave uit 1973 wordt door de heren Van Runt en Van der Knaap het Künckelorgel uit 1784 beschreven. Jan

?????????

van Veldhuizen was vanaf eind tachtiger jaren tot 1993 organist in de Eikstraatkerk.

Niek Hauwert, jarenlang zeer gewaardeerd gids van Oud Hoorn, heeft een grote hoeveelheid materiaal aan de vereniging geschonken. Voor alle, maar zeker voor de wat minder ervaren gidsen kan dit een zeer nuttige bron van informatie zijn, waaruit vrijelijk gekopieerd mag worden.

Dit was dus het nieuws wat betreft de aankopen en schenkingen. Heeft u spullen die voor het documentatiecentrum interessant kunnen zijn, dan kunt u mij bellen op nummer 0229-235227. Indien het wenselijk is, kom ik naar u toe. Wanneer u liever contact opneemt via onze verenigingsruimte Onder de Boompjes 22, dan bent u op dinsdag, donderdag en zaterdag van harte welkom in het Oost-Indisch Pakhuis, dat op die dagen geopend is van 10.00 tot 16.00 uur.

HOE HOORN VERANDERDE

Femke Uiterwijk

Bovenstaande foto is nog niet zo lang geleden gemaakt. Dit pand stond op de hoek van het Jeudje en de Pakhuisstraat. In 1901 gebouwd als 'pakhuis met bovenwoning op een terrein aan het Jeudje.' Het was toen eigendom van de n.v. Westfriesche Gecondenseerde Melkfabriek. In de dertiger jaren was Jonkmans brandstoffenhandel erin gevestigd en vanaf 1950 automobielbedrijf Jac. Met. In de bovenwoning woonde eerst de directeur van de melkfabriek. In de zestiger jaren was de familie Folge daar gehuisvest, maar ook G. Roelofs en G. Volten en vanaf 1981 A.A. Galis. Jac. Met heeft

de garage in 1966 laten ombouwen in een showroom voor de nieuwste Opelmodellen. In de ruimte op de begane grond onder het woonhuis werden de 'occasions' tentoongesteld. Na de fa. Met nam Simca-dealer De Wadden van het Breed de garageruimte over. In de tijd dat de showroom al leeg stond vanwege de nieuwbouw die op deze plek zou verrijzen, werd de ruimte voor allerlei doeleinden gebruikt: kerstbomenverkoop, tentoonstellingen e.d. Op 19 mei 1999 werd met de sloop begonnen. Een woontoren en appartementen vormen nu het begin van de binnenstad.

